

**FORESIGHT
RESEARCH**

โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์
จากผลงานวิจัย
ทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
National Research Council of Thailand (NRCT)

โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์
จากผลงานวิจัย
ทางการศึกษา

สถานที่ติดต่อ

กลุ่มกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
อาคารศูนย์การเรียนรู้ทางการวิจัย วช. ชั้น 3
196 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ 0 22561 244 5 โทรสาร 0 2579 6382
Website: <http://www.nrdb.info>, <http://www.vijai.net>
E-mail: sag@nrct.go.th

Website: <http://www.nrdb.info>
<http://www.vijai.net>

FORESIGHT RESEARCH

โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์
จากผลงานวิจัย

สาขาการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

National Research Council of Thailand (NRCT)

Website: <http://www.nrdb.info>

<http://www.vijai.net>

Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ จากผลงานวิจัย สาขาการศึกษา

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 1,000 เล่ม

ลิขสิทธิ์ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

หมายเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

ISBN : 978-974-326-576-1

พิมพ์ที่ : หจก. อรุณการพิมพ์
99/2 ซอยพระศุภี ถนนดินสอ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 0-2282-6033-4 โทรสาร 0-2280-2187-8
E-mail : aroonprinting@yahoo.com, www.aroonprinting.com

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยคำริชของศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ บุญยะรัตเวช เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ริเริ่มให้มีการจัดทำโครงการระบบฐานข้อมูลการวิจัยของประเทศ (National Research Database : NRDB) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลงานวิจัยของประเทศไทยที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมาจัดหมวดหมู่ในรูปแบบที่ช่วยให้ผู้ใช้ประโยชน์สามารถสืบค้นได้ง่าย รวมทั้งดำเนินการให้มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยเพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารและนักวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ

Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ จากผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ใน 4 สาขา คือ การศึกษา สาธารณสุข ความมั่นคงปลอดภัย และสังคมท้องถิ่น เป็นผลงานด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยชุดที่สองของโครงการ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสารสนเทศสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารในการพิจารณาทิศทางการลงทุนทำวิจัย และเป็นสารสนเทศสนับสนุนนักวิจัยในการพิจารณาทิศทางการทำงานวิจัยที่มีศักยภาพเชิงเศรษฐกิจตามนโยบายการวิจัยของรัฐบาล ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้พิจารณามอบหมายให้บริษัท มาร์เก็ตติ้ง กรุ๊ป แอสโซซิเอชั่น จำกัด เป็นผู้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลงานวิจัยในกรอบงานดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ จากผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ซึ่งจัดพิมพ์เป็นหนังสือชุดที่สอง จำนวน 4 ชื่อเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มบุคคลเป้าหมาย รวมทั้งเป็นประโยชน์ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัยให้แก่สาธารณชนโดยทั่วไปด้วย

กลุ่มกิจการพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
กันยายน 2552

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทนำ	
บทที่ 1 การจัดหมวดหมู่สาขางานวิจัย	1
บทที่ 2 การวิเคราะห์มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์	121
บทที่ 3 แนวโน้มงานวิจัยของไทยและต่างประเทศ	155

ภาคผนวก

การประชุมเรื่อง Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ จากผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ในงาน Thailand Research Expo 2009 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552 ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร

บทนำ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำ Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์

- การจัดทำ Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาทิศทางและแนวโน้มศักยภาพงานวิจัยที่จะดำเนินต่อไปหรือมีโอกาสต่อยอดที่อาจใช้เป็นเกณฑ์หรือขอบข่ายการพิจารณาในการเลือกทำโครงการวิจัยในอนาคต หรือนำไปใช้ประโยชน์เชิงอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ เพื่อตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาหรือยุทธศาสตร์ของชาติโดยวิธีการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์

ขอบข่ายการดำเนินงาน

- ศึกษาผลงานวิจัยที่อยู่ในฐานข้อมูลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และศึกษาข้อมูลงานวิจัยเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยใช้ข้อมูลผลงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2551

- รวบรวมและจัดข้อมูลผลงานวิจัยเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้นและนำไปใช้ตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติในเรื่อง

- ทุนเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบการเงินการคลัง การขนส่ง และโทรคมนาคม

- ทุนสังคม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน

- ทุนทรัพยากร ในเรื่องพลังงานสะอาด การประหยัดพลังงาน พลังงานทดแทน ปัจจัยการผลิต การเกษตร ทรัพยากรท้องถิ่น นวัตกรรม เทคโนโลยีเกิดใหม่ และข่าวสารสนเทศ

- จัดข้อมูลงานวิจัยเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

- การศึกษา (Education) ประกอบด้วยการปฏิรูปการศึกษา การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค วัฒนธรรม และศาสนา จำนวน 1,116 โครงการ

○ สาธารณสุข (Public Health) ประกอบด้วย หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม มาตรฐานคุณภาพโรงพยาบาล กีฬาและโภชนาการ การส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคอุบัติใหม่ การแพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์ จำนวน 1,497 โครงการ

○ ความมั่นคงปลอดภัย (Security) ประกอบด้วย ความมั่นคง ความปลอดภัย กฎหมายและความยุติธรรม ธรรมชาติบำบัด ความสมานฉันท์ ความมั่นคงของประเทศ แรงงานต่างด้าว ประสิทธิภาพการข่าว จำนวน 1,119 โครงการ

○ สังคมท้องถิ่น (Local Society) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมการออม ความมั่นคงในครัวเรือน การพัฒนาศักยภาพเยาวชน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส การจัดความยากจน การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันท้องถิ่น

- วิเคราะห์ Cost-Benefit Analysis (CBA) และ Net Present Value (NPV) ของข้อมูลผลงานวิจัยทั้งสี่กลุ่ม

- สังเคราะห์ข้อมูลผลงานวิจัยทั้งสี่กลุ่ม โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศเพื่อให้ได้ทิศทางและแนวโน้มศักยภาพงานวิจัยที่จะดำเนินการต่อไป หรือมีโอกาสต่อยอดที่อาจใช้เป็นเกณฑ์หรือขอบข่ายในการพิจารณาเลือกทำโครงการวิจัยในอนาคต หรือนำไปใช้ประโยชน์เชิงอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ เพื่อตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาหรือยุทธศาสตร์ของชาติ

การนำเสนอผลงาน

- การนำเสนอผลงานจากการดำเนินงานตามขอบข่ายข้างต้น ได้จัดทำเป็นหนังสือ 1 ชุด มีทั้งหมด 4 เล่ม

- หนังสือแต่ละเล่ม นำเสนอการรวบรวมข้อมูลผลงานวิจัย การวิเคราะห์ Cost-Benefit Analysis และ Net Present Value และการสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเปรียบเทียบกับต่างประเทศเพื่อให้ได้ทิศทางและแนวโน้มศักยภาพงานวิจัยในแต่ละกลุ่มข้อมูล

- หนังสือเล่มนี้ นำเสนอผลการสังเคราะห์ในกลุ่มข้อมูลผลงานวิจัยสาขาการศึกษา ซึ่งเป็นสาขาที่ 1 ของการสังเคราะห์ข้อมูลผลงานวิจัยกลุ่มนี้ ซึ่งมีทั้งหมด 4 สาขา ดังนั้น ลำดับตัวเลขในหนังสือจึงเป็นการอ้างอิงลำดับจากฐานข้อมูล มิใช่การเรียงลำดับข้อ

1

การจัดหมวดหมู่สาขางานวิจัย

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “การศึกษา” เราหมายความถึงทั้งการเรียน การสอน ทักษะเฉพาะ และสิ่งที่แม่จะจับต้องไม่ได้แต่เป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ ทักษะการตัดสินใจที่ดี และภูมิปัญญา เป้าหมายพื้นฐานอีกประการหนึ่งของการศึกษา คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นไปสู่รุ่น อีกความหมายหนึ่งของการศึกษา คือ การพัฒนาคน ซึ่งการพัฒนา หมายถึง การแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น/การเสริมข้อดีให้คงสภาพหรือดียิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าการศึกษานั้นเป็นขบวนการที่ใช้เวลาทั้งชีวิต มีการวิจัยในเด็กที่อยู่ในท้องแม่ พบว่าเด็กนั้นมีการเรียนรู้ในครรภ์แม่แต่ก่อนแรกเกิด

การจัดการศึกษาโดยทั่วไปในประเทศไทย แบ่งออกเป็นระดับ ดังนี้

- ระดับอนุบาล
- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา

การศึกษาถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิต โดยเฉพาะสังคม-โลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคของการบริโภคข่าวสารข้อมูลไร้พรมแดน นานาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศผู้นำความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้ให้ความสำคัญของการศึกษาแก่ประชากรชาติอย่างมาก มีการจัดสรรงบประมาณในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในลำดับต้น ๆ ของการจัดสรรงบประมาณในแต่ละประเภทของประเทศ เช่นเดียวกับกับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการให้การศึกษาประชาชนโดยมีการจัดสรรงบประมาณของรัฐในการบริหารประเทศด้านการศึกษาระดับต้นมาตลอดทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2544) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554) ได้มุ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญในการพัฒนาทุกด้าน การพัฒนาประเทศระบุนให้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทางด้านกฎหมายทางการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ระบุไว้ชัดเจนว่า จะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การศึกษาของประเทศไทยมีพัฒนาการอันยาวนานตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ที่มีการกำหนดให้มีอักษรไทยขึ้น และมีการจัดการเรียนการสอนเฉพาะข้าราชการและบุคลากรในวงจำกัด ประชาชนทั่วไปจะเข้ารับการศึกษาจากผู้รู้และพระสงฆ์ในวัดเป็นส่วนใหญ่ การจัดการศึกษาในประเทศไทย

เริ่มมาจากการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก มีการส่งลูกหลาน ข้าราชการบริวาร และเชื้อพระวงศ์ไปเข้ารับการศึกษาในต่างประเทศมากขึ้น จนถึงสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเริ่มจัดตั้งโรงเรียนให้การศึกษาแก่ประชาชนขึ้นทั้งในพระราชวัง กรุงเทพฯ และขยายไปยังภูมิภาคในรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา

ในปี พ.ศ. 2503 ประเทศไทยมีการสำรวจสำมะโนประชากร พบว่า ประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีสภาพการไม่รู้หนังสือจำนวนร้อยละ 23 ทำให้รัฐบาลหวนกลับมาให้ความสนใจในการจัดการไม่รู้หนังสืออีกครั้งหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 1 - 2 โดยมีการผสมผสาน การรู้หนังสือกับการสอนวิชาชีพเข้าด้วยกัน และปี พ.ศ. 2511 ได้นำแนวทางของ UNESCO มาแก้ไขผู้ไม่รู้หนังสือเรียกว่า “การแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบสมกิจ” (Functional Literacy หรือ Worked Orientation Program) และพัฒนามาเป็น “หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ” โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของ ประชาชนในชนบท มุ่งเน้นให้ประชาชนนำข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางด้านวิชาการ มาตัดสินใจแก้ไข ปัญหาชีวิตประจำวัน และต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นแนวคิด หลักการ และปรัชญา “คิดเป็น” ที่นักการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษา นอกโรงเรียนยึดถือเป็นแนวทางในการทำงานและการปฏิบัติต่อไป

ในปี พ.ศ. 2517 มีการจัดโครงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จประเภทอาสาสมัครเดินสอน ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จประเภทชั้นเรียน และขยายการจัดการศึกษาเป็นวงกว้างขึ้นในรูปแบบ และวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอนโดยนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การสอนโดย พระภิกษุ และการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทชาวเขา เป็นต้น จนถึง พ.ศ. 2522 รัฐบาลออกพระราชบัญญัติจัดตั้ง กรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2522 โดยให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาผู้ใหญ่และการ ศึกษานอกโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นหน่วยงานสังกัดเดียวกัน เพื่อให้ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น และในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาล

มีการแก้ไขปัญหาการไม่รู้หนังสือของประชากรชาติครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่งเรียกว่า “โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ” เพื่อจัดคนไม่รู้หนังสืออายุระหว่าง 15 - 60 ปี ตามบัญชีรายชื่อให้หมดสิ้นภายในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งก็ถือได้ว่าประสบผลสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง

แนวคิดทางการศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาเพื่อปวงชนได้ถูกนำมาพิจารณาและใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้นเริ่มตั้งแต่การขยายหน่วยจัดและบริการการศึกษานอกโรงเรียนไปสู่ในพื้นที่มากขึ้น มีการทดลองดำเนินการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขึ้นในปี พ.ศ. 2530 ทั่วประเทศ จำนวน 125 อำเภอ เพื่อกระจายการบริหารการจัดการศึกษานอกโรงเรียนไปสู่ระดับอำเภอ และมีการประกาศจัดตั้งสถานศึกษา “ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/เขต” โดยกระทรวงศึกษาธิการครบทุกอำเภอ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน โดยมีแนวคิดว่าจะขยายการจัดและบริการการศึกษานอกโรงเรียนและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยไปสู่ประชาชนให้สะดวกและขยายได้มากที่สุด

แนวคิดของการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All และ All for Education) หรือปวงชนเพื่อการศึกษา เพื่อให้การศึกษาตอบสนองความต้องการและความจำเป็นอย่างแท้จริง รวมถึงการนำเอาชุมชนที่มีศักยภาพมาช่วยเหลือและจัดการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชนนั้น ๆ โดยใช้ชื่อที่ชุมชน และผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าใจได้ง่ายว่า “รูปแบบการจัดการศึกษา 100% ในชุมชน”

สาขาที่ 1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา

- 1.1 สาขาย่อยการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร, นโยบาย วิสัยทัศน์-การศึกษา, การประเมินผลการศึกษา โครงการวิจัยมีทั้งสิ้น 187 โครงการ
- 1.2 สาขาย่อยการศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค ได้แก่ การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค โครงการวิจัยมีทั้งสิ้น 428 โครงการ
- 1.3 สาขาย่อยวัฒนธรรมและศาสนา ได้แก่ การศึกษาวัฒนธรรมและประเพณี, ศาสนา, ศิลปะ, เอกลักษณะของชาติ/การอนุรักษ์ โครงการวิจัยมีทั้งสิ้น 546 โครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา แยกรายสาขาย่อยดังตารางที่ 1A และแยกเป็นลักษณะงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดังตารางที่ 1B

ตารางที่ 1A โครงการวิจัยแยกรายสาขาย่อย

สาขาย่อย	จำนวนโครงการ
1.1 การปฏิรูปการศึกษา	187
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค	428
1.3 วัฒนธรรมและศาสนา	546
รวม	1,161

ตาราง 1B สรุปโครงการสาขา 1 การศึกษา (Education)

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐาน ข้อมูล อื่นๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
1.1	การปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	23	77	1	2	0	103	รากฐาน การศึกษา
	การปฏิรูปการศึกษา- บุคลากร	17	28	10	4	0	59	นโยบาย การศึกษา
	นโยบาย วิสัยทัศน์ การศึกษา	5	5	3	1	0	14	การปฏิรูป
	การประเมินผล การศึกษา	2	7	1	1	0	11	แก้ไข การศึกษา
	รวมสาขา 1.1	47	117	15	8	0	187	แนวใหม่
1.2	การศึกษาในห้องถิ่น หรือภูมิภาค							
	การปฏิรูปแบบเรียน และการพัฒนา หลักสูตร	40	38	0	0	0	78	
	การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน	7	61	0	1	1	70	การศึกษา
	การวัดและประเมินผล การศึกษา	12	50	2	0	0	64	การศึกษา ภูมิภาค
	การพัฒนาการเรียน การสอน	24	26	1	3	0	54	การศึกษา ทางไกล
การศึกษาการมีส่วนร่วม ของชุมชนกับโรงเรียน	24	17	0	0	0	41	การสอน	

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
	การประกันและระบบ บริหารงานคุณภาพ การศึกษา	4	31	0	2	0	37	การเรียนรู้
	การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น	1	12	1	2	1	17	ท้องถิ่น
	การพัฒนาผู้บริหาร สถานศึกษา	5	11	0	0	0	16	
	การพัฒนาผู้สอนและ บุคลากรทางการศึกษา	3	12	0	0	0	15	
	แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทัศนคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง	6	8	0	0	0	14	
	การบริหารงานการ ศึกษา	2	7	0	0	0	9	
	พัฒนาระบบ ระบบการเรียนรู้	3	0	0	2	0	5	
	พัฒนาสื่อการสอน	4	0	0	0	0	4	
	จัดการสอนภาษา ต่างประเทศ	1	0	0	1	0	2	
	พัฒนาด้าน เทคโนโลยีและสื่อ การสอน	2	0	0	0	0	2	
	รวมสาขา 1.2	138	273	4	11	2	428	
1.3	วัฒนธรรม และศาสนา							
1.3.1	การศึกษาวัฒนธรรม และประเพณี วัฒนธรรมศึกษา	16	30	4	3	0	53	กิจกรรม พื้นเมือง

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
	การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากร หัตถกรรมแต่ละ วัฒนธรรมท้องถิ่น	22	14	1	1	0	38	การละเล่น อนุรักษ์
	การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน	10	8	1	2	0	21	พิธีกรรม
	การพัฒนาเพื่อการ สืบเนื่อง ต่อยอดของ ประวัติศาสตร์ชุมชน	6	2	0	11	0	19	การต่อ- ยอด วัฒนธรรม
	ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง	3	6	1	3	0	13	ประเพณี
	การละเล่น การบริโภค วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์	2	7	4	0	0	13	พื้นเมือง
	สถาปัตยกรรม ประติมากรรมพื้นเมือง	1	8	1	0	0	10	บรรพตฐาน
	การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	2	2	0	2	0	6	สถาปัตย- กรรม
	การวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	1	1	0	2	0	4	วัฒนธรรม กิจกรรม- พื้นเมือง
	รวมสาขา 1.3.1	63	78	12	24	0	177	
1.3.2	ศาสนา							
	พุทธ สังข์ และ สังคมไทย	13	20	1	1	0	35	ศาสนา (พุทธ, คริสต์, อิสลาม, ฮินดู)
	พุทธ ธรรมะศึกษา	12	12	0	0	0	24	

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
	พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรวาท	1	18	1	1	0	21	ความเชื่อ
	ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย	6	15	0	0	0	21	จิตวิญญาณ
	อิสลามศึกษา	8	7	3	0	0	18	ลัทธิ
	พระเครื่อง ความเชื่อ โหราศาสตร์	2	4	0	0	0	6	ผู้นำศาสนา
	การศึกษาศาสนาอื่น	0	4	1	0	0	5	ลัทธิ
	ปรัชญา สังคม และ ศาสนา	0	3	0	2	0	5	ความเชื่อ
	พุทธศาสนากับการ บริหาร	1	3	0	0	0	4	ผู้นำศาสนา
	ศาสนา ชุมชน วิเคราะห์	3	0	0	1	0	4	
	รวมสาขา 1.3.2	46	86	6	5	0	143	
1.3.3	ศิลปะ							
	ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี	11	19	2	1	0	33	จิตรกรรม
	โบราณคดี โบราณสถาน	11	16	5	1	0	33	ดนตรี
	โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น							
	สถาปัตยกรรมไทย	3	16	2	1	0	22	ศิลปกรรม
	สถาปัตยกรรมพื้นเมือง							
	ศิลปะ การศึกษาและ การสอน ประวัติ และวิจารณ์	3	13	2	2	0	20	ศิลปะ
	ศิลปกรรมไทย	2	18	0	0	0	20	โบราณสถาน
	นาฏศิลป์ การแสดง	3	11	0	2	0	16	ประติมากรรม

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword	
	จิตกรรมไทย	1	12	0	0	0	13	โบราณวัตถุ	
	จิตกรรมฝาผนัง								
	ประติมากรรม	1	10	0	0	0	11		
	วรรณกรรม วรรณคดี	0	8	1	1	0	10		
	รวมสาขา 1.3.3	35	123	12	8	0	178		
1.3.4	เอกลักษณ์ของชาติ/ การอนุรักษ์								
	ประวัติศาสตร์โบราณ- สถาน โบราณคดีและ ชาติพันธุ์	0	8	0	2	0	10	ดำรงไว้	
	ประวัติศาสตร์สังคม และวัฒนธรรมชนชาติไทย	5	3	0	1	0	9	เอกลักษณ์	
	สถาปัตยกรรมชุมชน	0	7	0	0	0	7	คงไว้	
	การอนุรักษ์	0	6	0	0	0	6	การอนุรักษ์	
	สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของ ชุมชน								
	วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณ์- ชุมชน	0	5	0	1	0	6		
	การเมือง วัฒนธรรม ของชนกลุ่มน้อย	0	2	0	1	0	3		
	นาฏศิลป์ การแสดง- พื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน	2	1	0	0	0	3		
	บรรจุภัณฑ์ สินค้า- หัตถกรรมไทย	1	1	0	0	0	2		
	ศิลปกรรมไทย	0	2	0	0	0	2		
	รวม 1.3.4	8	35	0	5	0	48		
รวมทั้งหมด		1,161							

❖ ภาพรวมสรุปโครงการ สาขาการศึกษา นับย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 - 2551 มีงานวิจัย 1,161 โครงการ ดังตาราง 1C และกราฟ 1C

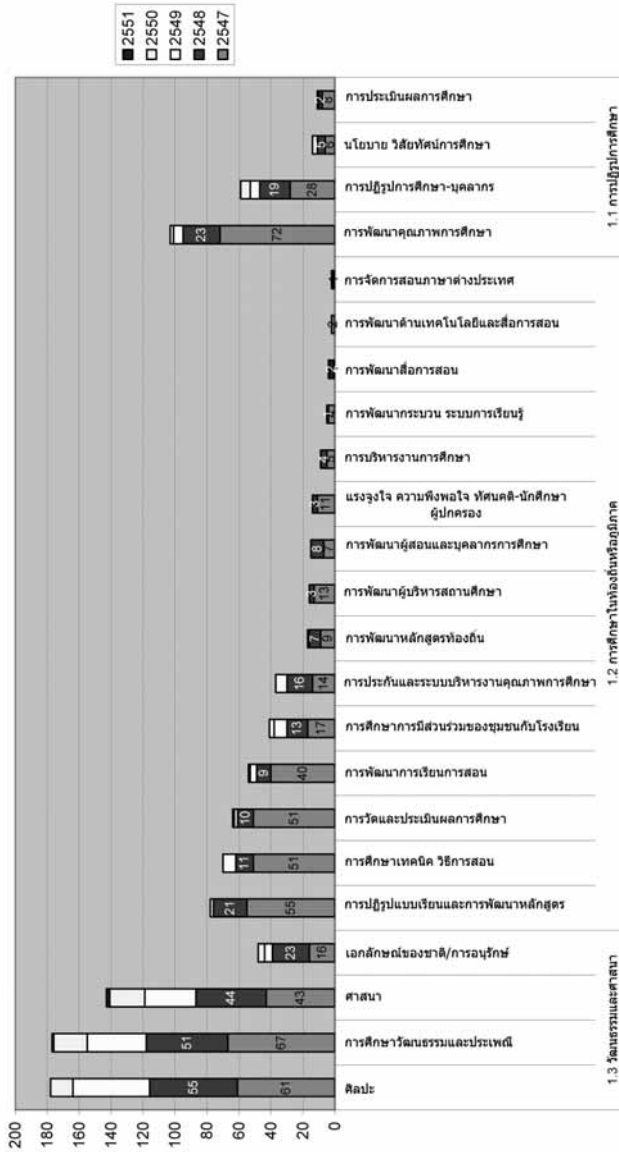
ตาราง 1C การศึกษา

นับจำนวนของหัวเรื่อง		พ.ศ.					ผลรวมทั้งหมด
หัวข้อย่อย	หัวเรื่อง	2547	2548	2549	2550	2551	
1.3 วัฒนธรรมและศาสนา	ศิลปะ	61	55	48	14		178
	การศึกษาวัฒนธรรมและประเพณี	67	51	37	21	1	177
	ศาสนา	43	44	32	22	2	143
	เอกลักษณ์ของชาติ/การอนุรักษ์	16	23	5	4		48
1.3 วัฒนธรรมและศาสนา	(ผลรวม)	187	173	122	61	3	546
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค	การปฏิรูปแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร	55	21	2			78
	การศึกษาเทคนิควิธีการสอน	51	11	8			70
	การวัดและประเมินผลการศึกษา	51	10	2	1		64
	การพัฒนาการเรียนการสอน	40	9	4	1		54
	การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน	17	13	8	3		41
	การประกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา	14	16	7			37
	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	9	7	1			17
	การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา	13	3				16
	การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา	7	8				15
	แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทัศนคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง	11	3				14

ตาราง 1C การศึกษา (ต่อ)

นับจำนวนของหัวเรื่อง		พ.ศ.					ผลรวมทั้งหมด
หัวข้อย่อย	หัวเรื่อง	2547	2548	2549	2550	2551	
	การบริหารงาน การศึกษา	5	4				9
	การพัฒนากระบวน ระบบการเรียนรู้	4	1				5
	การพัฒนาสื่อการสอน	1	2	1			4
	การพัฒนาด้าน เทคโนโลยีและ สื่อการสอน	2					2
	การจัดการสอนภาษา ต่างประเทศ	1			1		2
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค (ผลรวม)		281	108	33	6		428
1.1 การปฏิรูปการศึกษา	การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	72	23	6	2		103
	การปฏิรูปการศึกษา- บุคลากร	28	19	6	6		59
	นโยบาย วิสัยทัศน์ การศึกษา	6	5	3			14
	การประเมินผลการ ศึกษา	8	2	1			11
1.1 การปฏิรูปการศึกษา (ผลรวม)			114	49	16	8	187
ผลรวมทั้งหมด		582	330	171	75	3	1,161

กราฟ 1C การศึกษา

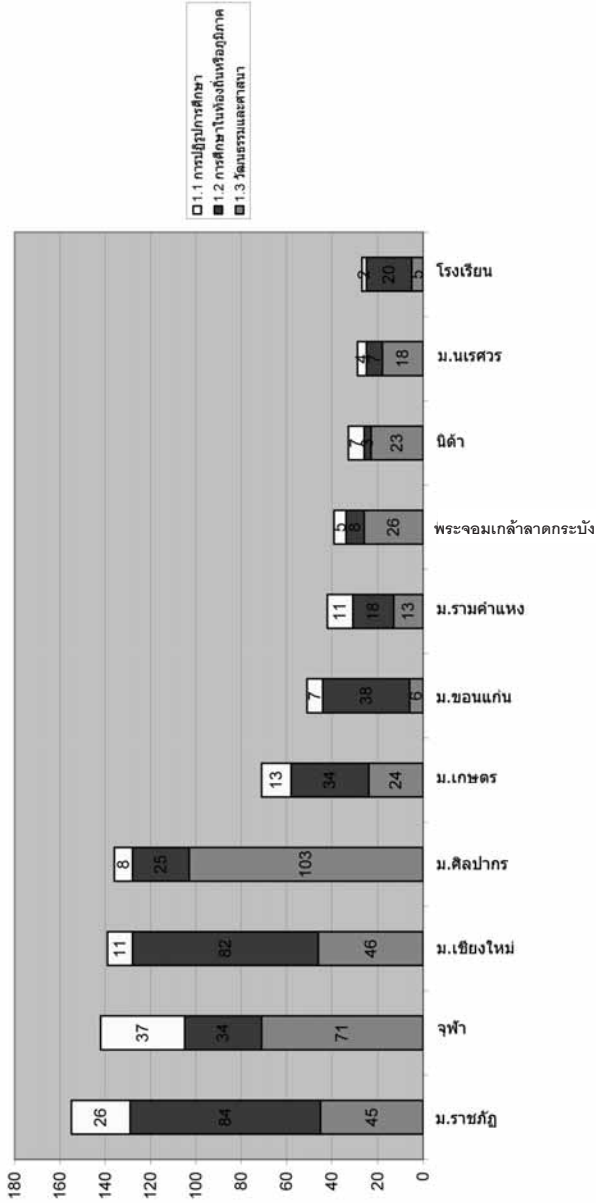

❖ สำหรับสังกัดที่ทำวิจัยในสาขาการศึกษา เมื่อนำมาสรุปเป็น Top 10 คิดเป็น 864 โครงการ จากทั้งสิ้น 1,161 โครงการ คิดเป็น 74.4% โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสังกัดที่ทำงานวิจัยสาขาศึกษามากที่สุดถึง 155 โครงการ รองลงมาเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 142 โครงการ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 139 โครงการ ดังสรุปในตาราง 1D และกราฟ 1D

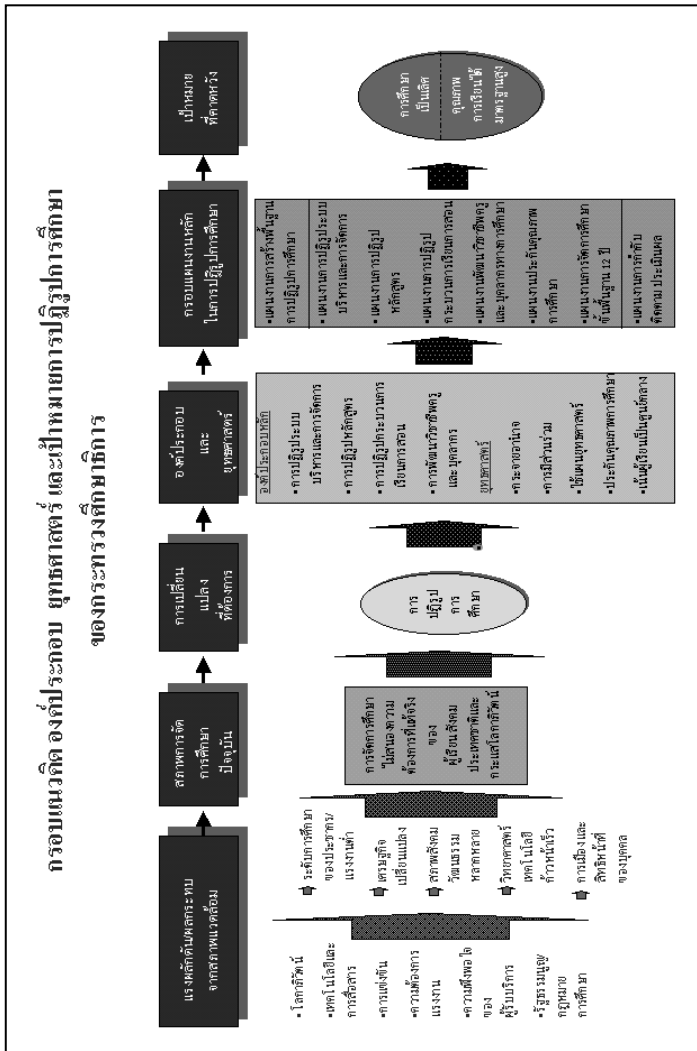
ตาราง 1D Top 10 สังกัดผู้ทำวิจัยสาขาการศึกษา

นับจำนวนของสังกัด	หัวข้อย่อย			
	1.3 วัฒนธรรม และศาสนา	1.2 การศึกษาใน ท้องถิ่นหรือ ภูมิภาค	1.1 การปฏิรูป การศึกษา	ผลรวม ทั้งหมด
ม.ราชภัฏ	45	84	26	155
จุฬาฯ	71	34	37	142
ม.เชียงใหม่	46	82	11	139
ม.ศิลปากร	103	25	8	136
ม.เกษตรศาสตร์	24	34	13	71
ม.ขอนแก่น	6	38	7	51
ม.รามคำแหง	13	18	11	42
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	26	8	5	39
นิด้า	23	3	7	33
ม.นเรศวร	18	7	4	29
โรงเรียน	5	20	2	27
ผลรวมทั้งหมด	380	353	131	864

กราฟ 1D Top 10 สังกัดผู้ทำวิจัยสาขาการศึกษา

สาขาย่อย 1.1 การปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทางการศึกษาและเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป รวมทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศชาติอยู่ในสังคมโลกอย่างเป็นสุข

โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ

- 1) การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
- 2) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- 4) การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาขึ้น และกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มีการกำหนดหมวดว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาไว้ ประกอบกับคุณภาพการศึกษาของคน ซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตของระบบการศึกษายังไม่ตรงกับความคาดหวัง ทำให้คนไทยไม่สามารถก้าวเข้าสู่การแข่งขันในระดับโลกได้

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษา จึงได้ดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษา ให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์และเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแนวทางกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติและเพื่อเตรียมเยาวชนของชาติให้มีความรู้ความสามารถ ได้มาตรฐานสูงเหมาะสมกับความต้องการของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา การดำเนินการตามแนวคิดและแนวทางกับภารกิจดังกล่าว ได้กำหนด

- ◆ เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ “การเรียนการสอนมีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล ภายในปี 2550”
- ◆ การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสถานการณ์ในอนาคต จะต้องเน้นการพัฒนา “คุณภาพการศึกษา” โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ◆ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน จะเกิดขึ้นได้จะต้องเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนที่แท้จริงของครูแต่ละคน วิธีการเรียนของผู้เรียนและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นหลัก
- ◆ การปฏิรูปการศึกษา (โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษา) จะครบถ้วน สมบูรณ์ ต้องปฏิรูปทั้ง 3 มิติ คือ องค์ประกอบหลัก ยุทธศาสตร์ การดำเนินงานและปัจจัยสร้างเสริมการเรียน
- ◆ องค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา
- ◆ การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาจะเน้นยุทธศาสตร์หลัก 5 ประการ คือ
 1. กระจายอำนาจให้สถานศึกษาและหน่วยปฏิบัติมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานที่รับผิดชอบ
 2. ใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ
 3. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 4. ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
 5. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

- ◆ ปัจจัยสร้างเสริมการเรียนรู้ (ETHOS) ที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ ได้แก่
 1. ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนเข้มแข็ง
 2. มีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 3. มีจุดเน้นของการสอน (ของครู) ที่ชัดเจน
 4. บรรยากาศสิ่งแวดล้อมเกื้อหนุนต่อการเรียนของเด็ก
 5. มีการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ
 6. ประชาชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) มีส่วนร่วม
 7. มีเวลาที่ใช้ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

จากการประมวลข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการคณะต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งขึ้น สามารถสรุปภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติใน 14 เรื่อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี (รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส)
2. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา (รวมการจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ)
3. การส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรม
4. การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
5. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการจัดทำหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน
6. การประกันคุณภาพ
7. การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ (รวมการปรับโครงสร้างการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา)

8. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
9. การส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น
10. การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
11. การส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชน
12. การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการและด้อยโอกาส
13. การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม
14. การกีฬา อยู่ในระหว่างการศึกษาข้อมูลเพื่อจะกำหนดเป็น
กรอบภารกิจหลักหรืออาจแทรกอยู่ในกลุ่มอื่น

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.1

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ ย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 - 2550 มี 187 โครงการ ได้แก่

แบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อย ดังตาราง 1.1a

1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีงานวิจัย 103 โครงการ แยกเป็น การศึกษาระบบการเรียนทางไกล 23 โครงการ การพัฒนาผู้บริหาร 20 โครงการ การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนและคุณภาพการศึกษา มีเรื่องละ 13 โครงการ การพัฒนาหลักสูตร 10 โครงการ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน 9 โครงการ การศึกษาและการสอน 7 โครงการ การศึกษากิจกรรมการเรียนในและนอกสถานที่ 5 โครงการ สารสนเทศทางการศึกษา 2 โครงการ และการจัดการการเรียนรู้ 1 โครงการ

1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร มีงานวิจัย 59 โครงการ แยกเป็น การศึกษา-วิจัย ซึ่งมากที่สุด 21 โครงการ รองลงมา คือ ทศนคติและผลกระทบ มีเรื่องละ 9 โครงการ, การเรียนรู้ การจัดการ มีเรื่องละ 8 โครงการ, การมีส่วนร่วม การผลิตบทเรียน มี 3 และ 1 โครงการตามลำดับ

1.1.3 นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา มีงานวิจัย 14 โครงการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

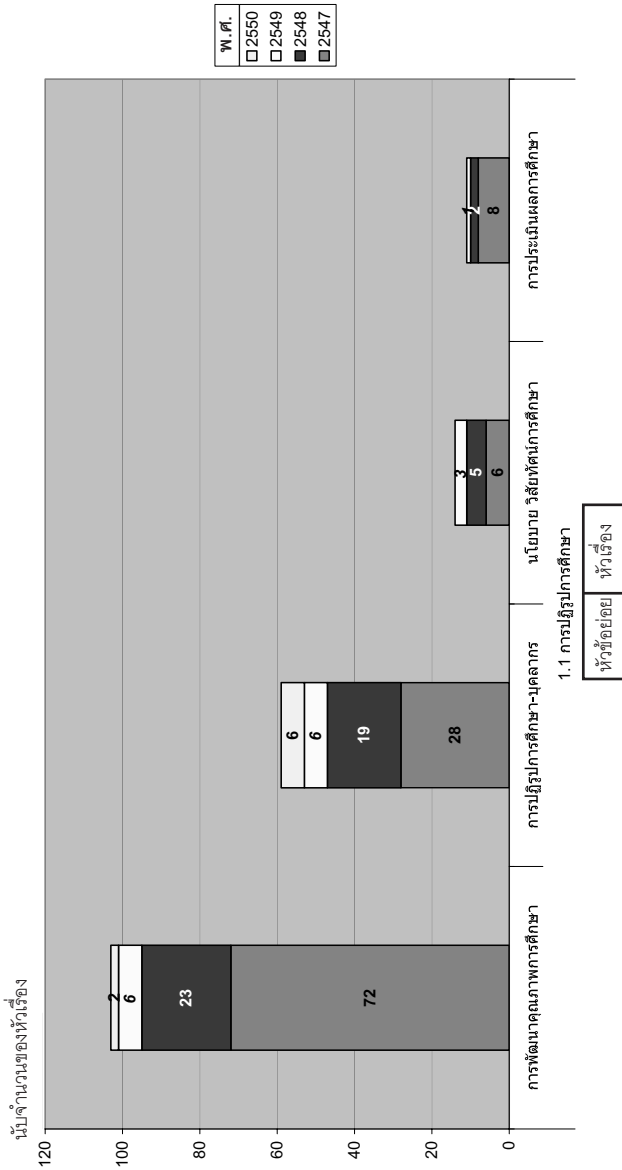
1.1.4 การประเมินผลการศึกษา มีงานวิจัย 11 โครงการ เป็นเรื่องการประเมิน วิเคราะห์ ความต้องการ และความคิดเห็น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิรูปการศึกษา

โดยทั้ง 4 กลุ่มย่อย ได้สรุปจำนวนโครงการวิจัยตามลำดับจากมากไปน้อย ดังตารางสรุป 1.1a และกราฟ 1.1a

ตาราง 1.1a การปฏิรูปการศึกษา (System)

นับจำนวนของหัวเรื่อง		พ.ศ.				
หัวข้อย่อย	หัวเรื่อง	2547	2548	2549	2550	ผลรวมทั้งหมด
1.1 การปฏิรูปการศึกษา	การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	72	23	6	2	103
	การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร	28	19	6	6	59
	นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา	6	5	3		14
	การประเมินผลการศึกษา	8	2	1		11
1.1 การปฏิรูปการศึกษา ผลรวม		114	49	16	8	187
ผลรวมทั้งหมด		114	49	16	8	187

กราฟ 1.1a การปฏิรูปการศึกษา (System)

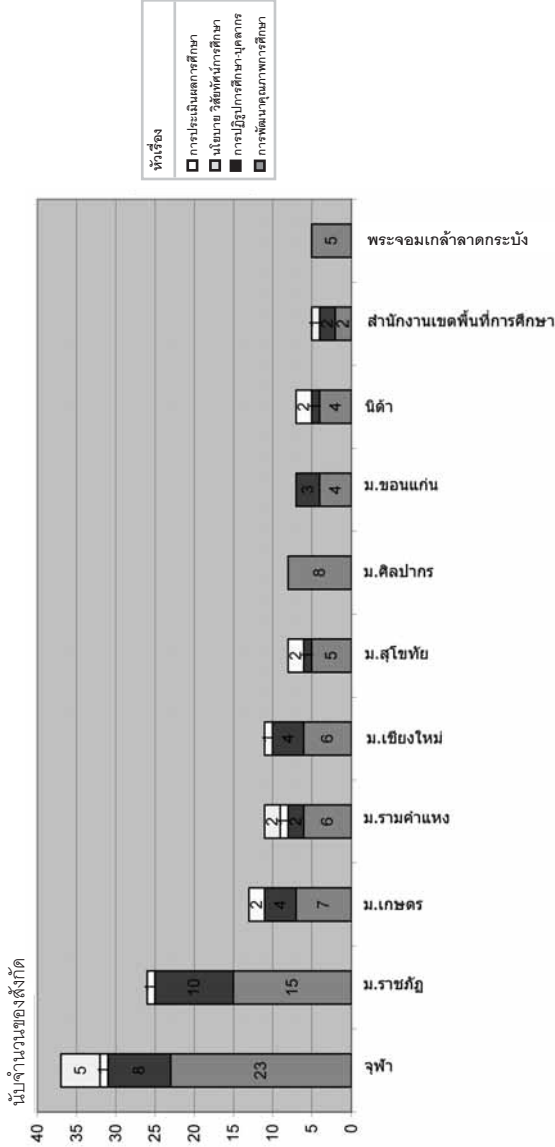

• **สังกัดที่ทำวิจัย**ในสาขาย่อย 1.1 นี้ได้นำมาสรุป จำนวนสูงสุด 10 สังกัด คิดเป็น 138 โครงการ จากทั้งสิ้น 187 โครงการ คิดเป็น 73.7% โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสังกัดที่ทำงานวิจัยสาขาย่อย 1.1 มากที่สุด 37 โครงการ ตามมาด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏ 26 โครงการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 13 โครงการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 11 โครงการ สรุปได้ดังตารางที่ 1.1b และกราฟ 1.1b

ตาราง 1.1b Top 10 สังกัดผู้ทำวิจัยในสาขาการปฏิรูปการศึกษา (System)

นับจำนวนของสังกัด	หัวเรื่อง				
สังกัด 2	การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	การปฏิรูปการศึกษา - บุคลากร	นโยบายวิสัยทัศน์การศึกษา	การประเมินผลการศึกษา	ผลรวมทั้งหมด
จุฬาฯ	23	8	1	5	37
ม.ราชภัฏ	15	10	1		26
ม.เกษตรศาสตร์	7	4	2		13
ม.รามคำแหง	6	2	1	2	11
ม.เชียงใหม่	6	4	1		11
ม.สุโขทัย	5	1	2		8
ม.ศิลปากร	8				8
ม.ขอนแก่น	4	3			7
นิด้า	4	1	2		7
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2	2		1	5
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	5				5
ผลรวมทั้งหมด	85	35	10	8	138

กราฟ 1.1b Top 10 สังกัดผู้ทำวิจัยในสาขาการปฏิรูปการศึกษา (System)

สังกัด 2

1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

หลักการพัฒนาคุณภาพศึกษามี 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนกลยุทธ์ การตัดสินใจดำเนินการได้เอง ตามความต้องการที่จำเป็น หรือความต้องการของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า ฯลฯ เข้ามาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน

3. การแสดงภาระรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) โดยโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Goals) และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา (Focus Areas) และร่วมกันวางแผนอนุมัติแผนปฏิบัติการ และประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายทราบ และเป็นสัญญาประชาคม **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา** มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาไทยจึงได้มีสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

สาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อบรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่าจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและ

การประกันคุณภาพภายนอก ภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545 สถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาจะต้องถูกประเมินคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการประกันระบบบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โดยการควบคุมการตรวจติดตามและประเมินคุณภาพ เพื่อให้มีการตรวจสอบสิ่งที่สถานศึกษาวางแผนไว้ และการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา

การประกันคุณภาพเป็นวัฒนธรรมใหม่ในวงการการศึกษาไทย ก่อนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศใช้ สถานศึกษาไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องนี้ และไม่มีวัฒนธรรมการประเมินผลเพื่อการพัฒนา ขาดการประเมินสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ กระแสสังคมโลกและกระแสคุณภาพรุนแรงมากขึ้น การประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้มีการตื่นตัวกันอย่างกว้างขวาง แต่เรายังขาดตัวอย่างและระบบการบริหารจัดการคุณภาพและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม สถานศึกษาทำอย่างไรที่จะทำให้ให้นักเรียนที่ผลิตออกไปมีคุณภาพ

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา คือ พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและเป็นที่ยังพอใจต่อชุมชนและสังคม

การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากกรดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมาย ชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบและประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา มีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)
2. การตรวจสอบคุณภาพ (Internal Quality Audit)
3. การประเมินคุณภาพ (Internal Quality Assessment)

(1) การควบคุมคุณภาพ

เพื่อประกันว่ามีการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบโดยการควบคุมกิจกรรมและปัจจัยในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการ การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การกำกับติดตามและการวัดประเมินผลการศึกษา ที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การควบคุมภายในเน้นที่ระบบการกำกับดูแลตนเองในระดับบุคคล ชั้นเรียน การควบคุมคุณภาพจะเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานเชิงคุณภาพ

(2) การตรวจสอบคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานเชิงคุณภาพที่กำหนดขึ้นของแต่ละหน่วยงาน หรืออาจจะใช้มาตรฐานกลางของหน่วยงานในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพจึงเป็นการตรวจสอบผลการศึกษาของตนเองและตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบภายนอกหน่วยงานของตนเอง เน้นที่กระบวนการประกันคุณภาพการตรวจสอบว่าได้ทำหรือไม่ทำ มีหรือไม่มีหลักฐานตามการรายงาน ดังนั้น ผลการตรวจสอบที่รับรองว่าได้ดำเนินงานและมีหลักฐานแสดงการดำเนินงานจริง ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน

1) การตรวจติดตามคุณภาพภายในจากกัลยาณมิตรทางวิชาการ (peer review) จากบุคลากรภายในสถานศึกษา

2) การตรวจติดตามคุณภาพภายนอกจากภายในหน่วยงานหรือองค์กรต้นสังกัดจากภายนอกของตัวเอง อาทิ การตรวจติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(3) การประเมินคุณภาพ

หมายถึง การประเมินค่าระดับคุณภาพ ผลงานและกิจกรรม เช่น คุณภาพนักเรียน งานวิจัย การเรียนการสอนและการบริการวิชาการ เป็นต้น โดยเน้นที่การประเมินในระดับชั้นเรียน จะใช้เกณฑ์ตัดสินในองค์ประกอบและดัชนีชี้วัดคุณภาพหรือ KQI (Key Quality Indicators) จากมาตรฐานการศึกษา ปฐมวัยหรือมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลและหน่วยงานต้นสังกัดส่วนกลาง ซึ่งแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยม และประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา

โดยมีงานวิจัย 103 โครงการ แยกเป็น การศึกษาระบบการเรียนทางไกล 23 โครงการ การพัฒนาผู้บริหาร 20 โครงการ การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนและคุณภาพการศึกษา มีเรื่องละ 13 โครงการ การพัฒนาหลักสูตร 10 โครงการ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน 9 โครงการ การศึกษาและการสอน 7 โครงการ การศึกษากิจกรรมการเรียนในและนอกสถานที่ 5 โครงการ สารสนเทศทางการศึกษา 2 โครงการ และการจัดการการเรียนรู้ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.1.1

1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อปฏิรูปครู โดยให้มีโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรีหลักสูตร 5 ปี เพื่อผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นยังได้ดำเนินการปฏิรูปคุณภาพคณาจารย์ในสถาบันผลิตครูไปพร้อม ๆ กันด้วย ส่วนการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษานั้น พบว่า การปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยครูเป็นผู้ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น การดำเนินการให้ครูที่อยู่ในระบบการทำงานเดิมได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ให้ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง มีการพัฒนาครูให้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ฝึกฝนนักเรียนให้กล้าคิด กล้าตอบคำถาม กล้าแสดงออก รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน สอดแทรกความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาที่สอน ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ตรงกับวิชาที่สอน

โดยมีงานวิจัย 59 โครงการ แยกเป็น การศึกษาวิจัย ซึ่งมากที่สุด 21 โครงการ รองลงมาคือ ทักษะคนติและผลกระทบ มีเรื่องละ 9 โครงการ, การเรียนรู้ การจัดการ มีเรื่องละ 8 โครงการ, การมีส่วนร่วม, การผลิตบทเรียน มี 3 และ 1 โครงการตามลำดับ ดังตารางที่ 1.1.2

ตาราง 1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคคลากร

บัญชีฉบับที่ข้อเท็จจริง	หัวข้อ 2		ผลกระทบ	ทัศนคติ	การจัดการ	การเรียนรู้	การมีส่วนร่วม	การผลิตบทเรียน	ผลรวมทั้งหมด
	การศึกษา-วิจัย	ผลกระทบท							
ม.ราชภัฏ	1	1	2	1	2	3			10
จุฬา	5		1	2					8
ม.เชียงใหม่	2		1	1	1				4
ม.เกษตร		2	1		1				4
ม.ขอนแก่น			1		1		1		3
ม.ศรีษะเกษ		1	2						3
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	2								2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	2								2
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2								2
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค)	1				1				2
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข		2							2
ม.รามคำแหง				2					2
อัลฟ่ามิลล์เนียม	1								1
ม.นครสวรรค์				1					1
ม.บูรพา		1							1
ม.บ.พ.	1								1
ม.ธรรมศาสตร์	1								1
ม.สุโขทัย		1							1
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ	1								1
ม.ทักษิณ	1								1
โรงพยาบาลลาดพร้าว					1				1
สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ	1								1
สำนักงาน		1							1
พระจอมเกล้าลาดกระบัง					1				1
สถาบันพระปกเกล้า				1					1
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี			1						1
นิด้า			1						1
ผลรวมทั้งหมด	21	9	9	8	8	3	1		59

1.1.3 นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา หมายถึง การวางแผน ยุทธศาสตร์กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ที่ได้รับฉันทานุมัติจากประชาชนและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

- การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี/ภาคบังคับ 9 ปี/กลุ่มที่มีความ ต้องการพิเศษ/สิทธิประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การเทียบโอนผลการเรียน/การจัดการอาชีวศึกษา/ฝึกอบรม/ การจัดการศึกษาเฉพาะทาง/การอุดมศึกษา
- การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้/ชุมชนแห่งการเรียนรู้
- การกระจายอำนาจ/การบริหารจัดการ/ปฏิรูปการศึกษา เอกชน
- ระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- การพัฒนาครู/อาจารย์/บุคลากร
- การระดมทรัพยากร
- การส่งเสริม/สนับสนุนการผลิต/พัฒนาสื่อ/เทคโนโลยี

โดยมีจำนวนงานวิจัย 14 โครงการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการ ดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

1.1.4 การประเมินผลการศึกษา การวัดและการประเมินผล การศึกษา มีความจำเป็นต่อวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการเรียนการสอน การ สร้างและวิเคราะห์วัตถุประสงค์การสอน การสร้างเครื่องมือวัดผลแบบต่าง ๆ การ วิเคราะห์ความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ดัชนีความยาก อำนาจ จำแนกและประสิทธิภาพของตัวเลือกของข้อสอบแบบเลือกตอบ การสร้าง ตารางวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อออกข้อสอบ การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียน การวิเคราะห์คะแนน การคิดเกรดและค่าคะแนนแบบต่าง ๆ แนวทาง และหลักการประเมินผลการสอนและการสอบวิชาวินิจฉัย ต้องมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล และการประเมินผล มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ สร้างแบบทดสอบ ตลอดจนวิธีการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่ได้จากคะแนน ตลอดจน การตีความหมายของคะแนนและวิธีการตัดเกรดแบบต่าง ๆ

ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานใหม่ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องมีข้อมูลผลการเรียน ระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนจากการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอันแสดงถึงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ของสถานศึกษาหรือการประกันคุณภาพการศึกษา

เกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลา 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาภาคบังคับและจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนจะจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ และจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องผ่านเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานและได้รับการตัดสินผลการเรียนทั้ง 8 กลุ่ม ให้ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนและปฏิบัติตามที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

เมื่อนักเรียนจบการศึกษา สถานศึกษาจะจัดทำเอกสารการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี แบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายวิชา รายปี แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษาในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนประจำตัวนักเรียนเพื่อการส่งต่อกรณีนักเรียนย้ายที่เรียนและใช้ใบประกาศนียบัตร แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย และกำหนดการเก็บรักษาแบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา 2 ระดับดังกล่าว ให้สถานศึกษาเก็บหนึ่งชุด ส่งให้เขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งละชุด

โดยมีจำนวนโครงการน้อยที่สุด เพียง 11 โครงการ เป็นเรื่อง การประเมิน วิเคราะห์ ความต้องการ และความคิดเห็น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิรูปการศึกษา

สาขาย่อย 1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

การพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการพัฒนาที่มีเป้าหมายยุทธศาสตร์โดยมุ่งส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น ศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ ทั้งครอบครัว ชุมชน การสนับสนุนให้ประชาชนมีสัมมาอาชีพ ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจและชุมชนมีความมั่นคง ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีมีประชาธิปไตย บนพื้นฐานของเสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพ สอนให้ประชาชนดูแลเอาใจใส่สุขภาพและสร้างสุขภาวะที่ดีแก่ชุมชน สร้างระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่ชุมชนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัวและชุมชน ลดความขัดแย้ง ทั้งนี้ ต้องกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาที่เป็นถาวร ไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะกิจ ทั้งนี้ ปัจจัยของการจัดการศึกษาต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษามีการศึกษาวิจัยตัวอย่างจากประเทศต่าง ๆ ยึดหลักธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและยึดหลักประหยัดเรียบง่ายและใช้ประโยชน์สูงสุด

เขตพื้นที่การศึกษาต้องเปิดใจกว้างในการจัดการศึกษา ต้องดูแลการศึกษาของคนทุกคนไม่ใช่ดูแลเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี รวมทั้งผู้สูงอายุ โดยการประสานความร่วมมือกับการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) รวมถึงการดูแลเรื่องอาชีพ โดยร่วมกันใช้ทรัพยากรไม่จำกัดว่าอายุสังกัดใด และไม่ต้องรอให้เกิดความพร้อม การศึกษาสามารถดำเนินการได้ทันทีเพราะประชาชนรออยู่

ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น คือ มีจุดแข็งด้านทรัพยากรสนับสนุน บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าด้วยขนาดเล็ก หลักสูตรสะท้อนความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า เห็นผลการดำเนินงานกลับมาได้เร็วกว่า ส่วนข้อด้อยคือ ไม่ใช่เรื่องง่ายในการบริหารจัดการในสภาพปัจจุบันเพราะประเทศไทยไม่ได้ดูแลเรื่องท้องถิ่นมานานจนขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่น อีกทั้งมีความไม่ทัดเทียมในด้านคุณภาพ และมาตรฐานของโรงเรียนภายใต้การศึกษาท้องถิ่นและพื้นฐานของท้องถิ่นที่มีทรัพยากรไม่ทัดเทียมกัน สำหรับอุปสรรคของการศึกษาท้องถิ่น คือ ความไม่แน่ใจ ความพร้อม และปัญหาในการถ่ายโอนการศึกษาให้ท้องถิ่น ความพร้อมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการศึกษา ปัญหาเรื่องความต่อเนื่องของการสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่น ความเข้าใจของส่วนกลางหรือกระทรวงศึกษาธิการในการศึกษาท้องถิ่น อัตรากำลัง การใช้งบประมาณท้องถิ่นสนับสนุนโรงเรียนของส่วนกลาง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีจุดแข็งต่างกัน ดังนั้น ต้องดึงจุดแข็งมาใช้ให้เกิดประโยชน์และทำอย่างไรให้เกิดความต่อเนื่องในการสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่น และควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการอ่านและการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มากกว่าที่มุ่งเน้นส่งเสริมด้านอาชีพจนลืมนักศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาส

การศึกษาท้องถิ่นและภูมิภาค หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของท้องถิ่นร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ วิถีชีวิต และปัญหาของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความหลากหลาย เช่น วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชนเมือง วิถีชีวิตเชิงนิเวศ เช่น วิถีชีวิตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นชุมชนท้องถิ่นแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน โดยส่งเสริมให้ทุกท้องถิ่นจัดทำแผนการศึกษาของตนเอง โดยเป็นส่วนขยายจากแผนแม่บท เพื่อเป็นแผนที่กำหนดว่าชุมชนท้องถิ่นต้องการการเรียนรู้ในเรื่องใด จะมีกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไร โดยครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้

การศึกษาเป็นกลไกผลักดันการพัฒนาของท้องถิ่น ซึ่งจะมีความเฉพาะเจาะจงตามช่วงวัยของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ อีกทั้งต้องเร่งรัด ปรับปรุง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในทุกชุมชนให้ทั่วถึงโดยเฉพาะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ของท้องถิ่น ตลอดจนโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยจัดทำขึ้นใหม่ พัฒนาให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลายหลากมากมายเพียงพอ กับความต้องการการเรียนรู้ของประชาชนและเชื่อมโยงประสานเครือข่ายการเรียนรู้ของแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.2

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ ย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 - 2550 มี 428 โครงการ ได้แก่

1.2.1 การปฏิรูประบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร มี
การทำวิจัยมากที่สุด 78 โครงการ

1.2.2 การศึกษาเทคนิควิธีการสอน มีงานวิจัย 70 โครงการ

1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา มีงานวิจัย 64
โครงการ

1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน มีงานวิจัย 54 โครงการ

1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน มี
งานวิจัย 41 โครงการ

1.2.6 การประกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา
มีงานวิจัย 37 โครงการ

1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีงานวิจัย 17 โครงการ

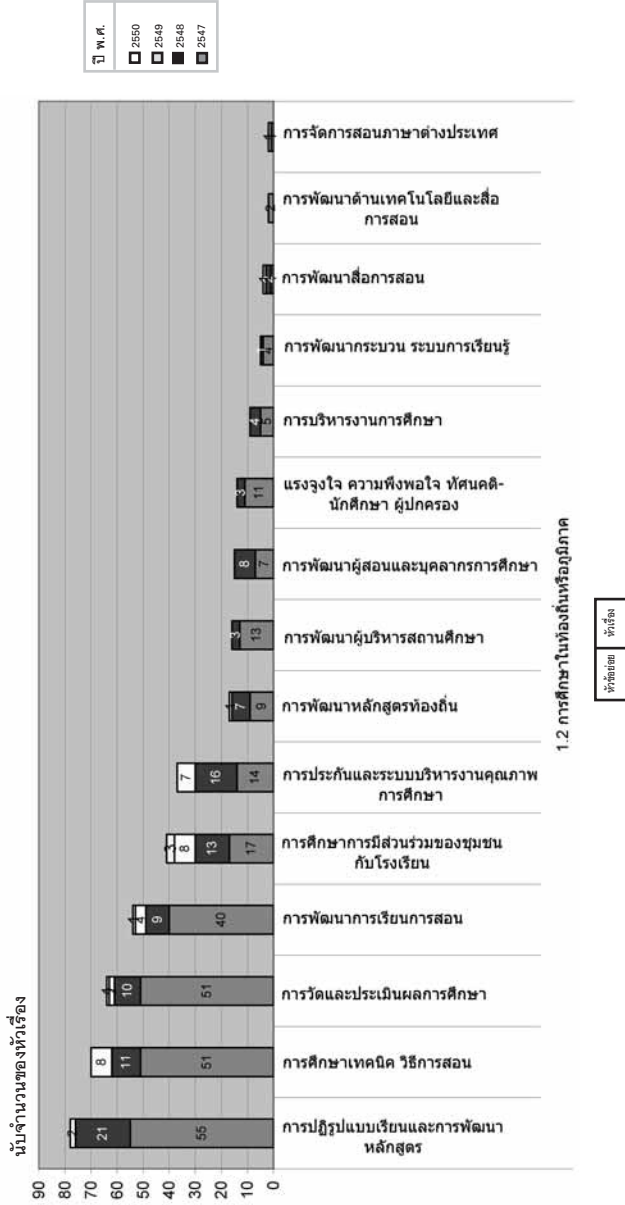
1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา มีงานวิจัย 16
โครงการ

- 1.2.9 การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา มุ่งงานวิจัย
15 โครงการ
- 1.2.10 แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคติ-นักศึกษา
ผู้ปกครอง มุ่งงานวิจัย 14 โครงการ
- 1.2.11 การบริหารงานการศึกษา มุ่งงานวิจัย 9 โครงการ
- 1.2.12 การพัฒนาสื่อการสอน มุ่งงานวิจัย 6 โครงการ
- 1.2.13 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ มุ่งงานวิจัย
5 โครงการ
- 1.2.14 การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ มุ่งงานวิจัย 2
โครงการ
- 1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน มุ่งงาน
วิจัย 2 โครงการ
- โดยทั้ง 15 กลุ่มย่อย ได้สรุปตามลำดับมากไปน้อยของโครงการวิจัย
ที่ทำ มีดังตารางสรุป 1.2a และกราฟ 1.2a

ตาราง 1.2a การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค (System)

นับจำนวนของหัวเรื่อง		ปี พ.ศ.				ผลรวมทั้งหมด
หัวข้อย่อย	หัวเรื่อง	2547	2548	2549	2550	
1.1 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค	การปฏิบัติแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร	55	21	2		78
	การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน	51	11	8		70
	การวัดและประเมินผลการศึกษา	51	10	2	1	64
	การพัฒนาการเรียนการสอน	40	9	4	1	54
	การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน	17	13	8	3	41
	การประกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา	14	16	7		37
	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	9	7	1		17
	การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา	13	3			16
	การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา	7	8			15
	แรงจูงใจ ความพึงพอใจทัศนคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง	11	3			14
	การบริหารงานการศึกษา	5	4			9
	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4	1			5
	การพัฒนาสื่อการสอน	1	2	1		4
	การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน	2				2
	การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ	1			1	2
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค ผลรวม		281	108	33	6	428
ผลรวมทั้งหมด		281	108	33	6	428

กราฟ 1.2a การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

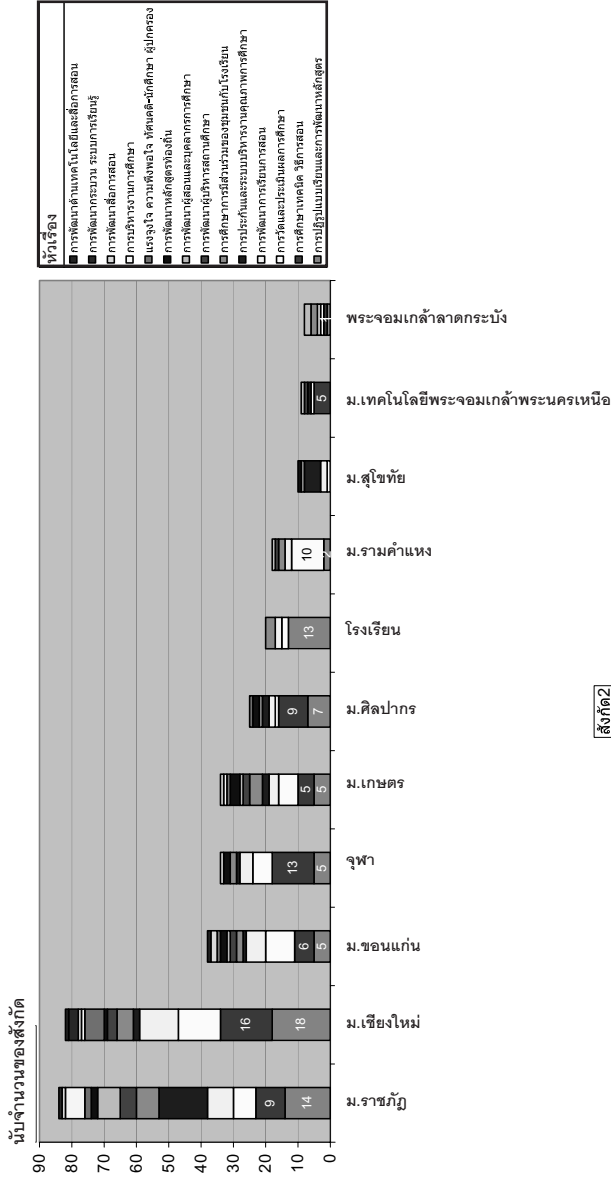
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

- **สังกัดที่ทำวิจัยในสาขาย่อย 1.2** นี้ ได้นำมาสรุปจำนวน สูงสุด 10 สังกัด คิดเป็น 362 โครงการ จากทั้งสิ้น 428 โครงการ คิดเป็น 84.5% โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสังกัดที่ทำงานวิจัยสายย่อย 1.2 นี้มากที่สุด 84 โครงการ ตามมาด้วย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 82 โครงการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 38 โครงการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 34 โครงการ สรุปได้ดังตารางที่ 1.2b และภาพ 1.2b

ตาราง 1.2b top 10 สังกัดที่ทำวิจัยในสาขา การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

มหาวิทยาลัย	จำนวนของสังกัด												
	การวิจัยเชิง สหวิทยาการ พหุสาขา	สาขาศาสตร์ สังคม	การ ศึกษาศาสตร์ สังคม	การ ศึกษาศาสตร์ สุขภาพ	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์ การศึกษาศาสตร์
ม.ราชภัฏ	14	7	8	15	7	5	7	2	2	6	1	1	64
ม.เชียงใหม่	18	16	13	2	5	3	2	1	1	6	1	3	52
ม.ขอนแก่น	5	6	6	1	2	2	1	2	2	1	2	1	38
จุฬาฯ	5	13	6	4	2	2	2	2	2	1	1	1	34
ม.เกษตร	7	5	6	3	2	4	2	1	3	1	1	1	34
ม.ศิลป	7	9	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	25
ม.เทคโนโลยี	13	2	2	2	3	1	1	2	2	1	1	1	20
ม.ราชภัฏ	2	10	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	10
ม.เทคโนโลยี	1	1	2	5	1	1	1	1	1	1	1	1	9
ม.เทคโนโลยี	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	8
ม.เทคโนโลยี	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	8
ม.เทคโนโลยี	70	64	57	42	29	14	13	13	13	11	8	6	362

กราฟ 1.2b Top 10 สังกัดผู้ทำวิจัยในสาขา การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

1.2.1 การปฏิรูประบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การที่สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ได้แก่ มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

การพัฒนาชุดการเรียน การสอน เสริมสื่อใหม่ โดยเฉพาะมัลติมีเดีย หนุนรับปฏิรูปการศึกษาหลักสูตร 12 ปี (ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) โดยจะให้ครอบคลุมทุกหมวดวิชาในทุกระดับชั้น เนื้อหาจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตลอดเวลา สร้างทักษะความรู้ ค่านิยม และองค์ความรู้ด้วยตัวเองได้ รวมทั้งเปิดให้นักเรียนนักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด โดยการสร้างกิจกรรมแทรกและการประเมินผล ซึ่งต่างจากการเรียนแบบเดิมที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับ และอาจารย์ผู้สอนจะป้อนให้เพียงอย่างเดียว เป็นนวัตกรรมใหม่ที่เรียกว่า “ชุดการเรียน” ประกอบด้วย หนังสือแบบเรียน แบบฝึกหัด คู่มือการเรียน ซีดี-รอมช่วยสอน วิดีโอ เกมการศึกษา จิ๊กซอว์ เป็นต้น ช่วยให้นักเรียนศึกษาด้วยตัวเอง ในชุดวิชาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ

ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ วิเคราะห์นักเรียน เพื่อจัดหน่วยการเรียนรู้ย่อย เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครบตามองค์ประกอบสำคัญ คือ กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พัฒนาหรือสร้างสื่อการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัด และจัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งกระบวนการในการวางแผนจัดการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม

มิงานวิจัย 78 โครงการ โดยเป็นเรื่อง การพัฒนา 32 โครงการ รองลงมา ได้แก่ การจัดการการเรียนรู้ 20 โครงการ การศึกษาและการสอน 14 โครงการ การมีส่วนร่วม 8 โครงการ การประเมินผล 2 โครงการ ทักษะคิดและการวัดผลทางการศึกษา มีอย่างละ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.2.1

ตาราง 1.2.1 การปฏิรูบบนเรียนและการพัฒนาหลักสูตร

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง							
	การพัฒนา	การจัดการ การเรียนรู้	การศึกษา และการ สอน	การมี ส่วน ร่วม	การ ประเมิน ผล	ทักษะคิด	การวัดผล ทางการ ศึกษา	ผล รวม ทั้งหมด
สังกัด 2								
ม.เชียงใหม่	6	5	4		2	1		18
ม.ราชภัฏ	7	3		4				14
โรงเรียน	6	3	4					13
ม.ศิลปากร	5		1	1				7
ม.เกษตรศาสตร์	1	3		1				5
จุฬาฯ	3		1	1				5
ม.ขอนแก่น	1	1	3					5
ม.เทคโนโลยี ราชมนคล	1		1					2
ม.รามคำแหง		2						2
ม.ธุรกิจบัณฑิตย์							1	1
ม.แม่โจ้		1						1
ม.มหาสารคาม	1							1
ม.นครสวรรค์		1						1
ม.อุบลราชธานี		1						1
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	1							1
ม.ป.พ.				1				1
ผลรวมทั้งหมด	32	20	14	8	2	1	1	78

1.2.2 การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน เป็นการวิจัยที่ศึกษาถึงเครื่องมือ กระบวนการ และวิธีการที่สามารถเพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพการสอนของครู มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สามารถวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน จัดการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และมีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

มิจงานวิจัย 70 โครงการ โดยแยกเป็น การศึกษาและการสอน 30 โครงการ การพัฒนา 28 โครงการ การจัดการการเรียนรู้ และการวัดผลทางการศึกษา มีอย่างละ 5 โครงการ ทศนคติและการมีส่วนร่วม มีอย่างละ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.2.2

ตาราง 1.2.2 การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง						
	การศึกษาและการสอน	การพัฒนา	การจัดการการเรียนรู้	การวัดผลทางการศึกษา	ทศนคติ	การมีส่วนร่วม	ผลรวมทั้งหมด
ม.เชียงใหม่	9	4	2	1			16
จุฬาฯ	4	9					13
ม.ราชภัฏ	5	1	2		1		9
ม.ศิลปากร	1	5	1	2			9
ม.ขอนแก่น	3	1		1		1	6
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	2	3					5
ม.เกษตรศาสตร์	4			1			5
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1	1					2
สถาบันพระปกเกล้า		1					1
ม.ธรรมศาสตร์		1					1
ม.นเรศวร	1						1
กพ.		1					1
พระจอมเกล้าลาดกระบัง		1					1
ผลรวมทั้งหมด	30	28	5	5	1	1	70

1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา การวัดและการประเมินผลการศึกษา มีความจำเป็นต่อวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการเรียนการสอน การสร้างและวิเคราะห์วัตถุประสงค์การสอน การสร้างเครื่องมือวัดผลแบบต่าง ๆ การวิเคราะห์ความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ดัชนีความยาก อำนาจจำแนกและประสิทธิภาพของตัวเลือกของข้อสอบแบบเลือกตอบ การสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อออกข้อสอบ การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การวิเคราะห์คะแนน การคิดเกรดและค่าคะแนนแบบต่าง ๆ แนวทางและหลักการประเมินผลการสอนและการสอบวิชาปฏิบัติ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ ตลอดจนวิธีการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่ได้จากคะแนน ตลอดจนการตีความหมายของคะแนน และวิธีการตัดเกรดแบบต่าง ๆ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ในหลักสูตรขั้นพื้นฐานใหม่ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องมีข้อมูลผลการเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนจากการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอันแสดงถึงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ของสถานศึกษาหรือการประกันคุณภาพการศึกษา

เกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลา 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาภาคบังคับและจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนจะจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ และจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องผ่านเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานและได้รับการตัดสินผลการเรียนทั้ง 8 กลุ่ม ให้ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน และปฏิบัติตามที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

เมื่อนักเรียนจบการศึกษา สถานศึกษาจะจัดทำเอกสารการประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี แบบแสดงผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายวิชา รายปี แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษาในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาใช้ระเบียบแสดงผลการเรียนประจำตัวนักเรียนเพื่อการส่งต่อกรณีนักเรียนย้ายที่เรียนและใช้ใบประกาศนียบัตร แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย และกำหนดการเก็บรักษาแบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา 2 ระดับดังกล่าว ให้สถานศึกษาเก็บหนึ่งชุด ส่งให้เขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งละชุด

มีการทำวิจัย 64 โครงการ แยกเป็น การศึกษาและการสอน 26 โครงการ การวัดผลทางการศึกษา 14 โครงการ การประเมินผล 13 โครงการ คุณภาพการศึกษา 6 โครงการ ทักษะคนดี 3 โครงการ ความฉลาดทางอารมณ์ และการจัดการการเรียนรู้ มีเรื่องละ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.2.3

ตาราง 1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง							
	การศึกษาและการสอน	การวัดผลทางการศึกษา	การประเมินผล	คุณภาพการศึกษา	ทัศนคติ	ความฉลาดทางอารมณ์	การจัดการการเรียนรู้	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด 2								
ม.เชียงใหม่	7	3	2				1	13
ม.รามคำแหง	2	2	2		3	1		10
ม.ขอนแก่น	5	2	1	1				9
ม.ราชภัฏ	2	4	1					7
จุฬาฯ	3	1	2					6
ม.เกษตร	1	2	1	2				6
สำนักผู้ตรวจราชการ				2				2
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	1		1					2
โรงเรียน	2							2
ม.นครสวรรค์			1					1
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ			1					1
ม.ศิลปากร	1							1
ม.สุโขทัย			1					1
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1							1
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	1							1
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี				1				1
ผลรวมทั้งหมด	26	14	13	6	3	1	1	64

1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน มี 54 โครงการ แยกเป็น การศึกษาและการสอน 12 โครงการ การจัดการการเรียนรู้ มี 10 โครงการ การพัฒนาการเรียน 6 โครงการ การพัฒนาบทเรียนและการพัฒนาการสอน มีเรื่องละ 5 โครงการ การมีส่วนร่วม 4 โครงการ การวัดผลทางการศึกษาและการพัฒนาองค์กร เรื่องละ 3 โครงการ การพัฒนาความคิด, การพัฒนาเครือข่ายและการพัฒนาภาษา มีเรื่องละ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.2.4

ตาราง 1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน

สังกัด 2	หัวเรื่อง					
	การพัฒนา	การศึกษาและการสอน	การจัดการการเรียนรู้	การมีส่วนร่วม	การวัดผลทางการศึกษา	ผลรวมทั้งหมด
ม.เชียงใหม่	3	5	2	1	1	12
ม.ราชภัฏ	3		3	2		8
ม.ขอนแก่น	4	1		1		6
จุฬาฯ	1	2			1	4
ม.เกษตร		3				3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1		1			2
โรงเรียน	1		1			2
ม.รามคำแหง	2					2
ม.ราชมนฑล	2					2
ม.ศิลปากร	1				1	2
ม.สุโขทัย	1		1			2
สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 6			1			1
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	1					1
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	1					1
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส	1					1
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1					1

ตาราง 1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน (ต่อ)

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง					
	การพัฒนา	การศึกษา และ การสอน	การจัดการ การเรียนรู้	การมี ส่วนร่วม	การวัดผล ทางการศึกษา	ผล รวม ทั้งหมด
สังกัด 2						
สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ		1				1
สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ			1			1
สถาบันเพื่อการวิจัยและส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียง	1					1
ไม่ระบุสังกัด	1					1
ผลรวมทั้งหมด	25	12	10	4	3	54

1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน เป็นการวิจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน สร้างมาตรฐานของการศึกษาโดยทำงานร่วมกับภาคประชาชน เพื่อให้ระบบการศึกษาของชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมตามเจตจำนงของการศึกษาของประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของชุมชนเอง ชุมชนที่พัฒนา คือ ชุมชนที่ประชาชนมีความสามารถในการพึ่งตนเองได้ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการจัดการกับปัญหาและสนองความต้องการต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองได้ การเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่ดีขึ้นไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยที่องค์ประกอบที่สำคัญของชุมชนนั้น สรุปได้ว่ามี 3 มิติ ได้แก่

มิติด้านภูมิศาสตร์ (กายภาพ) หมายถึง สภาพแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ป่า แม่น้ำ

มิติด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์ของคน) หมายถึง การอยู่ร่วมกัน การติดต่อสื่อสาร ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต

มิติด้านจิตวิทยา (ความรู้สึก) หมายถึง ความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ความสามัคคี ความรู้สึกผูกพัน เอื้ออาทรต่อกัน ในองค์ประกอบทั้งสามมิติ มีองค์ประกอบร่วมตัวหนึ่งที่สำคัญก็คือ “คน” ดังนั้น ความหมายของ

การศึกษาเพื่อพัฒนาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมก็คือ การศึกษาในแนวทางที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้านให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นทิศทางที่พึงปรารถนา

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งให้เกิดขึ้นนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความสามารถของคน โดยสรุปสามารภที่จะให้นัยความหมายที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนได้ว่า ก็คือ “การพัฒนาคน” เป็นการศึกษาตลอดชีวิต กล่าวคือ เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มีการทำวิจัย 41 โครงการ แยกเป็น การมีส่วนร่วมของชุมชน 35 โครงการ การศึกษาชุมชน 5 โครงการ กฎหมายการศึกษาภาคบังคับ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.2.5

ตาราง 1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน

ลำดับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง 2			
	การมีส่วนร่วม ของชุมชน	การศึกษา ชุมชน	กฎหมาย การศึกษาภาคบังคับ	ผล รวม ทั้งหมด
สังกัด 2				
ม.ราชภัฏ	7			7
ม.เชียงใหม่	4		1	5
ม.เกษตร	4			4
วิทยาลัยชุมชน	3			3
โรงเรียน	3			3
ม.ป.พ.	3			3
ม.ขอนแก่น	2			2
ม.ธรรมศาสตร์	2			2
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	1	1		2
ม.รามคำแหง		2		2
จุฬาฯ	2			2
สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเชียงดาว	1			1
ม.สุโขทัย	1			1
ม.ศิลปากร		1		1
ม.มหาสารคาม	1			1
วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี		1		1
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	1			1
ผลรวมทั้งหมด	35	5	1	41

1.2.6 การประกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการบริหารงานคุณภาพ ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้โลกไร้พรมแดน และทำให้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในที่หนึ่ง สามารถสื่อสารและมีผลกระทบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อไปยังที่อื่น ๆ ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงจึงเป็นเรื่องจำเป็น ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ได้แก่ สติปัญญาและความสามารถของคน

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้อย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาของไทยในระยะที่ผ่านมาจะพบว่าวิกฤตการณ์ทางการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เรื่องคุณภาพการศึกษา ตามที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของไทยทำให้คนไทยบางส่วนที่มีฐานะร่ำรวยหาทางออกโดยส่งลูกหลานไปเรียนต่อต่างประเทศ ในขณะที่คนไทยอีกส่วนหนึ่งก็พยายามให้ลูกหลานได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่คิดว่ามีคุณภาพดี ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะอยู่ไกลและเด็กจะต้องเสียเวลาและเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทางก็ตาม ส่วนคนที่ไม่มีทางออกซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศจำต้องยอมให้ลูกหลานเรียนในโรงเรียนที่ไม่แน่ใจในคุณภาพต่อไป

การพัฒนาสถานศึกษาของไทยให้มีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความมั่นใจที่จะส่งลูกหลานไปเรียนนั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา และทำให้การประกันคุณภาพภายในเป็นกลไกที่สถานศึกษาใช้ในการบริหารจัดการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาคืออะไร

การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การดำเนินกิจกรรมและภารกิจต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและการบริการ/การจัดการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม คือ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ

สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้างในเรื่องการประกันคุณภาพ เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังและเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี

2. ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา และการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน และดำเนินงานตามแผน ติดตามประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่มุ่งเน้นการจับผิดหรือให้คุณให้โทษบุคลากรของสถานศึกษา

3. การดำเนินการประกันคุณภาพทุกชั้นตอนให้เน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา กรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาและภูมิภาคเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ โดยสถานศึกษาควรช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

4. สถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีการศึกษาให้เรียบร้อยภายในเดือนเมษายนของทุกปี โดยให้แสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงกำหนด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสาธารณชน โดยจัดทำรายงานโดยสรุปปิดประกาศไว้ที่โรงเรียน แจงให้ผู้ปกครองและเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ รวมทั้งมีรายงานฉบับสมบูรณ์ที่พร้อมจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดเวลา

5. จัดเตรียมเอกสารหลักฐานและข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน และแนวทางการจัดการศึกษา ตามหลักการและจุดมุ่งหมายของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ และเตรียมพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยบุคลากรที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกรอบห้าปี

ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนาการศึกษาทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย/การวางแผน การทำตามแผน การประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน นอกจากนี้การประกันคุณภาพการศึกษายังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

- ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกันและความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
- ครูได้ทำงานอย่างมืออาชีพ ได้ทำงานที่เป็นระบบที่ดี มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และเน้นวัฒนธรรมคุณภาพ ได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน
- ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำ และความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและนิยมชมชอบของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- หน่วยงานที่กำกับดูแลได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระในการกำกับดูแลสถานศึกษา และก่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพทางการศึกษา และคุณภาพของสถานศึกษา

- ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เยาวชน และคนที่ดีมีคุณภาพและศักยภาพที่จะช่วยทำงานพัฒนาองค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

มิงงานวิจัย 37 โครงการ แยกเป็น คุณภาพการศึกษา 14 โครงการ การประกันคุณภาพการศึกษา 9 โครงการ การพัฒนา 8 โครงการ และการมีส่วนร่วม 3 โครงการ การจัดการเรียนรู้, การประเมินผลและการศึกษา และการสอน เรื่องละ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.2.6

ตาราง 1.2.6 การประกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง							
	คุณภาพ การศึกษา	การ ประกัน คุณภาพ การ ศึกษา	การ พัฒนา	การ มี ส่วน ร่วม	การ จัดการ การ เรียน รู้	การ ประเมิน ผล	การ ศึกษา และ การสอน	ผล รวม ทั้งหมด
ม.ราชภัฏ	5	4	2	2	1	1		15
ม.สุโขทัย	3	2						5
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข	1	1						2
ม.ศิลปากร	2							2
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	1	1						2
ม.เกษตรศาสตร์		1	1					2
ม.นเรศวร	1		1					2
ม.เชียงใหม่			2					2
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส							1	1
ม.ขอนแก่น			1					1
นิด้า				1				1
จุฬาฯ	1							1
ม.เทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ			1					1
ผลรวมทั้งหมด	14	9	8	3	1	1	1	37

1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการศึกษาเพื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีและด้านการประกอบอาชีพ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในลักษณะของการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชา การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมโดยดำเนินการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นำความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านจากประสบการณ์เดิมของตน มากำหนดรายละเอียดของเนื้อหาวิชา และดำเนินการสอนเอง ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนใช้วิธีมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษา หรือรวบรวมความรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่น แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาอภิปรายและสรุปร่วมกันในชั้นเรียน การให้นักเรียนศึกษากับผู้รู้ โดยการเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียน สำหรับการจัดกิจกรรมเสริม ครูผู้สอนนำนักเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น ในการบริหารและบริหารหลักสูตรนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้นำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการประกอบอาชีพ โดยศึกษาความรู้จากผู้รู้ และนำผู้รู้ในท้องถิ่นเข้าร่วมจัดเตรียมสถานที่ จัดบริการวัสดุหลักสูตร ประชาสัมพันธ์หลักสูตร และเตรียมบุคลากร ส่วนในการสอนนั้นครูผู้สอนนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่ได้นำเนื้อหาที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาถ่ายทอด โดยเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ

มีการทำวิจัย 17 โครงการ

1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการศึกษาถึงการพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีการวิจัยและพัฒนา วิจัยปฏิบัติการ หรือวิจัยนำร่องจากเครือข่ายระดับปฏิบัติ เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูป การผลิตและการพัฒนาครูฯ ให้มีความชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติ ให้สามารถปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำ และความรู้ความสามารถในการบริหารงาน
อย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่
ยอมรับและนิยมชมชอบของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ
ในการบริหารจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ คือ

- มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของ
วิชาชีพ
- มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้อง
พึงพอใจ

มิงานวิจัย 16 โครงการ

1.2.9 การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา เป็นการวิจัยที่
ศึกษาถึงวิธีการที่สามารถเพิ่มศักยภาพทางการสอนของครูให้ทำงานอย่าง
มืออาชีพ เป็นระบบที่ดี มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และ
เน้นวัฒนธรรมคุณภาพ ได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่
ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ของครู เช่น

1. เตรียมความพร้อมของตนเอง โดยทำการศึกษาให้เกิด
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประเมินผลภายใน
รวมทั้งพยายามสร้างเจตคติที่ดีต่อการประเมินภายใน

2. ร่วมมือกับสถานศึกษาในการให้ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่คณะ
กรรมการประเมินผลภายในต้องการ

3. ร่วมมือกับสถานศึกษาเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะ
กรรมการในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของการประเมินผลภายใน เช่น เข้าร่วม
พิจารณาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลภายในสถานศึกษา
ร่วมกันพิจารณาจัดสร้างเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลลักษณะต่าง ๆ ใน

กระบวนการประเมินผลภายใน ร่วมกันทำการสำรวจเก็บข้อมูลที่คณะกรรมการ
สำรวจ ร่วมกันทำการวิเคราะห์ข้อมูล (หากมีความรู้ด้านการวิเคราะห์) ร่วมกัน
สรุปผลการประเมิน เป็นต้น

4. ร่วมมือกับสถานศึกษา ในการร่วมกันกำหนดจุดประสงค์
กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเอง
และร่วมกันกำหนดเกณฑ์การตัดสินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในด้านต่าง ๆ

5. ปฏิบัติหน้าที่หลักหรือหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบอย่างมีระบบ
ตามกระบวนการและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เช่น ในหน้าที่การสอน
ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียม
เนื้อหาสาระที่ถูกต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอน จัดทำสื่อการ
สอนที่มีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอน จัดกิจกรรม วิธีการ
เรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหาความรู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เลือกรูป
การประเมินผลการเรียนหลากหลายและเหมาะสม รวบรวมผล สรุปผล ประเมิน
การเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้เรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุงการ
จัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

มิงานวิจัย 15 โครงการ

1.2.10 แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง
เป็นการศึกษาถึงแรงจูงใจ ทักษะคติ ความเชื่อ ความคาดหวังของนักเรียน นักศึกษา
และผู้ปกครอง ต่อการเข้าศึกษา หรือส่งลูกหลานของตนเข้าเรียนในระดับต่าง ๆ
หลักสูตรต่าง ๆ ตลอดจนในสถาบันต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหลักที่มีผล
ต่อการเข้าเรียนในแต่ละระดับ หลักสูตร ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ความคาดหวัง
ต่อความเจริญก้าวหน้าในการศึกษาระดับที่สูงขึ้น แนวทางประกอบอาชีพ
การศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคติของนักศึกษาและผู้ปกครองนี้
สามารถช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา
ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านความคาดหวังของผู้เรียนและผู้ปกครองได้
เหมาะสมยิ่งขึ้น

มิงานวิจัย 14 โครงการ

1.2.11 การบริหารงานการศึกษา เป็นการศึกษาด้านการพัฒนาองค์ประกอบรวม เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา ตั้งแต่

- ผู้บริหาร คุณธรรม จริยธรรม ภาวะผู้นำ และความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ การบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

- สถานศึกษา การจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร การบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์ การจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน ระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม

- การจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น รายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน

- ระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ

- การนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน จัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

มิงานวิจัย 9 โครงการ

1.2.12 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นหัวข้อที่ศึกษาถึงการพัฒนา นวัตกรรม กิจกรรมและกลยุทธ์การพัฒนาหลากหลาย ที่ส่งผลให้นักเรียน มีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สร้างงาน สร้างอาชีพ สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ครูมีทักษะวิชาชีพ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เหมาะสมกับนักเรียน ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และพัฒนาตนเองอย่างเต็มกำลัง ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ในการพัฒนาวิชาการ หลักสูตร เป็นผู้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

มิงงานวิจัย 5 โครงการ

1.2.13 การพัฒนาสื่อการสอน เป็นกรวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายและระบบอินเทอร์เน็ต มีการสอนโดยใช้ระบบสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์, internet, intranet การจัดการเรียนการสอนในระบบ e-learning มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีคุณลักษณะสามารถอ่านและเข้าใจในการเรียน รู้จักฟังผู้อื่น รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคิดร่วมกัน นำเสนอความคิดหรือผลงาน แสวงหาความรู้จากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลและใช้ข้อมูล มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการสืบค้น การนำเสนอโดยใช้ powerpoint ร่วมอภิปรายในชั้นเรียน และการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประกอบการเรียนการสอน

การสื่อสารเป็นส่วนประกอบสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกล สมัยแรกที่กิจการไปรษณีย์เป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง การสอนทางไกลก็จะไปเกี่ยวกับการบริการทางไปรษณีย์ คือ การเอาสิ่งพิมพ์ในรูปแบบของตำราส่งไปทางไปรษณีย์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนที่บ้าน ต่อมาเมื่อวิทยุเข้ามามีบทบาทในการสื่อสาร มหาวิทยาลัยทางวิทยุก็เกิดขึ้น และใช้สื่อวิทยุซึ่งเป็นสื่อเสียง

ในการสอนและก็อาจมีสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย และเมื่อโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารมวลชน ก็เกิดมีมหาวิทยาลัยที่สอนโดยใช้โทรทัศน์ร่วมกับเอกสารสิ่งพิมพ์ มาถึงยุคปัจจุบันมีการพัฒนาการด้านการสื่อสารหลาย ๆ อย่าง โดยมีความคิดว่าจะไม่ขึ้นอยู่กับสื่อสิ่งพิมพ์แบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น เพราะจะทำให้ใช้ประโยชน์ไม่ได้เต็มที่ ต้องใช้การสื่อสารหลาย ๆ รูปแบบ

มิงงานวิจัย 4 โครงการ

1.2.14 การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ การพัฒนาเพื่อปฏิรูปหลักสูตรภาษาต่างประเทศในประเทศไทย (Current development in EFL curriculum reform in Thailand) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยตรง แต่ได้มีการกล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไว้ในระดับนโยบายซึ่งมีกฎหมายรองรับ กล่าวคือ ได้บรรจุกรอบแนวคิดในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับชาติ โดยกำหนดไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสื่อสาร การศึกษาและเพื่อการแข่งขันทางธุรกิจ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมและความเป็นไปของประเทศอื่น ๆ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างถูกต้องและมั่นใจ ตลอดจนมีความเข้าใจในวัฒนธรรมและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทยมากขึ้น สามารถเป็นตัวแทนของประเทศไทยในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นหนึ่งเดียวในโลก

ในปี 2548 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตัดสินใจให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาอังกฤษเร็วขึ้นกว่าเดิม 4 ปี กล่าวคือ กำหนดให้ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (เดิมเริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5) ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) การสื่อสาร (communication) 2) วัฒนธรรม (culture) ซึ่งเน้นความรู้และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อผู้อื่น 3) ความเชื่อมโยง (connection) ซึ่งเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเข้ากับวิชาอื่น ๆ และ 4) ชุมชน (community) ซึ่งเน้นการจัดทำโครงการและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน พร้อมกันนั้น กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดแนวในการจัดการ

เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาอีกด้วย โดยในช่วงชั้นที่ 1 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้เน้นการฟังและพูดและการสนทนาตอบทางสรีระ ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เริ่มเรียนการอ่านและการเขียน

มิงงานวิจัย 2 โครงการ

1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยเรื่องการเรียนรู้ ปัจจุบันมีเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน มีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ระบบสนับสนุนการรับรู้ข่าวสาร เช่น การค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ใน World Wide Web เป็นต้น

2. เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาศูนย์ใหม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผนการดำเนินการ การติดตามและประเมินผลซึ่งอาศัยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ

3. เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสื่อสารระหว่างบุคคล ในเกือบทุกวงการทั้งทางด้านการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยสื่อสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยข้อองค์ประกอบที่สำคัญช่วยสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การใช้โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เทเลคอนเฟอเรนซ์ เป็นต้น

4. พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเกิดการศึกษารูปแบบใหม่ กระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการสอน (Computer-Assisted Instruction : CAI) และการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer-Assisted Learning : CAL) ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นไม่ซ้ำซากจำเจ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยระบบที่เป็นมัลติมีเดีย นอกจากนี้ยังมีบทบาทต่อการนำมาใช้ในการสอนทางไกล (Distance Learning) เพื่อผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในชนบทที่ห่างไกล

มิงงานวิจัย 2 โครงการ

สาขาย่อย 1.3 วัฒนธรรมและศาสนา

วัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรมและสิ่งที่คนในชุมชนผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

วัฒนธรรมสามารถแสดงออกมาได้ผ่านดนตรี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การละครและภาพยนตร์ แม้บางครั้งอาจมีผู้กล่าวว่าวัฒนธรรมคือเรื่องที่ว่าด้วยการบริโภคและสินค้าบริโภค เช่น วัฒนธรรมระดับสูง วัฒนธรรมระดับต่ำ วัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมนิยม เป็นต้น แต่นักมานุษยวิทยาโดยทั่วไปกล่าวถึงวัฒนธรรมว่า มิได้เป็นเพียงสินค้าบริโภค แต่หมายรวมถึงกระบวนการในการผลิตสินค้าและการให้ความหมายแก่สินค้านั้น ๆ ด้วย ทั้งยังรวมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวการปฏิบัติที่ทำให้วัตถุและกระบวนการผลิตหลอมรวมอยู่ด้วยกัน ในสายตาของนักมานุษยวิทยาจึงรวมไปถึงเทคโนโลยี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งระบบศีลธรรม

วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ จำนวนมากได้รับอิทธิพลจากการติดต่อกับภูมิภาคอื่น เช่น การเป็นอาณานิคม การค้าขาย การย้ายถิ่นฐาน การสื่อสารมวลชนและศาสนา อีกทั้งระบบความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศาสนามีบทบาทในวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมาโดยตลอด

ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความสุขทางกาย อันได้แก่ ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย ตลอดจนเครื่องมือป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง
- วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญาและมีจิตใจที่งดงาม อันได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม คติธรรม ตลอดจนศิลปะ วรรณคดี และระเบียบแบบแผนของขนบธรรมเนียมประเพณี

นักมานุษยวิทยาส่วนใหญ่มักใช้คำ “วัฒนธรรม” ไปในเชิงของวิสัย
สามารถของคนทั่วไปในการบ่งชี้ จัดหมวดหมู่และสื่อถึงประสบการณ์ของตนใน
ลักษณะเชิงสัญลักษณ์ คนเราใช้วิสัยสามารถดังกล่าวสำหรับบ่งชี้เรื่องราวและ
สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดในหมู่มนุษย์ด้วยกันมานานมากแล้ว อย่างไรก็ตาม นักมานุษย
วิทยาหรือไพรเมตวิทยาก็ได้บ่งชี้ลักษณะวัฒนธรรมดังกล่าวในวานรหรือไพรเมต
ซึ่งเป็นกลุ่มสัตว์ที่มีสายพันธุ์ใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุดมานานแล้วเช่นกัน และ
โดยเฉพาะนักโบราณคดีจะมุ่งไปที่วัฒนธรรมที่เป็นเรื่องราวเท่านั้น (ซากเรื่อง
ราวที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์) ขณะเดียวกัน นักมานุษยวิทยาสังคมก็มองไป
ที่ปฏิสัมพันธ์ของสังคม สถานภาพและสถาบัน ส่วนนักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม
ก็เน้นที่บรรทัดฐานและคุณค่า

การแบ่งแยกแนวกันนี้ แสดงให้เห็นถึงเงื่อนไขที่แตกต่างกันที่ขึ้นอยู่กับ
งานที่ต่างกันของนักมานุษยวิทยา และความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นจุดการ
วิจัยที่ต้องชัดเจน จึงไม่จำเป็นว่าจะเป็นการสะท้อนถึงทฤษฎีของวัฒนธรรมซึ่ง
ย่อมแตกต่างกันไปตามเชิงของเรื่องราว เชิงสังคม และเชิงบรรทัดฐาน (norm) รวม
ทั้งไม่จำเป็นต้องสะท้อนถึงการแข่งขันกันเองในระหว่างทฤษฎีต่าง ๆ ของ
วัฒนธรรม

ประเพณี หมายถึง กฎระเบียบในการประพฤติปฏิบัติตนและการวางตัว
ระหว่างบุคคลในสังคม เช่น มารยาทในห้องรับประทานอาหาร ประเพณีของไทย
นั้นให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส ผู้เฒ่าต้องรู้จักสัมมาคารวะให้ความเคารพ
ผู้ใหญ่ เช่น นักเรียนต้องให้ความเคารพครูบาอาจารย์

ประเพณีของประเทศไทยนั้น เป็นประเพณีที่ได้อิทธิพลอย่างสูงจาก
ศาสนาพุทธ แต่อิทธิพลจากศาสนาอื่น เช่น ศาสนาพราหมณ์ และการอพยพ
ของชาวต่างชาติ เช่นคนจีน ก็มีอิทธิพลต่อประเพณีไทย ประเพณีของไทย
สามารถแบ่งออกเป็นสามส่วนใหญ่ คือ ภาษา, ศิลปะ และประเพณี

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.3

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2547 - 2551 มี 546 โครงการ แบ่งเป็น 4 สาขาย่อย ดังตารางที่ 1.3a

1.3.1 การศึกษาวัฒนธรรมและประเพณี มี 177 โครงการ แยกเป็น วัฒนธรรมศึกษา มีการทำวิจัยมากที่สุด 53 โครงการ รองลงมาได้แก่ การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากร หัตถกรรม แต่ละวัฒนธรรมท้องถิ่น 38 โครงการ, การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน 21 โครงการ, การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ต่อยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน 19 โครงการ, ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง การละเล่น การบริโภค, วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์ เรื่องละ 13 โครงการ, สถาปัตยกรรม ประติมากรรมพื้นเมือง มี 10 โครงการ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑสถาน ท้องถิ่น มี 6 และ 4 โครงการ ตามลำดับ

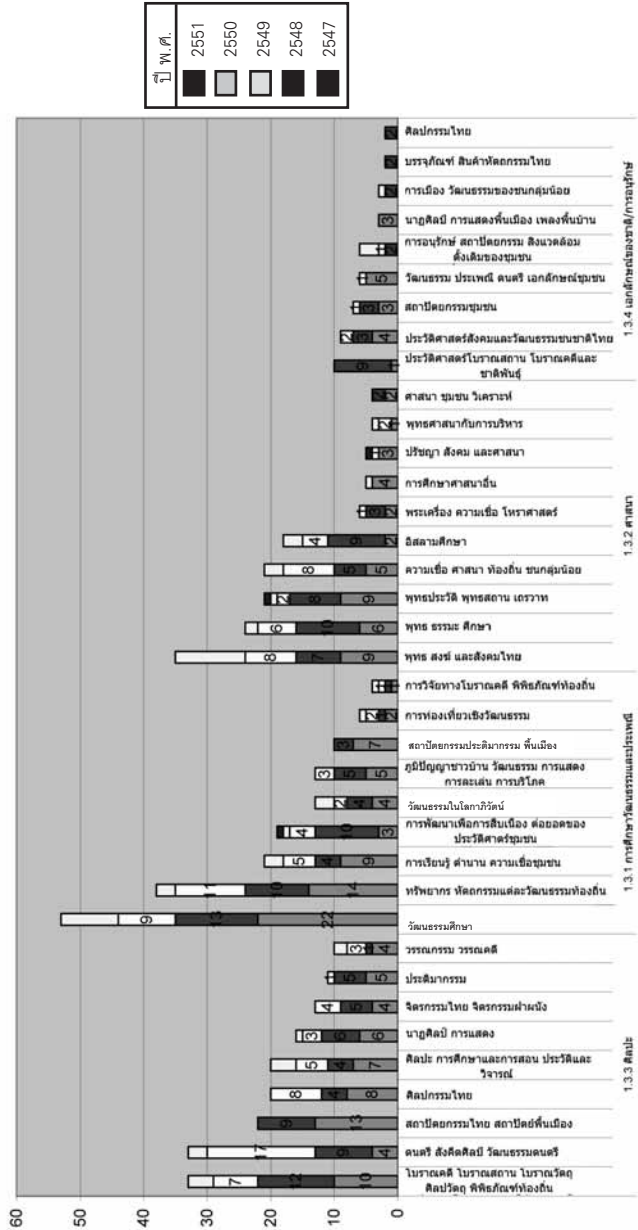
1.3.2 ศาสนา มี 143 โครงการ แยกเป็น พุทธ สังฆี และ สังคมไทย มีการทำวิจัยมากที่สุด 35 โครงการ รองลงมาได้แก่ พุทธ ธรรมะ ศึกษา 24 โครงการ, พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรวาท, ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย มีเรื่องละ 21 โครงการ, อิสลามศึกษา 18 โครงการ, พระเครื่อง ความเชื่อ ไหราวศาสตร์ 6 โครงการ, การศึกษาศาสนาอื่น, ปรัชญา สังคม และ ศาสนา มีเรื่องละ 5 โครงการ, พุทธศาสนากับการบริหารและศาสนา ชุมชน วิเคราะห์ มีงานวิจัยเรื่องละ 4 โครงการ

1.3.3 ศิลปะ มี 178 โครงการ แยกเป็น ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี และ โบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน มีการทำวิจัยมากที่สุด 33 โครงการ รองลงมาได้แก่ สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมพื้นเมือง 22 โครงการ, ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและวิจารณ์, ศิลปกรรมไทย เรื่องละ 20 โครงการ, นาฏศิลป์ การแสดง 16 โครงการ, จิตรกรรมไทย จิตรกรรมฝาผนัง 13 โครงการ, ประติมากรรมและวรรณกรรม วรรณคดี 11 และ 10 โครงการ ตามลำดับ

1.3.4 เอกลักษณ์ของชาติ/การอนุรักษ์ มี 48 โครงการ แยกเป็น ประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์ มีการทำวิจัยมากที่สุด 10 โครงการ รองลงมาได้แก่ ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทย 9 โครงการ, สถาปัตยกรรมชุมชน 7 โครงการ, การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของชุมชน, วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณ์ชุมชน เรื่องละ 6 โครงการ, การเมือง วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย, นาฏศิลป์ การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน เรื่องละ 3 โครงการ, บรรพบุรุษ สืบค้นหัตถกรรมไทยและศิลปกรรมไทย มีงานวิจัยเรื่องละ 2 โครงการ

โดยทั้ง 4 กลุ่มย่อย ได้สรุปตามลำดับมากไปน้อยของโครงการวิจัยที่ทำ มีดังตารางสรุป 1.3a และกราฟ 1.3a

ภาพ 1.3a วัฒนธรรมและศาสนา

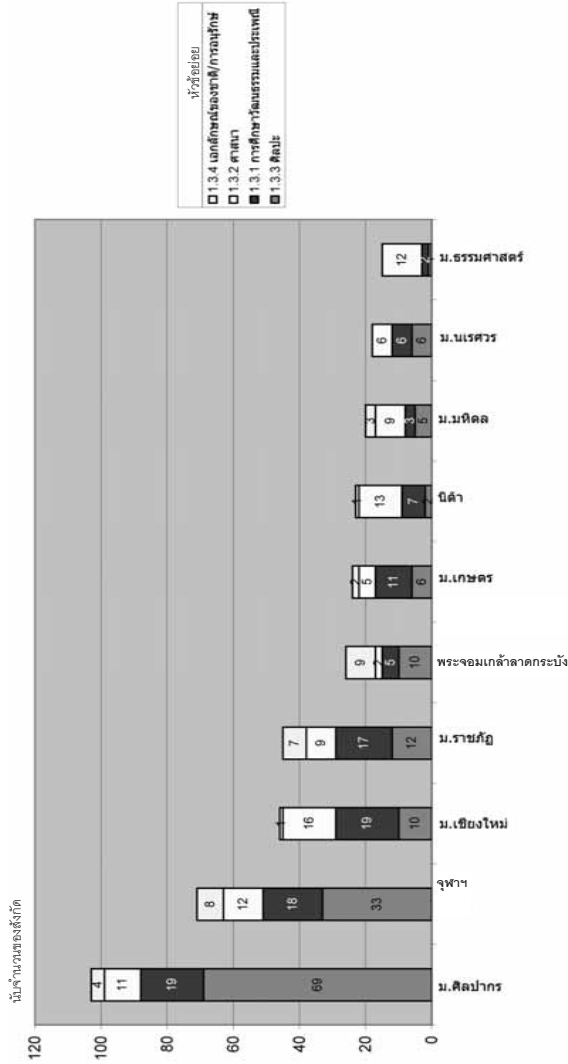

• **สังกัดที่ทำวิจัย** ในสาขาย่อย 1.3 นี้ ได้นำมาสรุป จำนวนสูงสุด 10 สังกัด คิดเป็น 391 โครงการจากทั้งสิ้น 576 โครงการ คิดเป็น 67.8% โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นสังกัดที่ทำงานวิจัยสาขาย่อย 1.3 นี้มากที่สุด 103 โครงการ ตามมาด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 71 โครงการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 46 โครงการ สรุปได้ดังตารางที่ 1.3b และกราฟ 1.3b

ตาราง 1.3b Top 10 สังกัดผู้ทำการวิจัยในสาขา วัฒนธรรม และศาสนา

นับจำนวนของสังกัด		หัวข้อย่อย			
สังกัด 2	1.3.3 ศิลปะ	1.3.1 การศึกษา วัฒนธรรมและประเพณี	1.3.2 ศาสนา	1.3.4 เอกลักษณ์ ของชาติ/การอนุรักษ์	ผลรวม ทั้งหมด
ม.ศิลปากร	69	19	11	4	103
จุฬาฯ	33	18	12	8	71
ม.เชียงใหม่	10	19	16	1	46
ม.ราชภัฏ	12	17	9	7	45
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	10	5	2	9	26
ม.เกษตร	6	11	5	2	24
นิด้า	2	7	13	1	23
ม.มหิดล	5	3	9	3	20
ม.นเรศวร	6	6	6		18
ม.ธรรมศาสตร์	1	2	12		15
ผลรวมทั้งหมด	154	107	95	35	391

กราฟ 1.3b Top 10 สังกัดผู้ทำวิจัยในสาขา วัฒนธรรม และศาสนา

สังกัด 2

1.3.1 การศึกษาวัฒนธรรมและประเพณี การศึกษาวัฒนธรรม คือ การศึกษาสิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้นสร้างขึ้น เพื่อความเจริญของงามในวิถีของส่วนรวม ถ้ายทอดกันไว้ เอาอย่างกันไว้ รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นวัฒนธรรมกันมา ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็น และกิริยาอาการ หรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาได้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ระเบียบวัฒนธรรมสังคม เป็นต้น

การศึกษาประเพณี หมายถึง การศึกษากิจกรรมที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมา เป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญต่อสังคม เช่น การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ศิลปกรรม กฎหมาย คุณธรรม ความเชื่อ กฎระเบียบในการประพฤติปฏิบัติตนและการวางตัวระหว่างบุคคลในสังคม เช่น มารยาทในห้องรับประทานอาหาร ฯลฯ

ประเพณีล้วนได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เข้าสู่สังคมรับเอาแบบปฏิบัติที่หลากหลายเข้ามาผสมผสานในการดำเนินชีวิต ประเพณีจึงเรียกได้ว่าเป็น *วิถีแห่งการดำเนินชีวิตของสังคม* โดยเฉพาะศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อประเพณีไทยมากที่สุด วัฒนธรรมต่าง ๆ ในประเทศไทยสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย และชี้ให้เห็นว่าชาวไทยให้ความสำคัญในการบำรุงพุทธศาสนาด้วยศิลปกรรมที่งดงามเพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ตั้งแต่โบราณกาล เป็นต้น

คำว่าประเพณี ตามพจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมายของประเพณีไว้ว่า *ชนบธรรมเนียมแบบแผน* ซึ่งสามารถแยกคำต่าง ๆ ออกได้เป็น *ชนบ* มีความหมายว่า *ระเบียบแบบอย่าง ธรรมเนียม* มีความหมายว่า *ที่นิยมใช้กันมา และเมื่อนำมารวมกันแล้วก็มีความหมายว่า ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแบบแผนและได้ทำการปฏิบัติต่อกันมาจนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ประพฤติปฏิบัติตามกันต่อไป*

ประเพณีของไทยนั้นเน้นการให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส ผู้น้อยต้องรู้จักมีสัมมาคารวะให้ความเคารพผู้ใหญ่ เช่น นักเรียนต้องให้ความเคารพครูบาอาจารย์ ประเพณีของประเทศไทยนั้น เป็นประเพณีที่ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากศาสนาพุทธ แต่อิทธิพลจากศาสนาอื่น เช่น ศาสนาพราหมณ์ และการอพยพของชาวต่างชาติ เช่น คนจีนก็มีอิทธิพลของประเพณีไทย ประเพณีของไทยนั้นสามารถแบ่งออกเป็นสามส่วนใหญ่ คือ ภาษา, ศิลปะ และประเพณี

แยกประเด็นสรุปเป็น 9 แนวทางวิจัย รวม 177 โครงการ แยกเป็น วัฒนธรรมศึกษา มีการทำวิจัยมากที่สุด 53 โครงการ รองลงมาได้แก่ การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากร ทัศนกรรมแต่ละวัฒนธรรมท้องถิ่น 38 โครงการ, การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน 21 โครงการ, การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ต่อยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน 19 โครงการ, ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง การละเล่น การบริโภค, วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์ เรื่องละ 13 โครงการ, สถาปัตยกรรม ประติมากรรมพื้นเมือง มี 10 โครงการ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่น มี 6 และ 4 โครงการ ตามลำดับ ดังตาราง 1.3.1a โดยสังกัดที่ทำวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศิลปากรและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่องละ 19 โครงการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 18 โครงการ

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.3.1

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัย ที่ทำในสาขา 1.3.1
ตั้งแต่ปี 2547 - 2551 มี 177 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.1

1.3.1 การศึกษาในธรรมและปริพจน์ นับจำนวนของสิ่งก												รวมทั้งหมด
หัวข้อ	สังกัด	ประเภทโครงการ										รวมทั้งหมด
		โครงการวิจัย ระดับปริญญาโท	โครงการวิจัย ระดับปริญญาเอก	โครงการวิจัย ระดับปริญญาโท	โครงการวิจัย ระดับปริญญาเอก	โครงการวิจัย ระดับปริญญาโท	โครงการวิจัย ระดับปริญญาเอก	โครงการวิจัย ระดับปริญญาโท	โครงการวิจัย ระดับปริญญาเอก	โครงการวิจัย ระดับปริญญาโท	โครงการวิจัย ระดับปริญญาเอก	
น.ศิลปากร		4	7	4	1	2	1	2	1	2	1	19
น.เชียงใหม่		4	7	4	1	2	1	2	1	2	1	19
น.ทอ		4	7	4	1	2	1	2	1	2	1	19
น.เกษตร		8	2	2	1	6	2	2	3	1	1	11
น.สว		3		3								7
น.พัทลุง		5			1							6
น.สงขลา		1	3				2					6
น.มธ		1	5									6
น.ม.พ.		3		1	1							5
พระจอมเกล้าธนบุรี		1	5									6
สำนักงานคณะกรรมการวิจัย		1	1	1								3
น.ศิลปากร			1					1	1	1		3
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร								1	1	1	1	3
น.ราชภัฏนครปฐม		1		1				1	1			3
น.สงขลา		1		1	1	1	1	1	1			3
กรมการแพทย์				3								3
น.รามคำแหง			1	1	1			1	1			3
น.มธ					1	1					1	3
สถาบันเพื่อการวิจัยและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง						2						2
น.ทักษิณ			1						1			2
น.ราชภัฏราชบุรี		1	1									2
น.ราชภัฏพระนคร			2									2
น.สวนดุสิต		1									1	2
น.ราชภัฏเชียงใหม่			1			1						2
น.ราชภัฏกาฬสินธุ์						2						2
น.ศรีนครินทรวิโรฒ		1		1								2
น.อุบลราชธานี		1		1								2
น.สจพ		2										2
เขตพื้นที่ พิษณุ						1						1
โครงการวิจัยปัญหาสังคมจากผลกระทบและพฤติกรรม			1									1
น.เอเชียอาคเนย์										1		1
มูลนิธิชาวนาไทยแห่งชาติ		1										1
น.ราชภัฏจันทรเกษม		1	1									1
เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาชุมชนและทรัพยากร						1						1
น.ราชภัฏจันทรเกษม		1										1
น.บูรพา		1	1									1
น.รังสิต		1										1
น.แม่ฟ้าหลวง										1		1
น.ราชภัฏพิบูลสงคราม								1				1
น.ราชภัฏเพชรบุรี			1									1
น.ราชภัฏสุราษฎร์ธานี										1		1
น.ราชภัฏสวนสุนันทา		1										1
โครงการสร้างเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข					1							1
น.เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้		1	1									1
น.เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสหวิทยาเขตพระนคร		1										1
น.เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร		1										1
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชาย		1										1
โรงเรียนแก่นบัว					1							1
โรงเรียนบ้านเชียงเขาน			1	1								1
โรงเรียนวิสาขารอง		1	1									1
วิทยาลัย						1						1
น.ศรีสะเกษ		1										1
สถาบันนโยบายศึกษา		1										1
น.มหาสารคาม										1		1
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์						1						1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2				1								1
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ			1									1
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ								1				1
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร		1										1
อาสาสมัครวิทยุท้องถิ่นบางมด						1						1
ผลรวมทั้งหมด		53	38	21	19	13	13	10	6	4		177

• **วัฒนธรรมศึกษา**

วัฒนธรรมศึกษา เกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 (ประมาณ พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา) เป็นส่วนหนึ่งของการนำแนวคิดลัทธิมาร์กซ์มาบรรจุในวิชาสังคมวิทยาอีกครั้งหนึ่ง และส่วนหนึ่งก็เป็นเสียงให้กับสังคมวิทยาและสาขาวิชาอื่น เช่น วารณคดีวิจารณ์ ขบวนการนี้มุ่งประเด็นไปที่การวิเคราะห์กลุ่มวัฒนธรรมย่อยในสังคมทุนนิยม ตามประเพณีที่ไม่นับเป็นมานุษยวิทยา วัฒนธรรมศึกษาโดยทั่วไปจะเน้นการศึกษาสินค้าเพื่อการบริโภค (เช่น แฟชั่น ศิลปะและวารณคดี) ความเด่นชัดระหว่าง “วัฒนธรรมสูง” และ “วัฒนธรรมต่ำ” ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 (พ.ศ. 2343 - พ.ศ. 2443) ดูเหมือนเป็นคำที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์กับสินค้าที่ใช้วิธีการผลิตเป็นจำนวนมากและจำหน่ายในตลาดเป็นจำนวนมากที่วัฒนธรรมศึกษาได้วิเคราะห์ไว้ ซึ่งนักวิชาการเอ่ยถึงในชื่อว่า “วัฒนธรรมนิยม”

ปัจจุบัน นักมานุษยวิทยาบางคนได้เข้ามาร่วมงานด้านวัฒนธรรมศึกษามากขึ้น เกือบทั้งหมดไม่ยอมรับการบ่งชี้ถึงวัฒนธรรมคู่กับสินค้าบริโภค ยิ่งไปกว่านั้น หลายคนยังต่อต้านความคิดของวัฒนธรรมว่าเป็นการผูกมัด มีผลให้ไม่ยอมรับแนวคิดของกลุ่มวัฒนธรรมไปด้วย พวกเขาเองวัฒนธรรมเป็นสายใยที่ซับซ้อนของรูปแบบที่กำลังเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงกับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ และเชื่อมกับการก่อรูปของสังคมในขนาดที่ต่างกันด้วย และตามมุมมองดังกล่าว กลุ่มใด ๆ ก็สามารถสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง

เมื่อไม่นานมานี้มีการโต้เถียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน “การเรียนรู้ของมนุษย์” ได้หรือไม่ ซึ่งนักวิจัยทั้งหลายก็ยังมีความเห็นแตกต่างกัน

มิงานวิจัย 53 โครงการ โดยเป็นเรื่องวัฒนธรรม 42 โครงการ รองลงมาได้แก่ ชุมชน และสังคมและวัฒนธรรม ที่ 6 และ 5 โครงการ ตามลำดับ ดังตาราง 1.3.1a

ตาราง 1.3.1a วัฒนธรรมศึกษา

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง			
	วัฒนธรรม	ชุมชน	สังคมและวัฒนธรรม	ผลรวมทั้งหมด
ม.เกษตร	8			8
ม.ศิลปากร	6			6
ม.เกษตร	5			5
ม.เชียงใหม่	4			4
จุฬาฯ	4			4
นิด้า	1	1	1	3
ม.ป.พ.	2		1	3
ม.สุโขทัย	1	1		2
สำนักวิจัยและพัฒนางานบุคคล	1			1
ม.ธุรกิจบัณฑิต	1			1
ม.รังสิต		1		1
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	1			1
ม.ธรรมศาสตร์	1			1
ม.สงขลา	1			1
ม.เกริก	1			1
ม.อุบลราชธานี	1			1
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ	1			1
ม.ราชภัฏจันทรเกษม			1	1
ม.ราชภัฏนครปฐม		1		1
ม.ราชภัฏสวนดุสิต	1			1
ม.ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1			1
ม.ราชมงคล วิทยาเขตพัฒนัยการพระนคร		1		1
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้าย			1	1
โรงเรียนวัดสำโรง			1	1
สถาบันนโยบายศึกษา	1			1
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย		1		1
ผลรวมทั้งหมด	42	6	5	53

• **การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากร ภัยธรรมชาติ
แต่ละวัฒนธรรมท้องถิ่น**

เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาผลผลิต ทั้งด้านเกษตรกรรม การใช้
ทรัพยากรท้องถิ่น การยกระดับการผลิตพื้นฐาน เช่น ภัยธรรมชาติ รวมทั้งการ
ถ่ายทอดความเป็นอยู่ทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรม
ท้องถิ่นจำนวนมากได้รับอิทธิพลจากการติดต่อกับท้องถิ่นอื่น เช่น การเป็น
อาณานิคม การค้าขาย การย้ายถิ่นฐาน การสื่อสารมวลชนและศาสนา ซึ่งทำให้
เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านนี้

- ด้านการเกษตรกรรม ได้แก่ องค์ความรู้ทางการเกษตร หรือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดด้านการเกษตรดั้งเดิม ตลอดจนการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยการพัฒนายุบบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาผลผลิตด้านเกษตร การรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการเกษตร

- ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การผลิต/การบริโภค) ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรมในครัวเรือน ตลอดจนอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีท้องถิ่นในการพัฒนาผลผลิต

- ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการอนุรักษ์ พัฒนา การใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า รั้วคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการดำรงอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

การทำหัตถกรรม การทำหัตถกรรมส่วนใหญ่เป็นงานจักสาน นำวัสดุในท้องถิ่นมาทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อจำหน่าย

เครื่องใช้ในครัวเรือน การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือนหลายชนิดจากวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย เช่น ไม้ไผ่ หวาย ใบมะพร้าว ใบจาก ใบสาคุ ก้านมะพร้าว ดอกอ้อ พืชที่มีอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น

หัตถกรรม (Handicraft) คือ งานช่างที่ทำด้วยมือหรืออุปกรณ์ง่าย ๆ อาศัยทักษะและเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก โดยทั่วไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและศาสนา สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หรือผลิตด้วยเครื่องจักร ไม่เรียกว่าหัตถกรรม

มิงานวิจัย 38 โครงการ โดยเป็นเรื่องหัตถกรรม 29 โครงการ วัฒนธรรมท้องถิ่น 5 โครงการ ทรัพยากร 2 โครงการ เกษตรกรรมและเศรษฐกิจอย่างละ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.1b

1.3.1 b การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากร ทัศนคติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

หัวข้อเรื่อง		หัวเรื่อง					ผลรวมทั้งหมด
สังกัด	ผู้ดัดแปลง	พัฒนาธรรมท้องถิ่น	ทรัพยากร	เกษตรกรรม	เศรษฐกิจ	ผลรวมทั้งหมด	
ม.เชียงใหม่	5	1		1		7	
ม.แม่โจ้	5					5	
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	5					5	
ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	2	1				3	
ราชภัฏพระนคร	2					2	
ม.เกษตร	2					2	
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	1					1	
ม.ขอนแก่น		1				1	
ม.บูรพา	1					1	
ม.ทักษิณ		1				1	
ม.รามคำแหง		1				1	
ม.ราชภัฏกาญจนบุรี	1					1	
ม.ราชภัฏเชียงใหม่	1					1	
โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมและประวัติศาสตร์					1	1	
ม.ราชภัฏเพชรบุรี	1					1	
ม.ราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1					1	
ม.ราชภัฏจลล วิทยาเขตใต้เขษ	1					1	
ม.ราชภัฏจลลพระนครศรี	1					1	
โรงเรียนบ้านเชียงเข่า			1			1	
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย			1			1	
ผลรวมทั้งหมด	29	5	2	1	1	38	

• การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน

“ตำนาน” คือ เรื่องเล่าขานที่มีมานานแล้ว ดังนั้น ตำนานจึงเปรียบได้กับเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ รวมถึงประเพณีต่าง ๆ ของคนในอดีตได้เป็นอย่างดี

ตำนานทำให้เกิดความเชื่อของแต่ละชุมชน มีทั้งที่พิสูจน์ได้และเป็นเพียงเรื่องเล่าสืบต่อกันมาไม่อาจพบหลักฐานยืนยันทางวิทยาศาสตร์

การเรียนรู้เรื่องตำนาน ความเชื่อชุมชน จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลในอดีตเพื่อสืบเนื่องต่อกันโดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความถูกต้องในขั้นนี้

มิงงานวิจัย 21 โครงการ โดยเป็นเรื่อง วัฒนธรรมชุมชน 7 โครงการ ประเพณี 6 โครงการ ความเชื่อ 5 โครงการ และภูมิปัญญาชาวบ้าน 3 โครงการ ตามลำดับ ดังสรุปตารางที่ 1.3.1c

1.3.1c การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง					
สังกัด 2	ความเชื่อ	ประเพณี	ภูมิปัญญาชาวบ้าน	วัฒนธรรมชุมชน	ผลรวมทั้งหมด	
กรมการแพทย์		3				3
โครงการสร้างเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข				1		1
จุฬาฯ				2		2
นิด้า		1	1	1		3
ม.เชียงใหม่	3			1		4
ม.ป.ท.				1		1
ม.มหิดล				1		1
ม.รามคำแหง	1					1
ม.ศิลปากร	1					1
ม.ราชภัฏนครปฐม		1				1
โรงเรียนเกาะไม้ห้า				1		1
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย		1				1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2				1		1
ผลรวมทั้งหมด	5	6	3	7		21

- การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ต่อยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน
มีงานวิจัย 19 โครงการ โดยเป็นเรื่องวัฒนธรรมชุมชน 13
โครงการ ประเพณี 3 โครงการ ภูมิปัญญาชาวบ้าน 2 โครงการ ทรัพยากร
ท้องถิ่น 1 โครงการ ดังสรุปตารางที่ 1.3.1d

ตาราง 1.3.1d การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ต่อยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน

สังกัด	หัวข้อเรื่อง				
	วัฒนธรรม ชุมชน	ประเพณี	ภูมิปัญญา ชาวบ้าน	ทรัพยากร ท้องถิ่น	ผลรวมทั้งหมด
สถาบันเพื่อการวิจัยและ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	2				2
ม.ราชภัฏกาฬสินธุ์	1		1		2
ม.ศิลปากร	2				2
อาสาสมัครนักวิจัยท้องถิ่น บางนางลี่	1				1
ม.เกษตร	1				1
ม.เชียงใหม่			1		1
ม.นเรศวร		1			1
ม.ป.พ.	1				1
ม.มหิดล		1			1
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	1				1
จุฬาฯ		1			1
ม.อุบลราชธานี				1	1
เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการ ฟื้นฟูชุมชนและทรัพยากรฯ	1				1
ม.ราชภัฏเชียงใหม่	1				1
วัดสวนดอก	1				1
คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	1				1
การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่องต่อ ยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน ผลรวม	13	3	2	1	19

• วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์

การเจริญเติบโตของการติดต่อสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม เกิดมีประเภทใหม่ ๆ ในด้านความสำนึกและเอกลักษณ์ เช่น “โลกาภิวัตน์นิยม” ซึ่งครอบคลุมการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและการได้บริโภคผลิตภัณฑ์และความคิดจากต่างประเทศ การรับเทคโนโลยีใหม่มาใช้และการเข้าร่วมใน “วัฒนธรรมโลก”

การแพร่กระจายนี้ รูปแบบบางอย่างเคลื่อนตัวจากวัฒนธรรมหนึ่งไปอีกรัฐวัฒนธรรมหนึ่ง ตัวอย่าง แฮมเบอร์เกอร์ ที่มีอยู่ทั่วไปในอเมริกาแต่อาจเป็นสิ่งแปลกใหม่เมื่อเริ่มกิจการในประเทศจีน “การแพร่กระจายแบบกระตุ้น” (Stimulus diffusion) หมายถึง องค์ประกอบของวัฒนธรรมหนึ่งที่น่าไปสู่การค้นพบในอีกรัฐวัฒนธรรมหนึ่ง ทฤษฎีการแพร่วัฒนธรรมนี้แสดงให้เห็นถึงแบบจำลองที่ใช้พื้นฐานการวิจัยที่บุคคลหรือวัฒนธรรมยอมรับความคิดใหม่ ๆ วิธีปฏิบัติใหม่ ๆ และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

การรับวัฒนธรรมอื่น (Acculturation) มีความหมายต่างกันหลายประการ แต่ในบริบทนี้หมายถึงการเปลี่ยนแทนลักษณะรากฐานจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกรัฐวัฒนธรรมหนึ่ง เช่นที่เกิดกับชนเผ่าพื้นเมืองอเมริกาบางเผ่า รวมทั้งกลุ่มชนพื้นเมืองจำนวนมากทั่วโลกในระหว่างกระบวนการการครอบครองอาณานิคม กระบวนการอื่นที่สัมพันธ์ในระดับปัจเจกบุคคลรวมถึงการผสมกลมกลืน (การยอมรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาเป็นของตนในระดับบุคคล) และการผ่านข้ามทางวัฒนธรรม (transculturation)

มิงานวิจัย 13 โครงการ

• ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง การละเล่น การบริโภค

ภูมิปัญญาชาวบ้านนับเป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมา เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติกันมาโดยมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย ส่วนเทคโนโลยีท้องถิ่น เป็นการประดิษฐ์ คิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง ประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ หรือการค้าทางชีพที่สืบทอดกันมา ตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่

ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น จึงเป็นการนำความรู้ ความสามารถมาประดิษฐ์ คิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง ประยุกต์ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การจัดการ การเรียนรู้ การปรับตัว โดยมีการสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่นขึ้นอยู่กับเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาซึ่งมีความแตกต่างในแต่ละท้องถิ่น เช่น จังหวัดพังงา ชาวพังงามีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีประเพณีและวัฒนธรรมแบบคนไทยในภาคใต้ตอนกลางโดยทั่วไป และเนื่องจากมีชาวจีนและชาวมลายูอพยพเข้ามาทำมาหากินในจังหวัดพังงามาก ทำให้มีภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตทั้งแบบชาวจีนและมุสลิมปะปนกัน

การเล่น หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ก่อให้เกิด ความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจ ซึ่งมักมีกติกาการเล่นหรือการแข่งขันง่าย ๆ ไม่ สลับซับซ้อนมากนัก จุดประสงค์ส่วนใหญ่ มุ่งเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เพื่อ ออกกำลังกาย และก่อให้เกิดความสามัคคีทั้งระหว่างผู้เล่นและผู้ชม กติกาอาจ กำหนดขึ้นไว้ก่อนและเคยปฏิบัติมาแล้วหรือตกลงกันตั้งขึ้นขณะจะเริ่มเล่นก็ได้คือ ไม่ค่อยพิถีพิถันในเรื่องกติกามากนัก

สรุปการเล่นพื้นบ้านจึงหมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนร่วมกันทำ ขึ้นเพื่อให้สนุกสนานและอื่น ๆ ในแต่ละท้องถิ่นหรือตำบลหมู่บ้าน บางอย่าง อาจเหมือนกันกับท้องถิ่นอื่น และบางอย่างอาจแตกต่างกันไปบ้างตามความ นิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ

มิงานวิจัย 13 โครงการ

- **สถาปัตยกรรม ประติมากรรมพื้นเมือง**

สถาปัตยกรรมไทย หมายถึง ศิลปะการก่อสร้างของไทย อันได้แก่ อาคาร บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร วัง สถูป และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ มีลักษณะ แตกต่างกันไปตามภูมิศาสตร์ และคตินิยม

สถาปัตยกรรมที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ได้แก่ บ้านเรือน ตำหนัก วัง และพระราชวัง เป็นต้น บ้านหรือเรือนเป็นที่อยู่อาศัยของสามัญชนธรรมดาทั่วไป ซึ่งมีทั้งเรือนไม้ และเรือนปูน เรือนไม้มีอยู่ 2 ชนิด คือ เรือนเครื่องผูก และเรือนเครื่องสับ

สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ โบสถ์, วิหาร, กุฏิ, หอไตร, หอระฆังและหอกลอง, สถูป, เจดีย์

ประติมากรรมไทย หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกโดยกรรมวิธีการปั้น การแกะสลัก การหล่อ หรือการประกอบเข้าเป็นรูปทรง 3 มิติ ซึ่งมีแบบอย่างของไทยโดยเฉพาะ วัสดุที่ใช้ในการสร้างมักจะเป็น ดิน ปูน หิน อิฐ โลหะ ไม้ กระจัง เขาสัตว์ กระดุก ฯลฯ

มิงานวิจัย 10 โครงการ

- **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวและเยี่ยมชมสถานที่แสดงถึงความเป็นวัฒนธรรม เช่น การชมโบราณวัตถุ โบราณสถาน ปราสาทพระราชวัง วัด ประเพณี รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีผู้เรียนรู้จากวัฒนธรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่กว้างไกล จากการมีประสบการณ์ในแหล่งวัฒนธรรมที่คงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งทีแสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาทพระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากมาย การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยม คือ “โฮมสเตย์” ผู้ท่องเที่ยวจะได้เข้าไปพักอาศัยกับชาวบ้านในชุมชน และดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับชาวบ้าน

มิงานวิจัย 6 โครงการ

- **การวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่น**

การวิจัยทางโบราณคดี หมายถึง การศึกษาวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ในอดีตด้วยวิธีการวิจัยทางโบราณคดี โดยวิธีการศึกษาที่เป็นวิทยาศาสตร์ การแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ เพื่อที่จะให้เข้าใจอดีตของมนุษย์ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนและระบบที่สามารถตรวจสอบได้ ใช้ข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบกับหลักฐานและประจักษ์พยานเกี่ยวข้องที่พบอันมีลักษณะเป็นรูปธรรม

การวิจัยทางโบราณคดีมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการรู้หรือเข้าใจประเด็นปัญหาเป็นสิ่งที่ต้องการคำตอบในการศึกษาวิจัย หากสามารถตั้งปัญหาไว้ก่อนหรือมีความอยากรู้นในเรื่องใดจะเป็นผลให้การทำวิจัยสะดวกรวดเร็ว และกำหนดขอบเขตได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงในการทำลายหลักฐานโดยไม่จำเป็น การศึกษาที่ไม่เป็นระบบทำให้เปลืองเวลาและทำให้หลักฐานถูกทำลายไปโดยเปล่าประโยชน์ หากเป็นเช่นนั้นก็คงไม่แตกต่างไปจากการขุดหาโบราณวัตถุของนักค้าของเก่าเท่าใดนัก การดำเนินงานการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลักด้วยกัน คือ

1. การวางแผนและการเตรียมงาน
2. การรวบรวมข้อมูลและหลักฐาน
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การตีความและการเสนอผลงาน

โดยอาจรวบรวมข้อมูลได้จาก

1. การรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Data Collection)

1.1 เอกสารงานวิจัย เอกสารงานวิจัยของนักวิชาการคนอื่น
ที่มีการศึกษามาก่อน

1.2 จารึก (Inscription) การได้เอกสารชั้นต้นซึ่งบันทึกไว้โดยบุคคลสำคัญ หรือกษัตริย์ของแต่ละท้องถิ่น การพบหลักฐานจารึกในชุมชนโบราณทำให้สามารถกำหนดอายุสมัยและศักราชได้อย่างแม่นยำ

2. การสำรวจทางโบราณคดี (Archaeological Survey)

การสำรวจ (Survey) เป็นขั้นตอนแรกของการรวบรวมข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น วัตถุประสงค์ของการสำรวจ คือ การตรวจสอบที่ตั้งชุมชนโบราณ ลักษณะทำเลที่ตั้งของชุมชนโบราณ และขอบเขตของชุมชนโบราณในแต่ละพื้นที่เพื่อที่จะได้รู้ว่าชุมชนโบราณตั้งอยู่ที่พื้นที่แห่งใดบ้าง สถานการณ์ทั่วไปเป็นอย่างไร

3. การขุดค้นทางโบราณคดี (Archaeological Excavation)

การขุดค้นเป็นการรวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีที่ดีที่สุด หลักฐานจากการขุดค้นนับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาวิจัย กิจกรรมและวัฒนธรรมของคนในอดีต

พิพิธภัณฑ์ เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์ รูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่แตกต่างกันไปตามเป้าหมายในการจัดตั้ง แต่มีเป้าหมายหลักอย่างเดียวกันก็คือ เก็บรักษาและจัดแสดงจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ วัตถุ สิ่งของที่เก็บและจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์อาจเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง และหมุนเวียนได้อย่างหลากหลาย

พิพิธภัณฑ์มักจะให้บริการแก่สาธารณชน เพื่อประโยชน์ในการศึกษา สันทนาการ แสดงความภูมิใจของท้องถิ่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือแสดงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ โบราณคดี ฯลฯ โดยมีผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ เรียกว่า ภัณฑารักษ์

ปัจจุบันแนวคิดของพิพิธภัณฑ์ยังมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น จากการเป็นเพียงการเก็บ/แสดงวัตถุ เป็นการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ (aquarium) พิพิธภัณฑ์หรือศูนย์หรืออุทยานการเรียนรู้ที่มีชีวิต (living museum) บางที่อาจไม่มีวัตถุเก็บรักษาไว้ แต่เป็นการจัดแสดงสื่อความหมายโดยสื่อต่าง ๆ ร่วมกันก็ได้ เป็นต้น

มิจานวิจัย 4 โครงการ

1.3.2 ศาสนา หมายถึง ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ หรือหลักการ สถาบัน หรือประเพณีที่เป็นที่เคารพ โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่ควบคุม และประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์ ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข หรือคือหลักการและวิถีทางที่มนุษย์เลือกใช้ในการดำรงชีวิต

สำหรับประเทศไทย ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา โดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภ์ทุกศาสนา ศาสนาสำคัญ และมีคนนับถือมากที่สุดในประเทศไทย ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์

พัฒนาการของศาสนา

มีความเชื่อว่าศาสนานั้นเกิดมาจากความต้องการเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ นับแต่อดีตมนุษย์จะสงสัยว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ทำไมต้องเกิดขึ้น จะเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ เปลี่ยนแปลงแล้วจะเกิดผลอะไร ต่อมาอีก จนนำมาสู่การค้นหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อตอบปัญหาเหล่านี้ จนนำมาเป็นความเชื่อและเลื่อมใส ตัวอย่างเช่น ศาสนาพุทธ เกิดจากเจ้าชายสิทธัตถะ ทรงเห็นความทุกข์ จึงทรงหาแนวทางให้หลุดพ้นจากทุกข์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา จนทรงค้นพบอริยสัจ 4 ด้วยวิธีที่เรียกว่าทางสายกลาง เป็นการฝึกจิตด้วยสมาธิจนถึงซึ่งความรู้อย่างแจ้งและการดับทุกข์ ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดับสิ้นซึ่งกิเลส ทรงสอนมนุษย์ทำบุญ รักษาศีล และเจริญภาวนา เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพ้นทุกข์ของมหาชน อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาในปัจจุบัน คำอธิบายของการเกิดขึ้นและพัฒนาการของศาสนาสามารถแบ่งได้เป็นสามกลุ่ม

- กลุ่มที่มองว่าศาสนาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น
- กลุ่มที่มองว่าศาสนาค่อย ๆ พัฒนาการไปสู่สภาวะแห่งความจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ
- กลุ่มที่มองว่าศาสนาบางศาสนานั้นคือความจริงแท้

ศาสนาหลักที่มีอยู่ถ้ามองตามเป้าหมายในเรื่ององค์สูงสุด จะแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ

1) ศาสนาที่ยึดถือองค์สูงสุดเป็นเป้าหมาย

2) ศาสนาที่ไม่ยึดถือองค์สูงสุดเป็นเป้าหมาย

ทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อที่เหมือนกัน คือ ยอมรับว่า องค์สูงสุดมีอยู่จริง ศาสนาคริสต์และอิสลามเรียกองค์สูงสุดว่าพระเจ้า ผู้นับถือมีเป้าหมายเพื่อการเข้าไปรวมอยู่ในอาณาจักรของพระเจ้า ส่วนศาสนาพุทธเป็น ศาสนาที่ยอมรับการมีอยู่ขององค์สูงสุดเช่นเดียวกัน แต่เรียกต่างกันว่าอรุณพรหม แตกต่างกันตรงที่ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธไม่มีเป้าหมายเพื่อการไปรวมอยู่กับอรุณพรหม เพราะการรวมอยู่กับอรุณพรหม เมื่อหมดเหตุปัจจัยก็ยังคงเวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏอันมีต่ำสุด คือ นรก สูงสุด คือ อรุณพรหม (มุสลิมเรียกว่า อัลลอฮ์) อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทางที่จะหลุดพ้นจากสังสารวัฏได้จึงมีทางเดียวเท่านั้น คือ นิพพาน

ประเภทศาสนา

ศาสนาในโลกถึงแม้จะมีมาก แต่ถ้าจัดเป็นประเภทก็ได้เป็น 3 ประเภท คือ

ธรรมชาตินิยม คือ เชื่อว่ามีเทพเจ้าต่าง ๆ อยู่มากมายสิงสถิต อยู่ตามธรรมชาตินั้น ๆ ทั้งสามารถดลบันดาลตามประสงค์ของพระองค์นั้นได้

เทวนิยม เชื่อว่ามีเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่เหนือกว่าเทพเจ้าทั้งหลาย หรือเรียกกันว่าพระเจ้า พระองค์เป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งและเชื่อกันว่า พระเจ้าอาจติดต่อมนุษย์ โดยผ่านศาสดาพยากรณ์หลายองค์ เช่น พระอัลเลาะห์ ทรงติดต่อกับท่านนบีมูฮัมหมัด พระยะโฮวาทรงติดต่อกับท่านโมเสส เป็นต้น ศาสนาประเภทนี้อาจแบ่งต่อไปอีกตามจำนวนพระเจ้าที่นับถือ คือ

- **เอกเทวนิยม** เชื่อว่า มีพระเจ้าสูงสุดเพียงพระองค์เดียว ได้แก่

- ศาสนาคริสต์

- ศาสนาอิสลาม
- ศาสนาฮินดู
- ศาสนาซิกข์
- ศาสนาบาไฮ
- **ทิวเทวนิยม** เชื่อว่า มีพระเจ้าอยู่ 2 พระองค์ ได้แก่
 - ศาสนาไซโรอัสเตอร์
 - ศาสนามาณีกี (เป็นศาสนาที่ตายแล้ว)
- **พหุเทวนิยม** เชื่อว่ามีพระเจ้าสูงสุดหลายพระองค์
 - ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
 - ศาสนาชินโต
 - ศาสนากรีก (เป็นศาสนาที่ตายแล้ว)

อเทวนิยม ศาสนาประเภทนี้ไม่สนใจว่าพระเจ้าสร้างโลกและสรรพสิ่ง ไม่เชื่อว่ามีพระเจ้าองค์เดียวคอยดลบันดาลให้บุคคลเจริญหรือเสื่อม แต่สอนว่าทุกอย่างเกิดจากปัจจัยและเชื่อว่าการรวมเป็นการเปลี่ยนแปลง เช่น การกระทำของตนเองเป็นผู้บันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้ตนเอง (ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน) เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ทุกสิ่งเป็นไปตามปัจจัย ไม่มีอะไรเกิดขึ้นเองได้โดยไม่ต้องอาศัยอะไร ศาสนาประเภทนี้ เช่น

- ศาสนาพุทธ
- ศาสนาเซน

ศาสนาที่ไม่เด่นชัดว่าเป็นเทวนิยม หรืออเทวนิยม

- ศาสนาเต๋า แบบเต๋าเจียหรือที่นับถือเต๋าสูงสุดตามที่เล่าจื๊อกล่าวไว้ แต่ “เต๋า” คืออะไร ไม่แจ่มชัด ถ้าเป็นเทพเจ้า ศาสนาเต๋าก็เป็นเทวนิยม แต่หากนามธรรม ศาสนาเต๋าก็เป็นศาสนาอเทวนิยม

- ศาสนาขงจื้อ สอนให้คนนับถือธรรมชาติอยู่บ้าง แต่ก็ให้ความสำคัญต่อมนุษย์ จึงยากที่จะจัดเป็น เทวนิยม หรืออเทวนิยม แต่แน่ชัดว่าเป็น “มนุษยนิยม”

ศาสนาในโลกปัจจุบัน

ศาสนาคริสต์

- โรมันคาทอลิก
- โปรเตสแตนต์
- ออร์ทอดอกซ์

ศาสนาอิสลาม

- สูหนี่
- ซี่อะห์

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

- ไศวะ
- ไวษณพ
- ศักติ

ศาสนาพุทธ

- เถรวาท
- มหายาน
- วัชรยาน

ศาสนาซิกข์

- นานักปันถิ
- ชาลุสา
- นิลิมเล

ศาสนายิว

- ออร์ทอดอกซ์ (ฟารีซี)
- โปรเกรสซีฟ (ซัดดูคูส)
- นักพรต (เอสเซนส์)

ศาสนาเซน

- ทิคัมพร
- เสวตั้มพร

ศาสนาไซโรอัสเตอร์

- กัทมิส
- ซหันซหิส

ศาสนาบาไฮ**ลัทธิ**

- ซินโต
- ขงจื้อ
- เต๋า
- วจู
- พุทธตันตระ
- ลัทธิหัวเหา
- ลัทธิเก๋าดำ
- ลัทธิมาถีนี
- ลัทธิโอมชินริเกียว
- ลัทธิซอนโดเกียว

แยกประเด็นสรุปเป็น 10 แนวทางวิจัย 143 โครงการ แยกเป็น พุทธ สังข์ และสังคมไทย มีการทำวิจัยมากที่สุด 35 โครงการ รองลงมา ได้แก่ พุทธ ธรรมะศึกษา 24 โครงการ, ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อยและพุทธประวัติ พุทธสถาน เถรวาท มีเรื่องละ 21 โครงการ, อิสลามศึกษา 18 โครงการ, พระเครื่อง ความเชื่อ โหราศาสตร์ 6 โครงการ, การศึกษา ศาสนาอื่นและปรัชญา สังคม และศาสนา มีเรื่องละ 5 โครงการ, พุทธศาสนา กับการบริหารและศาสนา ชุมชนวิเคราะห์ มีงานวิจัยเรื่องละ 4 โครงการ

- พุทธสงฆ์ และสังคมไทย

พระสงฆ์ หมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ซึ่งฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเลื่อมใส สละเรือนออกบวช ถือวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระบรมศาสดาสั่งสอนและกำหนดไว้

พระสงฆ์ จัดเป็นรัตนะหนึ่งในจำนวนรัตนสามหรือพระรัตนตรัย ซึ่งได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้แก่ ภิกษุ ในพระพุทธศาสนา หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ซึ่งสละเรือนออกบวชตามพระพุทธเจ้า หลังจากได้ฟังคำสั่งสอนแล้วเกิดความเลื่อมใส ต้องการจะได้บรรลุธรรมตามพระพุทธเจ้าสั่งสอนไว้ ปฏิบัติตามธรรมและวินัยที่กำหนดไว้เฉพาะสำหรับภิกษุ จำนวน 227 ข้อ บางครั้งเรียกว่า สงฆ์ “พระสงฆ์” รูปแรกของโลก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ

พระสงฆ์ ในทางพระพุทธศาสนามี 2 ประเภทใหญ่ตามหลักการในบทสวดสังฆมคฺคณ ยทิท ได้แก่บุคคลเหล่านี้ คือ จตตารี ปุริสยุดานี อฏฐฐุ ปุริสปุคคลา คู่แห่งบุรุษสี่คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้ 8 บุคคล อันหมายถึงพระสงฆ์ฝ่ายธรรม 4 และพระสงฆ์ฝ่ายวินัย 4

พระสงฆ์ฝ่ายธรรม หมายถึง พระอริยบุคคล 4 ประเภท คือ

★ พระโสดาบัน (สุปฏิปันโน ปฏิบัติดี, งาม)

★ พระสกทาคามี (อุชุปฏิปันโน ปฏิบัติตรง, ถูกต้อง)

★ พระอนาคามี (ญายปฏิปันโน ปฏิบัติชอบ, เพื่อธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์)

★ พระอรหันต์ (สามจีปฏิปันโน ปฏิบัติสมควร, เหมาะสม)

พระสงฆ์ฝ่ายวินัย หมายถึง พระภิกษุผู้ได้รับการอุปสมบทตามพระบรมพุทธานุญาต ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป เรียกว่าสงฆ์ เนื่องจากคำว่าสงฆ์แปลว่าหมู่ จึงเรียกหมู่พระภิกษุว่า ภิกษุสงฆ์ และพระภิกษุสงฆ์จัดเป็นพระสงฆ์โดยสมมติ จึงเรียกว่า สมมติสงฆ์จัดเป็น 4 วรรค ตามพระบรมพุทธานุญาต ให้ทำสังฆกิจตามพระวินัย คือ จตุรวรรค 4 รูป ปญจวรรค 5 รูป ทสววรรค 10 รูป วิสตีวรรค 20 รูป แต่ถ้าพระภิกษุ 2 - 3 รูป เรียกว่า คณะ (เนื่องจากแบ่งพวกกันฝ่ายละ 2 รูปมิได้) ถ้าพระภิกษุรูปเดียว จัดเป็นบุคคล

☆ อนุตตรปุณฺณเขตต์ โลกุตส เป็นเนื่อนานุญของโลก ไม่มีนานุญ
อื่นยิ่งกว่า

☆ อานุเนยโย เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา (นำมาถวาย
เช่น นำมาใส่บาตรขณะบิณฑบาต)

☆ ปานุเนยโย เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ (จัดไว้
รอทำให้ท่านมารับ เช่น การนิมนต์มาฉันที่บ้าน)

☆ ทกฺขินเนยโย เป็นสงฆ์ควรแก่การรับทักษิณาทาน (การเอ่ยปากขอ
เองจากท่าน)

☆ อุชฺชลิกรณียโย เป็นผู้ที่ไม่บุคคลทั่วไปควรทำอัชฺชลิ (การประนมมือ)
มีงานวิจัย 35 โครงการ แยกเป็น พระพุทธรธรรม 14 โครงการ
สังคมไทย 12 โครงการ และพระสงฆ์ 9 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.2a

ตาราง 1.3.2a พุทธ สงฆ์ และสังคมไทย

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง			
	พระพุทธธรรม	สังคมไทย	พระสงฆ์	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด 2				
ม.ธรรมศาสตร์	3	1	1	5
ม.เชียงใหม่	4	1		5
นิด้า	1	3		4
ม.ราชภัฏ			3	3
จุฬาฯ	1		2	3
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย		1	1	2
ม.นเรศวร	1		1	2
ม.เกริก	2			2
เอแบค		1		1
ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	1			1
ม.บูรพา		1		1
ม.มหาสารคาม		1		1
ม.มหิดล		1		1
ม.ศิลปากร		1		1
มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์		1		1
ม.เกษตรศาสตร์	1			1
ม.ทักษิณ			1	1
ผลรวมทั้งหมด	14	12	9	35

• **พุทธ ธรรมะศึกษา**

ธรรม หมายถึง สภาพที่ทรงไว้, ธรรมดา, ธรรมชาติ, สภาวะธรรม, สัจธรรม, ความจริง; เหตุ, ต้นเหตุ; สิ่ง, ปรากฎการณ์, ธรรมารมณ, สิ่งที่เกิด; คุณธรรม, ความดี, ความถูกต้อง, ความประพฤติชอบ, หลักการ, แบบแผน, ธรรมเนียม, หน้าที่; ความชอบ, ความยุติธรรม; พระธรรม, คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งแสดงธรรมให้เปิดเผยปรากฏขึ้น เช่น

พุทธธรรม หมายถึง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

คริสต์ธรรม หมายถึง คำสั่งสอนของพระเยซูคริสต์

ท่านพุทธทาสภิกขุ ให้คำนิยามไว้ในหนังสือของท่านว่า ธรรม มีความหมายที่ยิ่งใหญ่ ไม่สามารถหาคำพูดที่เป็นภาษาของมนุษย์มานิยามได้ แต่ขอนิยามให้เข้าใจพอสังเขปไว้ด้วยความว่า หน้าที่ เพราะไม่มีสิ่งใดในสากลโลกที่ไม่มีหน้าที่

มิงงานวิจัย 24 โครงการ แยกเป็น การศึกษาและการสอน 14 โครงการ การเผยแผ่ศาสนา 6 โครงการ ศาสนากับชุมชน 4 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.2b

ตาราง 1.3.2b พุทธ ธรรมะศึกษา

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง			
	การศึกษาและ การสอน	การเผยแพร่ ศาสนา	ศาสนากับ ชุมชน	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด 2				
ม.มหาภูมิภวราชวิทยาลัย		4	1	5
ม.ราชภัฏ	4			4
นิด้า	1	1	1	3
ม.เกษตร	2			2
ม.เกริก	1	1		2
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	1			1
ม.ป.พ.	1			1
ม.ศิลปากร	1			1
ม.สุโขทัย			1	1
จุฬาฯ	1			1
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี			1	1
โรงเรียนบ้านดงป่าसान	1			1
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	1			1
ผลรวมทั้งหมด	14	6	4	24

- พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรวาท มี 21 โครงการ แยกเป็นการเผยแพร่ศาสนา 8 โครงการ เถรวาทและพระพุทธรูปประวัติ อย่างละ 5 โครงการ การศึกษาและการสอน 2 โครงการ ความเชื่อ 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.2c

ตาราง 1.3.2c พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรวาท

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง					
	การเผยแพร่ศาสนา	เถรวาท	พระพุทธรูปประวัติ	การศึกษาและการสอน	ความเชื่อ	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด 2						
ม.มหามกุฏราชวิทยาลัย	1	3	3			7
ม.ศิลปากร	3		1	1		5
ม.มหิดล	3					3
ม.ธรรมศาสตร์		2				2
ม.เชียงใหม่					1	1
ม.ขอนแก่น				1		1
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗)			1			1
จุฬาฯ	1					1
ผลรวมทั้งหมด	8	5	5	2	1	21

- **ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย**

หมายถึง พื้นที่และขอบเขตที่ชุมชน หมู่บ้าน เมือง มีการพบปะสังสรรค์กันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จนปรากฏรูปแบบทางวัฒนธรรมที่เหมือนกัน และแตกต่างกันไปจากชุมชน หมู่บ้าน และเมืองในท้องถิ่นอื่น ดังนั้น วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นแต่ละแห่งอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

มิงงานวิจัย 21 โครงการ แยกเป็น ความเชื่อ 16 โครงการ ศาสนา 5 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.2d

ตาราง 1.3.2d ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย

สังกัด	หัวเรื่อง		
	ความเชื่อ	ศาสนา	ผลรวมทั้งหมด
ม.เชียงใหม่	3	3	6
ม.รามคำแหง	4		4
ม.ศิลปากร	2		2
จุฬาฯ	2		2
ม.มหิดล	1	1	2
ม.นเรศวร	2		2
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย		1	1
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	1		1
ม.ธรรมศาสตร์	1		1
ผลรวมทั้งหมด	16	5	21

• **อิสลามศึกษา**

อิสลาม หรือศาสนาอิสลาม เป็นศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งของโลก มีคนนับถือประมาณ 1,600 ล้านคน นับว่ามีจำนวนมากที่สุดเป็นอันดับสองในโลก พื้นที่รวมของกลุ่มประเทศมุสลิมทั้งหมดประมาณ 34,722,286 ตารางกิโลเมตร ตั้งแต่ลองจิจูด 141 องศาตะวันออก ทางด้านตะวันออกของเขตพรมแดนประเทศอินโดนีเซีย ทอดยาวไปจนถึงลองจิจูด 17.29 องศาตะวันตก ณ กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล (Senegal) ซึ่งอยู่ในภาคตะวันตกของทวีปแอฟริกา จนถึงละติจูด 55.26 องศาเหนือ บริเวณเส้นเขตแดนตอนเหนือของประเทศคาซัคสถาน ทอดยาวเรื่อยไปจนถึงเส้นเขตแดนทางตอนใต้ของประเทศแทนซาเนีย ที่ละติจูด 11.44 องศาใต้

ในโลกของเรามีจำนวนประเทศกว่า 200 ประเทศ เป็นประเทศมุสลิมกว่า 67 ประเทศ ในประเทศไทยมีศาสนาอิสลามเข้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ศาสดาของศาสนาอิสลามคือ มุฮัมมัด

ศาสนาอิสลาม คือ ความศรัทธา ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติ และจริยธรรม ซึ่งบรรดาศาสดาที่อัลลอฮ์ได้ประทานลงมาเป็นผู้นำ เพื่อมาสั่งสอนและแนะนำแก่มวลมนุษยชาติ สิ่งทั้งหมดเหล่านี้เรียกว่า ดิน หรือ ศาสนา นั่นเอง ผู้ที่มีความศรัทธาจะตระหนักอยู่เสมอว่า ชีวิตของเขาได้พันธนาการเข้ากับอำนาจสูงสุดของพระผู้ทรงสร้างโลก ในทุกสถานภาพของเขาจะรำลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าของ และมอบตนเองให้อยู่ภายใต้การคุ้มครองของพระองค์ตลอดเวลา เขาเป็นผู้มีจิตใจมั่นคงและมีสมาธิเสมอ

ความหมายของ อิสลาม

อิสลาม เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า การสวามิภักดิ์ ซึ่งหมายถึง การสวามิภักดิ์อย่างบริบูรณ์แด่ อัลลอฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของ ด้วยการปฏิบัติตามคำบัญชาของพระองค์ อิสลาม มีรากศัพท์มาจากคำว่า อัล-สลิม หมายถึง สันติ โดยนัยว่าการสวามิภักดิ์ต่อพระผู้เป็นเจ้าของจะทำให้มนุษย์ได้พบกับสันติภาพทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนามนุษยชาติตลอดกาล ตั้งแต่แรกเริ่มของการกำเนิดของมนุษย์จนถึงปัจจุบันและอนาคต

บรรดาศาสนทูตในอดีตล้วนแต่ได้รับมอบหมายให้สอนศาสนาอิสลามแก่มนุษยชาติ ศาสนทูตท่านสุดท้ายคือ มุฮัมมัด บุตรของอับดุลลอห์ บินอับดิลมุกฏอิลิบ จากเผ่ากุเรซแห่งอารเบีย ได้รับมอบหมายให้เผยแผ่ศาสนาของอัลลอห์ในช่วงปี ค.ศ. 610 - 632 เจกเช่นบรรพพาศาสดาในอดีต โดยมี มะลักญิบรีล เป็นสื่อระหว่างอัลลอห์พระผู้เป็นเจ้าและมุฮัมมัด

พระโองการแห่งพระผู้เป็นเจ้าที่ทยอยลงมาในเวลา 23 ปี ได้รับการรวบรวมขึ้นเป็นเล่มมีชื่อว่า อัลกุรอาน ซึ่งเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตมนุษย์ เพื่อที่จะได้ครองตนบนโลกนี้อย่างถูกต้องก่อนกลับไปคืนสู่พระผู้เป็นเจ้า

ศาสน์แห่งอิสลามที่ถูกส่งมาให้แก่มนุษย์ทั้งหมดมีจุดประสงค์หลัก 3 ประการ คือ:

เป็นอุดมการณ์ที่สอนมนุษย์ให้ศรัทธาในอัลลอห์ พระผู้เป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียว ที่สมควรแก่การเคารพบูชาและภักดี ศรัทธาในความยุติธรรมของพระองค์ ศรัทธาในพระโองการแห่งพระองค์ ศรัทธาในวันปรโลก วันซึ่งมนุษย์ฟื้นคืนชีพอีกครั้งเพื่อรับการพิพากษา และรับผลตอบแทนของความดี ความชั่วที่ตนได้ปฏิบัติไปในโลกนี้ มั่นใจและไว้วางใจต่อพระองค์ เพราะพระองค์คือที่พึ่งพาของทุกสรรพสิ่ง มนุษย์จะต้องไม่สิ้นหวังในความเมตตาของพระองค์ และพระองค์คือปฐมเหตุแห่งคุณงามความดีทั้งปวง

เป็นธรรมนูญสำหรับมนุษย์ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในชีวิตส่วนตัวและสังคม เป็นธรรมนูญที่ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง เศรษฐกิจ หรือนิติศาสตร์ อิสลามสั่งสอนให้มนุษย์อยู่กันด้วยความเป็นมิตร ละเว้นการรบราฆ่าฟัน การทะเลาะเบาะแว้ง การละเมิดและรุกรานสิทธิของผู้อื่น ไม่ลักขโมย ซ้อฉล หลอกลวง ไม่ผิดประเวณี หรือทำอนาจาร ไม่ดื่มของมึนเมาหรือรับประทานสิ่งที่เป็นโทษต่อร่างกายและจิตใจ ไม่บ่อนทำลายสังคมไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม

หลักคำสอนของศาสนาอิสลามแบ่งไว้ 3 หมวดดังนี้

- หลักการศรัทธา
- หลักจริยธรรม
- หลักการปฏิบัติ

มีงานวิจัย 18 โครงการ แยกเป็น การมีส่วนร่วม 10 โครงการ
 และการเผยแพร่ศาสนา 8 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.2e

ตาราง 1.3.2e อิสลามศึกษา

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง		
	การมีส่วนร่วม	การเผยแพร่ศาสนา	ผลรวม ทั้งหมด
นิต้า	2	4	6
อักษรการพิมพ์	1		1
जूषा	1		1
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	1		1
ม.เกษตร		1	1
ม.เชียงใหม่	1		1
ม.ธรรมศาสตร์	1		1
ม.มหิดล	1		1
ม.รามคำแหง	1		1
ม.สงขลา	1		1
มูลนิธิ		1	1
ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา		1	1
สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัด ชายแดนภาคใต้		1	1
ผลรวมทั้งหมด	10	8	18

- **พระเครื่อง ความเชื่อ โหราศาสตร์**

วัตถุมงคลในพุทธศาสนา หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า พระเครื่องราง หรือพระเครื่อง คือ รูปสมมติของพระพุทธเจ้า มีขนาดเล็ก สร้างไว้สำหรับ บรรจุไว้ในพุทธเจดีย์ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระพุทธเจ้า และเพื่อสืบทอดพระศาสนา

มิกานวิจัย 6 โครงการ

- การศึกษาศาสนาอื่น มิกานวิจัย 5 โครงการ
- ปรัชญา สังคม และศาสนา มิกานวิจัย 5 โครงการ
- พุทธศาสนากับการบริหาร มิกานวิจัย 4 โครงการ
- ศาสนา ชุมชน วิเคราะห์ มิกานวิจัย 4 โครงการ

1.3.3 ศิลปะ หรือ ศิลป์ โดยทั่วไปแล้ว จะหมายถึงการกระทำหรือ ขั้นตอนของการสร้างชิ้นงานศิลปะ ศิลปะเป็นคำที่มีความหมายกว้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมีความหมายเกี่ยวกับการสร้างสรรค์, สุนทรียภาพ, หรือการสร้าง อารมณ์ต่าง ๆ

งานศิลปะ จะรวมถึงชิ้นงานหลาย ๆ ชนิดโดยผู้สร้างตั้งใจ สร้างชิ้นงานเพื่อสื่อสาร, สื่ออารมณ์, หรือใช้สัญลักษณ์เพื่อให้ผู้ชมชิ้นงานตีความ ผู้สร้างงานศิลปะ มักเรียกรวม ๆ ว่า ศิลปิน

ศิลปะอาจรวมไปถึงงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น งานเขียน บทกวี การเต้นรำ การแสดง ดนตรี งานประติมากรรม ภาพวาด ภาพเขียน หรืออื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่แล้วศิลปะจะหมายถึงงานทางทัศนศิลป์ ประเภทภาพ วาด-ภาพเขียน งานประติมากรรม งานแกะสลัก รวมถึงโมทัศน์ศิลป์ (conceptual art) และ ศิลปะจัดวาง (installation art)

1. ศิลปะคือการเลียนแบบธรรมชาติ (Art as Representation)

ผลงานศิลปะอาจจะมีทั้งประเภทที่ลอกเลียนแบบธรรมชาติ หรือไม่ลอกเลียนแบบ ธรรมชาติก็ได้ กล่าวคือถ้าเป็นภาพเขียนสิ่งของธรรมชาติหรือภาพมนุษย์ก็จัดได้ ว่าเป็นงานประเภทที่ลอกเลียนแบบธรรมชาติ แต่หากว่าเป็นการเขียนภาพแสดง ความพิสดารของการใช้สีสันทันเพื่อให้เกิดความรู้สึกสนใจหรืออารมณ์ตามต้องการ ก็เป็นผลงานที่ไม่ลอกเลียนแบบธรรมชาติเช่นเดียวกับดนตรี ผลงานดนตรี

ส่วนใหญ่เป็นประเภทที่ไม่ลอกเลียนแบบธรรมชาติ เพราะดนตรีอาจใช้ถ้อยคำหรือไม่ใช้ถ้อยคำใด ๆ เลยก็ได้เพราะดนตรีเป็นเรื่องของความสนใจความไพเราะของเสียง เช่น ดนตรีประเภท Program Music (ดนตรีที่สามารถสื่อออกมาเป็นเรื่องราว) ซึ่งอาจนำมาใช้ประกอบแสดง เราถือว่าเป็นผลงานที่ไม่ลอกเลียนแบบธรรมชาติ ส่วน Vocal Music (ดนตรีประเภทขับร้อง) นั้น เราถือว่าเป็นผลงานที่ลอกเลียนแบบธรรมชาติ เพราะมีการใช้ถ้อยคำเพื่อบรรยายเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดจินตภาพเป็นไปตามคำร้อง หรือถ้าหากว่าเป็นการแสดงเลียนแบบการเคลื่อนไหวธรรมชาติ เช่น การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ ของสัตว์ ก็จัดว่าเป็นผลงานที่ลอกเลียนแบบธรรมชาติเช่นเดียวกัน

2. ศิลปะคือรูปทรง (Art as Pure Form) งานศิลปะไม่สามารถจะสร้างขึ้นมาได้ถ้าปราศจากรูปทรง (Form) การที่เราชื่นชมเพราะว่าในศิลปะวัตถุมีรูปทรงที่สวยงาม ทั้งนี้เพราะลักษณะที่สำคัญคือมีความกลมกลืนขององค์ประกอบที่ทำให้เป็นเอกภาพ ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ของดนตรีตามกฎหมายของธรรมชาติ และรูปทรงของเสียงดนตรี สามารถถ่ายทอดมาอย่างจิตใจได้

3. ศิลปะคือการแสดงออกซึ่งอารมณ์ (Art as Expression) ความคิดเรื่องศิลปะ คือ การแสดงออกซึ่งอารมณ์นี้ไม่ใช่เพียงการใช้ศิลปะเสนอความงามในรูปทรงของสีเส้นหรือเสียง และไม่ใช่ว่าเพียงการลอกเลียนแบบจากธรรมชาติ อารมณ์ทางศิลปะนั้นแตกต่างจากการแสดงอารมณ์แบบอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การแสดงอารมณ์ทางศิลปะ ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจตนาหรือความตั้งใจ

3.2 การแสดงอารมณ์ทางศิลปะ ต้องมีจุดประสงค์หรือคุณค่าอยู่ในตัวเองโดยไม่มีเจตนาอื่นซ่อนเร้น เคลือบแฝง

3.3 การแสดงอารมณ์ทางศิลปะ แสดงให้รู้ว่าบุคคลมีปฏิกิริยาหรือมีความรู้สึกในทางสุนทรีย์ คือ ความชอบไม่ชอบ

3.4 สื่ออารมณ์ในศิลปะประเภทการแสดงอารมณ์ มีความหมายถึงคุณค่าอยู่ในตัว เป็นลักษณะพิเศษไม่เหมือนกับสื่อประเภทอื่น ๆ

เช่น การพูด ไม่ว่าจะพูดถึงเรื่องอะไรการตีความหมายก็จะหมายถึงสิ่งที่เราพูดแต่ในทางดนตรีหรือนาฏศิลป์นั้น คำพูดแต่ละคำมีความหมายในตัวเอง โดยเป็นคำที่มีเสียงไพเราะ การรับรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ สีสັນและรูปทรงจะทำให้สามารถบอกได้ว่าศิลปะนั้นสื่อถึงสิ่งใด

4. ศิลปะ คือ การแสดงออกทางความรู้สึก ศิลปินอาจจะแก้ไขแต่งเติมดัดแปลงจากธรรมชาติ เช่น สื่อความหมายลงในภาพที่เป็นทิวทัศน์ ศิลปะจึงเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่ได้รับจากธรรมชาติโดยมีมนุษย์เป็นตัวถ่ายทอดความประทับใจ แต่การรับรู้ของผู้ชมอาจจะต้องการชื่นชมความงามในรูปแบบที่แตกต่างกัน ได้แก่

4.1 ศิลปะแบบเหมือนจริง (Realistic) เป็นศิลปะที่ไม่ซับซ้อน มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏเด่นชัดแต่ผู้สร้างและผู้ชมต้องมีความรู้เรื่องนั้นด้วย เช่น ภาพคน ภาพสัตว์

4.2 ศิลปะแบบกึ่งนามธรรม (Semi-abstract) เป็นการถ่ายทอดที่ผิดไปจากแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอนรูปทรงจากของจริงให้เรียบง่ายแต่ยังมีเค้าโครงเดิมอยู่ สามารถดูรู้ว่าเป็นภาพอะไร

4.3 ศิลปะแบบนามธรรม (Abstract) เป็นศิลปะประเภทที่ไม่มีความจริงเหลืออยู่ เพราะถูกตัดทอนให้เหลือแค่เส้นสี น้ำหนัก ที่ก่อให้เกิดความงามตามอารมณ์ความรู้สึก เป็นสิ่งที่เห็นคือความเป็นจริงต้องใช้จินตนาการในการรับรู้รับชม

ประเภทของศิลปะ

- วิจิตรศิลป์ (Fine Arts) แบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ
 1. จิตรกรรม (Painting)
 2. ประติมากรรม (Sculpture)
 3. สถาปัตยกรรม (Architecture)
 4. วรรณกรรม (Literature)
 5. คีตกกรรม (Music)

- ประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts) คือ ศิลปะที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายแสดงความงามร่วมกับประโยชน์ทางการใช้สอย เช่น ออกแบบนิเทศศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ มัณฑนศิลป์ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ออกแบบเครื่องประดับ เป็นต้น

แยกประเด็นสรุปเป็น 9 แนวทางวิจัย รวม 178 โครงการ ได้แก่ ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรีและโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มีการทำวิจัยมากที่สุด เรื่องละ 33 โครงการ รองลงมาได้แก่ สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมพื้นเมือง 22 โครงการ ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและวิจารณ์ และศิลปกรรมไทย มีเรื่องละ 20 โครงการ นาฏศิลป์ การแสดง 16 โครงการ จิตรกรรมไทย จิตรกรรมฝาผนัง และวรรณกรรม วรรณคดี 13, 11 และ 10 โครงการ ตามลำดับ

• โบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ
ท้องถิ่น

โบราณวัตถุ เป็นสิ่งหามิทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือที่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์ หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุ หรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสิ่งหามิทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี

โบราณสถาน เป็นอสังหามิทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหามิทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย

มิงงานวิจัย 33 โครงการ แยกเป็น โบราณสถาน 17 โครงการ โบราณคดี 7 โครงการ ศิลปวัตถุและโบราณวัตถุ อย่างละ 4 โครงการ พิพิธภัณฑท้องถิ่น 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.3a

ตาราง 1.3.3a โบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ลำดับ 2	หัวข้อเรื่อง					
	โบราณสถาน	โบราณคดี	ศิลปวัตถุ	โบราณวัตถุ	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	ผลรวมทั้งหมด
จุฬาฯ	2			2		4
นิด้า			1			1
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977)				1		1
ม.เกริก	1					1
ม.เกษตร	2					2
ม.ขอนแก่น	1					1
ม.เชียงใหม่	3					3
ม.นเรศวร	1					1
ม.รามคำแหง	1	1				2
ม.ศิลปากร	2	4	3			9
ม.ราชภัฏเทพสตรี		1				1
ม.ราชภัฏภูเก็ต	1					1
ม.ราชภัฏสุรินทร์	1					1
โรงพิมพ์เรือนแก้ว		1				1
วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า	1					1
ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์	1					1
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร					1	1
สยามบันทึก				1		1
ผลรวมทั้งหมด	17	7	4	4	1	33

• **ดนตรี สังกิตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี**

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน “ดนตรี” หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง, เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง ได้ตามทำนองเพลง เป็นต้น

อีกความหมายหนึ่งของดนตรี คือ ลักษณะของเสียงที่ได้รับการจัดเรียบเรียงไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยมีแบบแผนและโครงสร้างชัดเจน

ดนตรีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และการทำงานของสมองในหลาย ๆ ด้าน จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีผลดังนี้ ผลของดนตรีต่อร่างกาย สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราการหายใจ, อัตราการเต้นของชีพจร, ความดันโลหิต, การตอบสนองของม่านตา, ความตึงตัวของกล้ามเนื้อ และการไหลเวียนของเลือด

ผลของดนตรีต่อจิตใจและสมอง สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์, สติสัมปชัญญะ จินตนาการ, การรับรู้สภาพความเป็นจริง และการสื่อสารทางอวัจนภาษา (ภาษาที่ไม่ใช่ถ้อยคำ เช่น กิริยาท่าทางสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

มิงานวิจัย 33 โครงการ แยกเป็น วัฒนธรรมดนตรี 19 โครงการ ดนตรี 14 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.3b

ตาราง 1.3.3b ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง		
	วัฒนธรรม	ดนตรี	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด			
จุฬาฯ	10	4	14
ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ		1	1
ม.เกษตรศาสตร์	3	1	4
ม.ป.พ.	1		1
ม.มหิดล	2	2	4
ม.แม่ฟ้าหลวง		1	1
ม.ศิลปากร	1	1	2
ม.หอการค้า		1	1
ม.ราชภัฏมหาสารคาม		1	1
ม.ราชภัฏลำปาง	1		1
ม.ราชภัฏสุรินทร์	1		1
โรงพิมพ์มิ่งมิตร		1	1
โรงเรียนศรียานุสรณ์		1	1
ผลรวมทั้งหมด	19	14	33

- สถาบันตยกรรมไทยสถาบันตยกรรมพื้นเมือง มิ่งงานวิจัย 22 โครงการ แยกเป็น การอนุรักษ์ 11 โครงการ การสร้างสรรค์ 10 โครงการ การศึกษา และการสอน 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.3c

ตาราง 1.3.3c สถาบันตยกรรมไทย สถาบันตยกรรมพื้นเมือง

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง			
	การอนุรักษ์	การสร้างสรรค์	การศึกษาและการสอน	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด				
ม.ศิลปากร	3	6		9
พระจอมเกล้าลาดกระบัง	2	4	1	7
จุฬาฯ	2			2
ม.นเรศวร	2			2
ม.ราชภัฏเลย	1			1
ม.เชียงใหม่	1			1
ผลรวมทั้งหมด	11	10	1	22

• ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและวิจารณ์ มีงานวิจัย 20 โครงการ แยกเป็น การศึกษาและการสอน 8 โครงการ การสร้างสรรค์ 6 โครงการ การอนุรักษ์ 5 โครงการ และการมีส่วนร่วม 1 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.3d

ตาราง 1.3.3d ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและวิจารณ์

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง				
	การศึกษาและการสอน	การสร้างสรรค์	การอนุรักษ์	การมีส่วนร่วม	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด 2					
จุฬาฯ	3				3
พระจอมเกล้าลาดกระบัง		3			3
ม.ขอนแก่น	1				1
ม.เชียงใหม่		3			3
ม.ธุรกิจบัณฑิตย์			1		1
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ			1		1
ม.ศิลปากร	1		3		4
ม.ราชภัฏ	2			1	3
โรงพิมพ์ขนาด	1				1
ผลรวมทั้งหมด	8	6	5	1	20

• **ศิลปกรรมไทย**

เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ซึ่งคนไทยทั้งชาติภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ความงดงามที่สืบทอดยาวนานมาตั้งแต่อดีต บ่งบอกถึงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดยมีพัฒนาการบนพื้นฐานของความเป็นไทย ลักษณะนิสัยที่อ่อนหวาน ละมุนละไม รักสวยรักงาม ที่มีมานานของสังคมไทย ทำให้ศิลปะไทยมีความประณีตอ่อนหวาน เป็นความงามอย่างวิจิตรอลังการที่ทุกคนได้เห็นต้องตื่นตา ตื่นใจ อย่างบอกไม่ถูก ลักษณะความงามนี้จึงได้กลายเป็นความรู้สึกทางสุนทรียภาพโดยเฉพาะคนไทย

เมื่อสืบค้นความเป็นมาของสังคมไทย พบว่าวิถีชีวิตอยู่กันอย่างเรียบง่าย มีประเพณีและศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาก่อน ดังนั้น ความผูกพันของจิตใจจึงอยู่ที่ธรรมชาติ แม่น้ำและพื้นดิน สิ่งหล่อหลอมเหล่านี้จึงเกิดบูรณาการเป็นความคิด ความเชื่อและประเพณีในท้องถิ่น แล้วถ่ายทอดเป็นวัฒนธรรมไทยอย่างงดงาม ที่สำคัญวัฒนธรรมช่วยส่งต่อคุณค่าความหมายของสิ่งอันเป็นที่ยอมรับในสังคมหนึ่ง ๆ ให้คนในสังคมนั้นได้รับรู้แล้วขยายไปในขอบเขตที่กว้างขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่การสื่อสารทางวัฒนธรรมนั้นกระทำโดยผ่านสัญลักษณ์ และสัญลักษณ์นี้คือผลงานของมนุษย์นั่นเองที่เรียกว่า “ศิลปะไทย”

มีงานวิจัย 20 โครงการ แยกเป็น การอนุรักษ์ 15 โครงการ และ การมีส่วนร่วม 5 โครงการ ดังตารางที่ 1.3.3e

ตาราง 1.3.3e ศิลปกรรมไทย

นับจำนวนของหัวเรื่อง	หัวเรื่อง		
	การอนุรักษ์	การมีส่วนร่วม	ผลรวมทั้งหมด
สังกัด			
ม.ศิลปากร	14	3	17
ม.เชียงใหม่	1	1	2
ม.นเรศวร		1	1
ผลรวมทั้งหมด	15	5	20

• **นาฏศิลป์ การแสดง**

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการแสดงประกอบดนตรี เช่น ฟ้อนรำ ละครบั้ง โขน แต่ละท้องถิ่นจะมีชื่อเรียกและมีลีลาท่าการแสดงที่แตกต่างกันไป สาเหตุหลักมาจากภูมิอากาศ ภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่น ความเชื่อ ศาสนา ภาษานิยายใจคอของผู้คน ชีวิตความเป็นอยู่

งานด้านนาฏดุริยางคศิลป์เป็นศิลปะแห่งการละคร หรือการฟ้อนรำ ที่เป็นแบบแผนแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการนำเอาวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมนำมาประดิษฐ์ทำรำต่าง ๆ

มิงานวิจัย 16 โครงการ

• **จิตรกรรมไทย จิตรกรรมฝาผนัง**

ส่วนใหญ่เป็นศิลปกรรมวาดรูประบายสีในลักษณะของจิตรกรรมฝาผนังตามศาสนสถาน เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน เช่น จิตรกรรมฝาผนัง จิตรกรรมสุสาน จิตรกรรมศาล จิตรกรรมไทย (Thai Painting) หมายถึง ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจน ถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้าง แต่ก็สามารถ ดัดแปลง คลี่คลาย ตัดทอน หรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงาม ลงตัว น่าภาคภูมิใจและมีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบ และวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคต ลายไทย เป็นส่วนประกอบของภาพเขียนไทยใช้ตกแต่งอาคาร สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ เครื่องประดับ ฯลฯ เป็นลวดลายที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันซึ่งนำเอารูปร่างจากธรรมชาติมาประกอบ เช่น ลายกระหนก ลายกระจัง ลายประจำยาม ลายเครือเถา เป็นต้น หรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและ

คตินิยม เช่น รูปคน รูปเทวดา รูปสัตว์ รูปยักษ์ เป็นต้น จิตรกรรมไทย เป็น
จิตรศิลป์อย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
มีคุณค่าทางศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับ ศาสนา
ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมการแต่งกาย ตลอดจน
การแสดงการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ ของแต่ละยุคสมัยและสาระอื่น ๆ ที่
ประกอบกันเป็นภาพจิตรกรรมไทย งานจิตรกรรมให้ความรู้สึกในความงามอัน
บริสุทธิ์น่าชื่นชม เสริมสร้างสุนทรียภาพขึ้นในจิตใจมวลมนุษยชาติได้โดยทั่วไป
วิวัฒนาการของงานจิตรกรรมไทยแบ่งออกตามลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรม

มิงานวิจัย 13 โครงการ

• ประติมากรรม

งานปั้น งานแกะสลัก งานหล่อของท้องถิ่น เป็นศิลปะที่สืบทอด
ลักษณะเฉพาะซึ่งผสมผสานกับศิลปะฝีมือสกุลช่างโบราณที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน
เช่น พระพุทธรูปปูนปั้นและโลหะหล่อปางต่าง ๆ รอยพระพุทธรูปจำลองสำริด
พระพุทธรูปประติมากรรมอื่น ประติมากรรมไทย หมายถึง ผลงานศิลปะที่
แสดงออกโดยกรรมวิธี การปั้น การแกะสลัก การหล่อ หรือการประกอบเข้าเป็น
รูปทรง 3 มิติ ซึ่งมีแบบอย่างเป็นของไทยโดยเฉพาะ วัสดุที่ใช้ในการสร้างมักจะ
เป็น ดิน ปูน หิน อิฐ โลหะ ไม้ งาม้าง เขาสัตว์ กระดูก ฯลฯ ผลงานประติมากรรมไทย
มีทั้งแบบ ฐานต่ำ ฐานสูง และลอยตัว งานประติมากรรมฐานต่ำและฐานสูงมักทำ
เป็นลวดลายประกอบกับสถาปัตยกรรม เช่น ลวดลายปูนปั้น ลวดลายแกะสลัก
ประดับตามอาคารบ้านเรือน โบสถ์ วิหาร พระราชวัง ฯลฯ นอกจากนี้ ยังอาจ
เป็นลวดลายตกแต่งงานประติมากรรมแบบลอยตัวด้วย สำหรับงาน
ประติมากรรมแบบลอยตัว มักทำเป็นพระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพต่าง ๆ (ศิลปะ
ประเภทนี้จะเรียกว่า ปฏิมากรรม) ตุ๊กตา ภาชนะดินเผา ตลอดจนเครื่องใช้
ต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามสกุลช่างของแต่ละท้องถิ่น หรือ
แตกต่างกันไปตามคตินิยมในแต่ละยุคสมัย โดยทั่วไปแล้วเรามักศึกษาลักษณะ

ของสกุลช่างที่เป็นรูปแบบของศิลปะสมัยต่าง ๆ ในประเทศไทยจากลักษณะของพระพุทธรูป เนื่องจากเป็นงานที่มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จัดสร้างอย่างประณีตบรรจง ผู้สร้างมักเป็นช่างฝีมือที่เชี่ยวชาญที่สุดในท้องถิ่นหรือยุคสมัยนั้นและเป็นประติมากรรมที่มีวิธีการจัดสร้างอย่างศักดิ์สิทธิ์เปี่ยมไปด้วยศรัทธา

มิงานวิจัย 11 โครงการ

• วรรณกรรม วรรณคดี

วรรณคดี (คำานาม) วรรณกรรมที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดี มีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน มัทนะพาธา สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน

วรรณกรรม (คำานาม) งานหนังสือ, งานประพันธ์, บทประพันธ์ทุกชนิด ทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง, เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมของเสฐียรโกเศศ วรรณกรรมฝรั่งเศส วรรณกรรมประเภทสื่อสารมวลชน

คำที่ใช้ในกฎหมาย วรรณกรรม หมายถึง งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และหมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย

จะเห็นได้ว่าจากความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นี้แสดงให้เห็นได้ว่าวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรม

คำว่า วรรณกรรม เป็นคำที่มีใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 มีความหมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยภาษา ดังนั้น นวนิยาย บทกวี จดหมาย บทเพลง โฆษณา คำขวัญ ฯลฯ จึงถือว่าเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น รวมทั้งงานที่ไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นคำพูด ซึ่งเรียกว่า วรรณกรรมมุขปาฐะ ได้แก่ ปาฐกถา บทพูดทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ความหมายที่กล่าวถึงนี้จึงเป็นความหมายของคำว่าวรรณกรรมที่กว้างขวางและครอบคลุม

วรรณกรรม ในความหมายที่แคบลง คือ งานเขียนรูปแบบใหม่ (ไม่ใช่วรรณคดี ซึ่งถือว่าเป็นงานเขียนรูปแบบเดิม) ที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ หมายความว่า มีกลวิธีการนำเสนอที่มีชั้นเชิง มีภาษาที่สละสลวย และมีคุณค่าต่อผู้อ่านและสังคม

มิจงานวิจัย 10 โครงการ

1.3.4 เอกลักษณะของชาติ/การอนุรักษ์

เอกลักษณะของชาติ หมายถึง “ลักษณะที่เหมือนกันหรือมีส่วนร่วมกัน” ถ้านำไปประกอบกับคำว่า “ของชาติ” จะได้คำอธิบายว่า “ลักษณะที่เหมือนกันหรือมีส่วนร่วมกันของชาติ” คือ ลักษณะที่ดีเด่นของสังคมไทย ซึ่งคนไทยทั้งชาติมีส่วนร่วมกันและทำให้ไทยแตกต่างจากสังคมอื่น ลักษณะดีเด่นเหล่านี้ทำให้เราสามารถรักษาเอกราช อธิปไตยและความเป็นไทยไว้ได้ เอกลักษณะของชาติไทย นอกจากขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมแล้ว สิ่งที่คนไทยยึดมั่นอีกก็คือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันหลักอันเป็นเอกลักษณะของชาติ ตลอดจนความศรัทธายึดมั่นในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นระบอบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนไทย

อย่างไรก็ดี เอกลักษณะมิใช่สิ่งที่มีมั่นคงถาวร อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัย เพราะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นที่ชาวไทยจะต้องช่วยกันอนุรักษ์เอกลักษณะที่มีความสำคัญและดำรงอยู่เดิมนั้นให้คงอยู่สืบไปเพราะเอกลักษณะของชาติเป็นบ่อเกิดแห่งความภาคภูมิใจของคนในชาติ และเป็นจุดรวมที่ช่วยประสานความคิด ประสานจิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคีของปวงชน และความมั่นคงของชาติ

การอนุรักษ์ หมายถึง การคงรูป รักษาสภาพ อนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งที่มีคุณค่า โดยให้คงอยู่ในสถานะ รูปแบบดั้งเดิมให้มากที่สุด

การอนุรักษ์เอกลักษณ์แห่งชาติ หมายถึง การรักษาไว้ คงสภาพ
บูรณะ ลักษณะที่ดีเด่นของสังคมไทย ซึ่งคนไทยทั้งชาติมีส่วนร่วมกันและทำให้ไทย
แตกต่างจากสังคมอื่น ลักษณะดีเด่นเหล่านี้ทำให้เราสามารถรักษาเอกราช
อธิปไตยและความเป็นไทยไว้ได้

แยกประเด็นสรุปเป็น 9 แนวทางวิจัย รวม 48 โครงการ
แยกเป็น ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์ มีการทำวิจัย
มากที่สุด 10 โครงการ รองลงมาได้แก่ ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม
ชนชาติไทย 9 โครงการ สถาปัตยกรรมชุมชน มี 7 โครงการ การอนุรักษ์
สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของชุมชนและวัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี
เอกลักษณ์ชุมชน มีเรื่องละ 6 โครงการ การเมือง วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย
นาฏศิลป์ การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน มีเรื่องละ 3 โครงการ บรรจุภัณฑ์
สินค้าหัตถกรรมไทยและศิลปกรรมไทย มีเรื่องละ 2 โครงการ

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.3.4

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ ย้อนหลังตั้งแต่ปี
2547 - 2550 มี 48 โครงการ ได้แก่ ดังตารางที่ 1.3.4

ตาราง 1.3.4. เวกัดักษณ์ของชาติการอนุรักษ์

หัวข้อ	จำนวนของหัวเรื่อง	ปีพ.ร.อ.	ประเภทสารคดี โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์	ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมชาติไทย	สถาปัตยกรรมชุมชน	วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณ์ชุมชน	การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมเมือง ชุมชน	ชุมชน วัฒนธรรม ท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยว	อนุรักษ์ วัฒนธรรม ของชาติไทย	อนุรักษ์ ชาติ วัฒนธรรมไทย	ศิลปกรรมไทย	สวนวัฒนธรรม
พระบรมมหาราชวัง					6	1	2					9
วัด	2				1	1	2		2			8
โบราณคดี	1		4				1					7
มรดกโลก	3										1	4
วัฒนธรรม	1		1					1				3
มรดกโลก	1			1				1				3
โบราณคดี	1			1							1	2
มรดกโลก	1			1								2
มรดกโลก	2											2
สถาปัตยกรรม	1											1
มรดกโลก	1					1						1
มรดกโลก	1											1
มรดกโลก	1								1			1
มรดกโลก	1					1						1
มรดกโลก	1											1
มรดกโลก	1											1
มรดกโลก	1											1
มรดกโลก	1											1
มรดกโลก	10		9		7	6	6	3	3	2	2	48

- ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์ มุ่งงานวิจัย
มากที่สุด 10 โครงการ
- ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทย มุ่งงานวิจัย 9
โครงการ
- สถาปัตยกรรมชุมชน มุ่งงานวิจัย 7 โครงการ
- วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณะชุมชน มุ่งงานวิจัย 6
โครงการ
- การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของชุมชน มุ่งงานวิจัย
6 โครงการ
- นาฏศิลป์การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน มุ่งงานวิจัย 3 โครงการ
- การเมือง วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย มุ่งงานวิจัย 3 โครงการ
- บรรพบุรุษ สินค้าหัตถกรรมไทย มุ่งงานวิจัย 2 โครงการ
- ศิลปกรรมไทย มุ่งงานวิจัย 2 โครงการ

2

การวิเคราะห์มูลค่า ทางเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์เพื่อหาผลตอบแทน มูลค่า ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์
ของสาขาการศึกษานั้น แบ่งออกเป็น 3 สาขาย่อย คือ

สาขาย่อย 1.1 การปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ งานวิจัย เรื่องการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร นโยบาย วิสัยทัศน์
การศึกษา การประเมินผลการศึกษา

สาขาย่อย 1.2 การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น

สาขาย่อย 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ การศึกษาวัฒนธรรมและ
ประเพณี, ศาสนา ศิลปะ เอกลักษณ์ของชาติ/การอนุรักษ์

การคำนวณมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์

ในการใช้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์และเชื่อมโยงงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาถึงผลได้ ผลเสีย ผลกระทบต่อทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

Definition และหลักการคำนวณ

1. **Benefit** ผลได้ที่เกิดขึ้นกับสังคม **หรือการป้องกันการสูญเสีย** ของสังคม เช่น การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความไม่โปร่งใส และการขาดประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณท้องถิ่น แยกรายสาขา และสาขาย่อย ตัวเลขพยากรณ์ใช้การเติบโตเฉลี่ยในอดีตมาเป็นที่ตั้งโมเดลพยากรณ์ (Projection) ถึงปี 2554

2. **Cost** ต้นทุนปัจจัยนำเข้าในที่นี้ หมายถึง งบประมาณภาครัฐจากกระทรวง กรม กองต่าง ๆ ที่ตั้งจากสำนักงบประมาณที่ได้จากปีงบประมาณ 2549 2550 และ 2551 นำมาคำนวณแยกรายสาขา และสาขาย่อย

การพยากรณ์ : ใช้ค่าเติบโตเฉลี่ย (CAGR) มาพยากรณ์ค่าการเติบโต ถึงปี 2554

3. **มูลค่าปัจจุบัน (NPV-Net Present Value)** คือ มูลค่าปัจจุบันที่ประเมินค่าผลได้ที่เกิดขึ้น ปี 2552 - 2553 แล้วคำนวณเป็นปีฐาน 2551

4. **งบประมาณสนับสนุนงานวิจัย** ที่กำหนดตามยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ สำหรับปี 2551 - 2553

5. **Lag factor** ประเมินว่างสนับสนุนงานวิจัยที่ใช้ไป ปี 2551 จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ ปี 2552 และงบวิจัยปี 2552 จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ ปี 2553 Lag factor คือ 1 ปี

งบประมาณสนับสนุนวิจัยที่ใช้ปี	⇒	ส่งผลให้เกิดผลได้ปี
2551	⇒	2552
2552	⇒	2553
2553	⇒	2554

6. Attribution Value การให้เกิดผลประโยชน์ทั้งระบบมิได้มาจากงานวิจัยเพียงอย่างเดียว ยังมีผลมาจากการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐของหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลได้รวมเป็น 100%

Attribution คือ การคำนวณเฉพาะสัดส่วนที่งานวิจัยจะส่งผล คือ งบวิจัยปี 51 หารด้วย งบประมาณภาครัฐรวมปี 51 จะเป็นสัดส่วนของ Attribution เมื่อคูณกับผลได้ (Benefit) ปี 52 ได้ Attribution ปี 52

7. Benefit Cost Ratio (BCR) หมายถึง สัดส่วนผลได้ (Outflow) หารด้วย งบประมาณ

$$BCR = \frac{NPV \sum (\text{Attribution Value}) 52 - 53@51}{NPV \sum (\text{งบประมาณวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ}) 51 - 53}$$

คือ Multiplier factor ของงบประมาณหรือปัจจัยนำเข้า (Input factor) เมื่อมีเม็ดเงินเข้าไป 1 ส่วน จะก่อให้เกิดผลได้ออกมา (Outflow) กี่เท่า เช่น BCR = 4 คือเป็น 4 เท่าของปัจจัยนำเข้า

8. BCR เป็นตามนิยามเดิมของ Cost Benefit Analysis (CBA) หากจะใช้ตามนิยามใหม่ของ The New Economics Foundation’s หรือ nef; 2nd Edition, 2008 จะเรียกว่า SROI หรือ Social Return On Investment โดยนำผลกระทบ (Impact) จากทุกภาคส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มารวมกัน ทั้งฝั่งต้นทุน เงินลงทุน และฝั่งรายรับหรือผลได้

$$[SROI] = \frac{[\text{Net Present Value of Benefits}]}{[\text{Net Present Value of Investment}]}$$

มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของสาขาการศึกษา คำนวณได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

1) มูลค่าเศรษฐกิจที่เป็นผลประโยชน์ของสาขานี้ แยกดังนี้

* สาขาย่อย 1.1 การปฏิรูปการศึกษา ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 49,033.0 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 56,652.0 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จากปี 2552 - 2554 ณ ฐานปี 2551 เท่ากับ 155,767.84 ล้านบาท และ 136,434.54 ล้านบาท สำหรับอัตราลดที่ดอกเบี้ย 2% และ 9% ตามลำดับ

* สาขาย่อย 1.2 การศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 52,553.37 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 56,343.89 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จาก 2552 - 2554 ณ ฐานปี 2551 เท่ากับ 157,783.35 ล้านบาท และ 138,319.97 ล้านบาท สำหรับอัตราลดที่ดอกเบี้ย 2% และ 9% ตามลำดับ

* สาขาย่อย 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 132,609.0 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 149,167.0 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จาก 2552 - 2554 ณ ฐานปี 2551 เท่ากับ 413,632.66 ล้านบาท และ 362,432.14 ล้านบาท สำหรับอัตราลดที่ดอกเบี้ย 2% และ 9% ตามลำดับ

สรุป สาขาการศึกษาที่มีมูลค่าเศรษฐกิจรวมทุกสาขาย่อย ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 234,195.37 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 262,162.89 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน (NPV) จาก 2552 - 2554 ณ สุวนปี 2551 เท่ากับ 727,183.84 ล้านบาท และ 637,186.65 ล้านบาท สำหรับอัตราผลตอบแทนที่ 2% และ 9% ตามลำดับ

2) มูลค่าเศรษฐกิจที่เป็นงบประมาณภาครัฐตามสำนักงานประมาณของสาขานี้ แยกดังนี้

* สาขาย่อย 1.1 การปฏิรูปการศึกษา ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 3,976.68 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 5,759.97 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จาก 2552 - 2554 ณ สุวนปี 2551 เท่ากับ 15,261.37 ล้านบาท และ 13,344.62 ล้านบาท สำหรับอัตราผลตอบแทนที่ 2% และ 9% ตามลำดับ

* สาขาย่อย 1.2 การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ท้องถิ่น ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 47,775.79 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 51,221.71 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จาก 2552 - 2554 ณ สุวนปี 2551 เท่ากับ 143,439.41 ล้านบาท และ 125,745.42 ล้านบาท สำหรับอัตราผลตอบแทนที่ 2% และ 9% ตามลำดับ

* สาขาย่อย 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 8,386.49 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 9,786.37 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จาก 2552 - 2554 ณ สุวนปี 2551 เท่ากับ 27,393.52 ล้านบาท และ 24,013.89 ล้านบาท สำหรับอัตราผลตอบแทนที่ 2% และ 9% ตามลำดับ

สรุปสาขาการศึกษา มีมูลค่าเศรษฐกิจงบประมาณภาครัฐรวมทุกสาขาย่อย ปี 2551 มีค่าเท่ากับ 60,138.96 ล้านบาท และปี 2554 มีค่าเท่ากับ 66,768.05 ล้านบาท มีมูลค่าปัจจุบัน NPV จาก 2552 - 2554 ณ สุวนปี 2551 เท่ากับ 186,094.31 ล้านบาท และ 163,103.93 ล้านบาท สำหรับอัตราผลตอบแทนที่ 2% และ 9% ตามลำดับ

3) BCR (Benefit Cost Ratio) มูลค่าทางเศรษฐกิจ ต่องบประมาณภาครัฐทั้งหมดเท่ากับ 3.9 ทั้งที่อัตราส่วนลด 2% และ 9%

4) งบประมาณสนับสนุนงานวิจัยที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์การวิจัย ปี 2551 - 2553 ของสาขาการศึกษา อยู่ปีละ 1,000 ล้านบาท

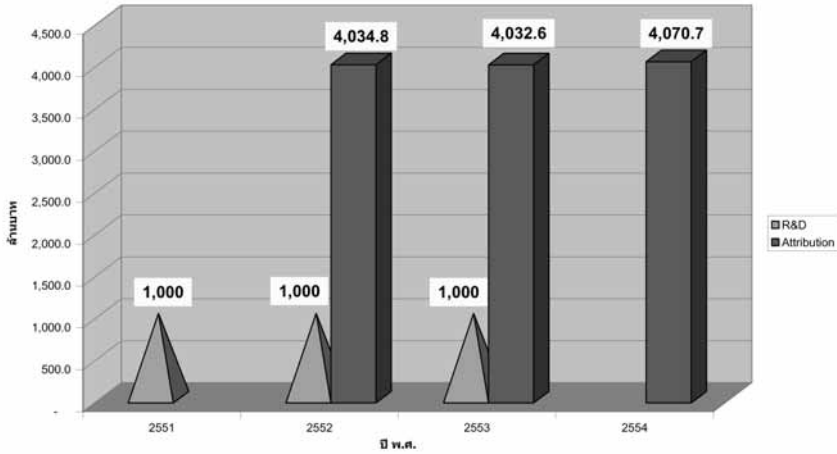
5) Attribution Value โดยนำงบประมาณวิจัยปี 2551 หารด้วยงบประมาณวิจัยภาครัฐทั้งหมด 2551 จะส่งผลให้ได้มูลค่าผลได้ปี 2552 จากสมมุติฐาน คือ Lag Factor 1 ปี เงินงบประมาณปี 2551 จะส่งผลให้เกิดคุณค่า Value ปี 2552 ซึ่งจะทำให้ Attribution Value ปี 2552 - 2554 อยู่ที่ 4,034.80 4,032.57 และ 4,070.66 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งคำนวณมูลค่าปัจจุบัน NPV 2552 - 2554 ณ ฐานปี 2551 ที่อัตราส่วนลดที่ 2% และ 9% ที่ 11,667.54 ล้านบาท และ 10,239.08 ล้านบาท ตามลำดับ

6) BCR (Benefit Cost Ratio) อัตราส่วนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของ Attribution Value หารด้วย งบประมาณสนับสนุนงานวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ ได้อัตราส่วนเท่ากับ 4.0 เท่ากัน ทั้งที่ส่วนลด 2% และ 9%

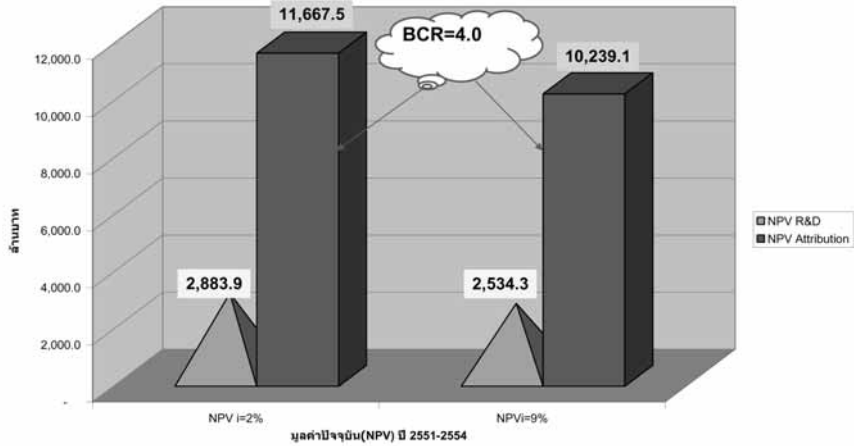
ตารางแสดงสรุปมูลค่ารวมทางเศรษฐศาสตร์สาขาการศึกษา (Education)

	2551	2552	2553	2554	NPV51-54 i=2%	NPV 51-54 i=9%
รายละเอียด						
1.1 รวมมูลค่าการปฏิรูปการศึกษา	49,033.0	51,484.0	54,006.0	56,652.0	155,767.8	136,434.5
1.2 รวมมูลค่าการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น	52,553.4	53,251.7	54,602.0	56,343.9	157,783.4	138,320.0
1.3 รวมมูลค่าวัฒนธรรมและประเพณี	132,609.0	137,913.0	143,430.0	149,167.0	413,632.7	362,432.1
Total Benefit	234,195.4	242,648.7	252,038.0	262,162.9	727,183.9	637,186.7
1.1 รวมงบประมาณภาครัฐการปฏิรูปการศึกษา	3,976.7	4,849.5	5,284.4	5,760.0	15,261.4	13,344.6
1.2 รวมงบประมาณภาครัฐศึกษาและภาคพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น	47,775.8	48,410.6	49,638.1	51,221.7	143,439.4	125,745.4
1.3 รวมงบประมาณภาครัฐ วัฒนธรรมและประเพณี	8,386.5	9,240.5	9,480.4	9,786.4	27,393.5	24,013.9
Total Budget	60,139.0	62,500.6	64,403.0	66,768.0	186,094.3	163,103.9
BCR มูลค่าต้องมประมาณภาครัฐทั้งสิ้น					3.9	3.9
รวมงบประมาณรัฐสาขาการศึกษา	1,000.0	1,000.0	1,000.0		2,883.9	2,531.3
Attribution Value สาขาการศึกษา		4,034.8	4,032.6	4,070.7	11,667.5	10,239.1
BCR มูลค่าต้องมประมาณรัฐทั้งสิ้น					4.0	4.0

กราฟแสดงการเปรียบเทียบงบประมาณสนับสนุนงานวิจัยกับ Attribution ของสาขาการศึกษา

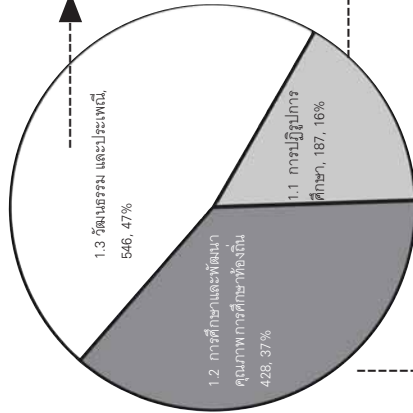

กราฟแสดงมูลค่า ปัจจุบัน(NPV)ของงบประมาณสนับสนุนงานวิจัย.เทียบกับมูลค่าปัจจุบัน (NPV)ของ Attribution Value สาขาการศึกษา

โครงการ 1 การศึกษา (Education) จำนวน 1,161 โครงการ

1.2.1 การปฏิรูปแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร	78	18%	ม.ช.18, ม.ราชภัฏ 14, ม.ศิลปากร
1.2.2 การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน	70	16%	ม.ช.16, จุฬา 13, ม.ศิลปากร 9
1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา	64	15%	ม.ช.13, ม.ร. 10, ม.ช. 9
1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน	54	13%	ม.ช.12, ราชภัฏ 8, ม.ช.6
1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน	41	10%	ม.ราชภัฏ 7, ม.ช.5, ม.ก. 4
1.2.6 การป้องกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา	37	8%	ม.ราชภัฏ 15 ม.ศธ. 5
1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	17	4%	ม.ก.3, ม.ราชภัฏ 2, ม.ช. 2, ม.ศิลปากร 2
1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา	16	4%	ม.ราชภัฏ 5, ม.ช.3, ม.ช.2, ม.ก. 2
1.2.9 การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา	15	4%	ม.ราชภัฏ 7 พระจอมเกล้าลาดกระบัง
1.2.10 แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคิ- นักศึกษาผู้ใช้โครง	14	3%	ม.ช.6, ม.ราชภัฏ 2
1.2.11 การบริหารงานการศึกษา	9	2%	ม.ราชภัฏ 6, ม. 1 ศอ.1, ม.ช.1, ม.ก.1
1.2.12 การพัฒนาระบบการ ระบบการ เรียนรู้	5	1%	ม.ช.3, ม.ราชภัฏ 1 วิทยาลัยศาสตร์ 1
1.2.13 การพัฒนาสื่อการสอน	4	1%	ม.ช.1, ม.ช.1, ม.ก.1, จุฬา 1
1.2.14 การจัดการเรียนการสอนต่างประเทศ	2	0.5%	ม.ช.1, ม.ราชภัฏ 1
1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน	2		ม.ช.1, ม.ช. 1

1.3.1 การศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี	178	32%	ม.ศิลปากร, ม.ช.19, จุฬา 18
1.3.2 ศาสนา	148	27%	ม.ช.16, นิด้า 13, จุฬา 12, ม.ช.12
1.3.3 ศิลปะ	178	32%	ม.ศิลปากร 69, จุฬา 33, ม.ราชภัฏ 12
1.3.4 เอกลักษณ์ ชาติของชาติ กองอนุรักษ์	48	9%	พระจอมเกล้า ลาดกระบัง, จุฬา 8, ม.ราชภัฏ 7

1.1.1 การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	103	55%	จุฬา 23, ม.ราชภัฏ 15,
1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา	59	32%	ม.ราชภัฏ 10, จุฬา 8, ม.ก.10
1.1.3 นโยบาย, วิสัยทัศน์	14	8%	ม.ก.2, นิด้า 2, ม.ศธ.2
1.1.4 การประเมินผล	11	5%	จุฬา 5, ม.ร.2

วิธีการคำนวณผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์

- โดยนำข้อมูลจากหัวข้อการศึกษาวิจัยทั้งหมดที่ได้จากงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เอกสารต่าง ๆ มาทำการศึกษา เพื่อหางบประมาณทั้งจากภาครัฐและงบสนับสนุนการทำวิจัยของ วช. ซึ่งถือเป็นงบประมาณ (Budget) ด้านต้นทุน (Cost) ที่ได้รับจากหน่วยงานหลักด้านการศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ราชบัณฑิตยสถาน กองทุน และเงินทุนหมุนเวียน โดยนำมาวิเคราะห์เทียบกับผลตอบแทน คุณประโยชน์ (Benefit) ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในสาขานั้น ๆ ซึ่งถือเป็นด้านมูลค่าหรือผลประโยชน์ที่ได้รับด้านการศึกษาในปี 2550, 2551, 2552 และจากการพยากรณ์เพื่อหาข้อมูลของปี 2553 และ 2554

- จากนั้นจะทำการคำนวณมูลค่าปัจจุบัน NPV จากปี 2552 - 2554 ณ ฐานคำนวณปี 2551 ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% ตามลำดับ

- เมื่อนำผลประโยชน์ที่คำนวณได้หารด้วยเงินลงทุนงบประมาณภาครัฐ เพื่อหา Benefit Cost Ratio (BCR)

คำนวณมูลค่าปัจจุบันของงบประมาณตั้งแต่ปี 2552 - 2554 ณ ฐานปี 2551 ที่ส่วนลด 2% และ 9% และหาอัตราส่วนผลประโยชน์ที่ได้รับต่องบประมาณภาครัฐ BCR

- คำนวณ Attribution Value คือ มูลค่าที่งานวิจัยส่งผล เมื่อเทียบกับงบประมาณภาครัฐทั้งหมดของสาขาการศึกษา เท่ากับสัดส่วนงบประมาณวิจัยหารด้วยงบประมาณภาครัฐทั้งหมด ซึ่งงบสนับสนุนการวิจัยของ วช. ด้านการศึกษามีค่าปีละ 1,000 ล้านบาท ส่งผลให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจในปีถัด ๆ ไป Lag Factor = 1 ปี คุณด้วยมูลค่าเศรษฐกิจในปีถัดไปจะได้ Attribution Value ปีถัดไป เช่น Attribution Value ปี 2552 จะได้จากงบวิจัยปี 2551 หารงบประมาณภาครัฐปี 2551 โดยเทียบงบประมาณภาครัฐทั้งสิ้นในปี 2551 จะส่งผลให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจปี 2552 เต็ม 100% หากสัดส่วนงบงานวิจัย 2551 ต่องบประมาณทั้งหมดภาครัฐของสาขาการปฏิรูปการศึกษา จะเป็นส่วนแบ่งที่ทำให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจในปี 2552 สัดส่วนนี้เมื่อคูณกับมูลค่าเศรษฐกิจปี 2552 จะได้ Attribution Value ของปี 2552 - 2554 ตามลำดับ

- คำนวณ NPV ของมูลค่า Attribution Value ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9%

- คำนวณค่า BCR หรือสัดส่วนผลประโยชน์ NPV Attribution Value ส่วน NPV ค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณวิจัยที่อัตรา 2% และที่อัตรา 9%

ซึ่งใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ทางด้าน Cost Benefit Analysis (CBA) เป็นหลัก ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังในอดีต รวมทั้งจำเป็นต้องมีการพยากรณ์บางข้อมูลที่ไม่อาจสืบค้นได้ ยกเว้นถ้ามีการพยากรณ์มาแล้วจากหน่วยงานที่ศึกษาวิจัยในสาขานั้น ๆ อยู่แล้ว ก็ให้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้วิเคราะห์โดยตรง

ความหมายของการศึกษา

“การศึกษา” หมายความถึงทั้งการเรียน การสอน ทักษะเฉพาะ และ สิ่งที่แม่จะจับต้องไม่ได้แต่เป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ การตัดสินใจที่ดี และภูมิปัญญา เป้าหมายพื้นฐานอีกประการหนึ่งของการศึกษา คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นไปสู่รุ่น อีกความหมายหนึ่งของการศึกษา คือ การพัฒนาคน ซึ่งการพัฒนา หมายถึง การแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น/การเสริมข้อดีให้คงสภาพหรือดียิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าการศึกษานั้นเป็น ขบวนการที่ใช้เวลาทั้งชีวิต มีการวิจัยในเด็กที่อยู่ในท้องแม่ พบว่าเด็กนั้นมีการ เรียนรู้ในครรภ์แม่แต่ก่อนแรกเกิด

การจัดการศึกษาโดยทั่วไปในประเทศไทย แบ่งออกเป็นระดับ ดังนี้

- ระดับอนุบาล
- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา

การศึกษาถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิต โดยเฉพาะสังคมโลกปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคของการบริโภคข่าวสารข้อมูลไร้พรมแดน นานาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศผู้นำความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้ให้ความสำคัญของการศึกษาแก่ประชากรชาติอย่างมาก มีการจัดสรรงบประมาณในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในลำดับต้น ๆ ของการจัดสรรงบประมาณในแต่ละประเภทของประเทศ เช่นเดียวกันกับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการให้การศึกษาประชาชนโดยมีการจัดสรรงบประมาณของรัฐในการบริหารประเทศด้านการศึกษาระดับต้นมาตลอดทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2544) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554) ได้มุ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญในการพัฒนาทุกด้าน การพัฒนาประเทศระบุนุ้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทางด้านกฎหมายทางการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ระบุไว้ชัดเจนว่า จะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เนื่องจากข้อมูลการศึกษาวิจัยทั้งหมดมีจำนวนมากจึงได้มีการแบ่งออกเป็นสาขาย่อยดังนี้

1.1 สาขาปฏิรูปการศึกษา แบ่งออกเป็นสาขาย่อย คือ

- สาขาย่อย 1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- สาขาย่อย 1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร
- สาขาย่อย 1.1.3 นโยบาย
- สาขาย่อย 1.1.4 การประเมินผลการศึกษา

ในสาขาย่อย 1.1.1 - 1.1.4 ข้อมูลส่วนใหญ่ นำมาจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่มีนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 5 ปี เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นคนดีคนเก่ง มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งจัดการเสริมสร้างให้สถานศึกษาพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก

1.2 สาขาการศึกษาท้องถิ่นหรือภูมิภาค แบ่งออกเป็นสาขาย่อย คือ

สาขาย่อย 1.2.1 การปฏิรูปแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่รวบรวมจากราชบัณฑิตยสถาน กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน มีองค์ความรู้เพื่อใช้ในการค้นคว้าและอ้างอิงในศาสตร์ต่าง ๆ หลากหลายสาขาวิชาที่เชื่อถือได้และนำไปสู่ข้อยุติ เ่งรัดปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดงบประมาณเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาการสังเคราะห์สำหรับโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมพิเศษ

สาขาย่อย 1.2.2 การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ได้จากกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อที่จะคัดสรรผู้เรียนที่มีอัจฉริยะและความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีกระบวนการคิด มีศักยภาพและมีความตระหนักในความสำคัญของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี มีมาตรฐานการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เอกสารคู่มือและสื่อด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาและเผยแพร่สู่สังคมการเรียนรู้

สาขาย่อย 1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ นำมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ประชาชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐาน คุณภาพ ด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

สาขาย่อย 1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ได้จากหน่วยงาน สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาขาย่อย 1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ นำมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษา สามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งยกระดับคุณภาพมาตรฐาน และธรรมาภิบาลประชาชนในจังหวัดที่มีวิทยาลัยชุมชนมีโอกาสดำเนินการศึกษาเพิ่ม เช่น โครงการโรงเรียนดีใกล้บ้าน โครงการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพิ่มจำนวนผู้รับบริการการศึกษาในวิทยาลัยชุมชน

สาขาย่อย 1.2.6 การป้องกันและระบบบริหารงานคุณภาพ

การศึกษา

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ นำมาจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ซึ่งมีการศึกษาด้านระบบทดสอบมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งยังระดับการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐาน คุณภาพ เป็นศูนย์กลางการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ และศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

สาขาย่อย 1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ นำมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ซึ่งมีการจัดสรรงบประมาณในโครงการทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โครงการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างต้นแบบแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ในด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงความรู้ในสาขาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและคุณภาพชีวิต สร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างมูลค่าผลผลิตด้วยความรู้ (Value Creation) โดยมุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐาน คุณภาพ ด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รักษาความมั่นคงของชาติและความสงบสุขของสังคม เสริมสร้างความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษอื่น ๆ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

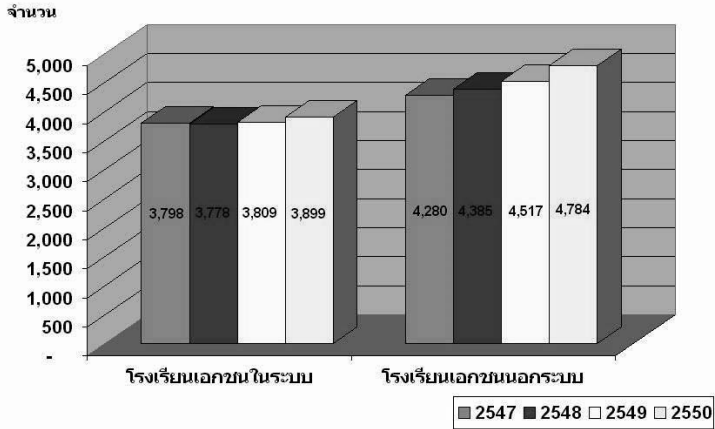
สาขาย่อย 1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ นำมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โครงการยกระดับคุณภาพครู สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่จัดงบประมาณไว้เพื่อสร้างนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการสนองตอบโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่

สาขาย่อย 1.2.9 การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ นำมาจากกองทุนและเงินทุนหมุนเวียน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กองทุนส่งเสริมครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ โครงการครูสหกิจ เพื่อเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐาน คุณภาพ ด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความปลอดภัยในร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน มีความมั่นคงในการประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพครูที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพและได้รับการยกย่อง มีจริยธรรม คุณธรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและมีจิตวิญญาณในการประกอบวิชาชีพ มีมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับสถานภาพและได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ์ จัดให้มีทุนตามโครงการทุนพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

**เปรียบเทียบจำนวนโรงเรียนเอกชน
ระหว่างปีการศึกษา 2547-2550**

จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชน จำแนกตามระบบและประเภทโรงเรียน ปีการศึกษา 2550
NUMBER OF PRIVATE SCHOOLS, STUDENTS, TEACHERS BY TYPE OF EDUCATION AND SCHOOL, ACADEMIC YEAR 2007

ระบบและประเภท	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน			จำนวนครู			Type of Education and School
	Number of Schools			Number of Students			Number of Teachers			
	รวม	กทม. Metropolis	ภูมิภาค Provinces	รวม	กทม. Metropolis	ภูมิภาค Provinces	รวม	กทม. Metropolis	ภูมิภาค Provinces	
การศึกษาในระบบโรงเรียน	3,788	847	2,941	2,350,433	515,603	1,834,830	128,160	32,536	95,624	Formal Education
สามัญศึกษา	3,371	755	2,616	1,947,358	390,528	1,556,830	111,166	28,008	83,158	General Education
อาชีวศึกษา	417	92	325	403,075	125,075	278,000	16,994	4,528	12,466	Vocational Education
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	4,784	1,934	2,850	1,036,682	516,289	520,393	26,246	11,528	14,718	Non-Formal Education
การศึกษานพิเศษ	15	2	13	1,661	325	1,336	291	61	230	Special Education
การศึกษาระงับศวาท	96	8	88	53,122	4,473	48,649	2,695	318	2,377	Welfare Education
รวม	8,683	2,791	5,892	3,441,898	1,036,690	2,405,208	157,392	44,443	112,949	Total

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชน ระบบโรงเรียน ประเภทวิชาชีพฯ จำแนกตามประเภทวิชา ปีการศึกษา 2550										
NUMBER OF SCHOOLS, STUDENTS, TEACHERS IN PRIVATE VOCATIONAL EDUCATION SCHOOLS, BY TYPE OF COURSES, ACADEMIC YEAR 2007										
หลักสูตร/ประเภทวิชา	จำนวนโรงเรียน Number of Schools			จำนวนนักเรียน Number of Students			จำนวนครู Number of Teachers			Program/Type of Courses
	รวม Total	กทม. Bangkok Metropolis	ภูมิภาค Other Provinces	รวม Total	กทม. Bangkok Metropolis	ภูมิภาค Other Provinces	รวม Total	กทม. Bangkok Metropolis	ภูมิภาค Other Provinces	
ปวช.	570	100	470	319,132	131,366	187,766	17,862	4,879	12,983	Lower Certificate of Vocational Education
1. พาณิชยกรรม	308	62	246	230,053	109,109	120,944				1. Commerce
2. ช่างอุตสาหกรรม	218	25	193	82,177	18,339	63,838				2. Industrial Trades
3. เกษตรกรรม	1	-	1	80	-	80				3. Agricultural Trades
4. ศิลปหัตถกรรม	8	6	2	2,540	2,200	340				4. Arts and Crafts Technology
5. เศรษฐกิจ	2	1	1	51	48	3				5. Home Economics
6. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	33	6	27	4,231	1,670	2,561	7. Tourism Industry			
ปวท.	-	-	-	-	-	-				Diploma of Technical Education
1. บริหารธุรกิจ	-	-	-	-	-	-				1. Business Administration
ปวส.	543	102	441	128,345	38,100	90,245				Higher Certificate of Vocational Education
1. บริหารธุรกิจ	327	65	262	91,010	28,186	62,824				1. Business Administration
2. ช่างอุตสาหกรรม	169	25	144	34,932	8,991	25,941				2. Industrial Trades
3. ศิลปหัตถกรรม	4	3	1	281	196	85				3. Arts and Crafts Technology
4. เวชกรรม	-	-	-	-	-	-				4. Medical Science
5. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	21	6	15	1,043	258	785				5. Information Technology
6. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	22	3	19	1,079	469	610				6. Tourism Industry
รวม	1,113	202	911	447,477	169,466	278,011	17,862	4,879	12,983	Total

หมายเหตุ : จำนวนโรงเรียนในระดับต่าง ๆ มีการนับซ้ำ เนื่องจากบางโรงเรียนเปิดสอนมากกว่าหนึ่งประเภทวิชา

Remarks : Number of schools in various levels may be double-counted since some schools offer more than one course

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

จากตาราง ได้แสดงถึงจำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชน จำแนกตามระบบและประเภทโรงเรียน ปีการศึกษา 2550 และจำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชน ระบบโรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษา จำแนกตามประเภทวิชา ปีการศึกษา 2550 ซึ่งในการพัฒนาบุคลากรนั้นได้รวมถึง การพัฒนาทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน เพื่อให้ได้ซึ่งมาตรฐานตามที่กำหนดเท่าเทียมกัน

สหาย่อย 1.2.10 แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคติ-นักศึกษา

ผู้ปกครอง

ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ใช้วิเคราะห์นำมาจากโครงการยกระดับคุณภาพครูกองทุนและเงินทุนหมุนเวียน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต เพื่อเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สาขาย่อย 1.2.11 การบริหารงานการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์นำมาจากราชบัณฑิตยสถาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทบวงมหาวิทยาลัย โครงการกระจายอำนาจและสร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้บริการทางวิชาการแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การมหาชน หน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบันการศึกษา หน่วยงานของเอกชนและประชาชน ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนได้รับการบริการการศึกษาและบริการวิชาการ จัดผลงานการให้บริการวิชาการ

สาขาย่อย 1.2.12 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลส่วนใหญ่จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนานโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษาและวิจัยประเมินผลการศึกษา ที่ส่งผลให้คนไทยสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตและสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีผลงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ มีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ มีผลงานวิจัยที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น เป็นผลงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้

สาขาย่อย 1.2.13 การพัฒนาสื่อการสอน

ข้อมูลส่วนมากนำมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีหน้าที่หลักในการผลิตหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับการวิจัยและพัฒนา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีกระบวนการคิด มีศักยภาพและมีความตระหนักในความสำคัญของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี

สาขาย่อย 1.2.14 การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ให้นำมาจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามโครงการกระตุ้นสร้างความเข้าใจกับสาธารณชนให้เห็นความสำคัญ, เร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน, เผยแพร่ต้นแบบ ยกตัวอย่างโครงการพัฒนาการศึกษาต้นแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทุกอำเภอทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งขยายเครือข่ายการพัฒนาอย่างเป็นระบบ, โรงเรียน Mini EP/EP ในทุก สพท. อย่างน้อย สพท. ละ 1 แห่ง (ปี 2550 - 2553) ฯลฯ พัฒนาหลักสูตร/สื่อ/คู่มือและรูปแบบการเรียนการสอน, พัฒนาคู, เสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ ERIC, จ้างครูชาวต่างประเทศเพื่อปฏิบัติงาน, ค่ายนักเรียนแบบเข้ม, พัฒนาระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล จัดให้มีการเรียนผ่านระบบ e-learning และคลังหลักสูตร/ศูนย์สื่อ Online, Free T.V./รายการวิทยุปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบสื่อสาร สร้างความเสมอภาคในโอกาสเรียนภาษาอังกฤษ พัฒนาการเรียนการสอนแบบสื่อสาร มีการใช้เทคโนโลยี ICT เพื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สาขาย่อย 1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน

ส่วนใหญ่ นำข้อมูลมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ตามงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้รับบริการเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เช่น โครงการจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศตามแผนแม่บท มีผลงานวิจัยเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี มีผลงานวิจัยที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น โครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สถาบันอุดมศึกษาได้รับการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยีและส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ปมเพาะวิสาหกิจในสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ในการพัฒนา

1.3 สาขาวัฒนธรรมและศาสนา แบ่งออกเป็นสาขาย่อย คือ

สาขาย่อย 1.3.1 การศึกษาวัฒนธรรมและประเพณี

สาขาย่อย 1.3.1.1 วัฒนธรรมศึกษา

การวิเคราะห์ที่ใช้ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดให้องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ได้รับการจัดการและเผยแพร่สู่สาธารณชน เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สังคมตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา มีการวิจัย พัฒนาและจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งของบุคลากร องค์กรภาคีและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

สาขาย่อย 1.3.1.2 การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ในสาขาย่อยนี้ใช้ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาให้เศรษฐกิจและสังคมได้รับการเพิ่มมูลค่าบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์กับต่างประเทศได้รับการพัฒนา โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม ประชาชนรับรู้ค่านิยมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคม และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและนำต้นทุนทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และนำทุนทางวัฒนธรรมไปเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้รับการเพิ่มคุณค่าและมูลค่า

ในการวิเคราะห์ได้นำข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งมุ่งผลด้านเสริมสร้างกลไกและเครือข่ายการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการเลือกรับสื่อให้แก่ประชาชน เพียงแต่ไม่ค่อยมีข้อมูลให้นำมาวิเคราะห์เท่าใดนัก

สาขาย่อย 1.3.1.3 การเรียนรู้ตำนาน

การเรียนรู้เรื่องตำนาน ความเชื่อ ชุมชน จำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลในอดีตเพื่อสืบเนื่องต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความถูกต้องในขั้นนี้ ข้อมูลส่วนใหญ่นำมาจากกรมศิลปากร กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน กองทุนส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมได้รับการสืบทอด สร้างสรรค์และเผยแพร่ ประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต ประชาชนรู้ เข้าใจ มีจิตสำนึก รักหวงแหน มรดกวัฒนธรรมของชาติ สามารถสืบทอดและสร้างสรรค์ ส่งเสริมและพัฒนา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

สาขาย่อย 1.3.1.4 การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ต่อยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน

โดยนำข้อมูลส่วนใหญ่จากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันการพลศึกษา ที่ได้จัดงบประมาณในการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดั่งาม ประชาชนได้รับความรู้เรื่องศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต ประชาชนไทยมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมและมีค่านิยมที่ดีและบริการวิชาการโดยเป็นแหล่งความรู้ของชุมชนทางด้านการศึกษา รวมทั้งสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านและกีฬาไทย และยังมีโครงการความสัมพันธ์กับต่างประเทศได้รับการพัฒนาโดยใช้มิติทางวัฒนธรรมรวมทั้งการให้บริการสังคมด้านประวัติศาสตร์ชุมชน

สาขาย่อย 1.3.1.5 ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง การละเล่น การบริโภค

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ได้จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดั่งาม ประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องศาสนา ศิลปะและ

วัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้และเข้าใจงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีความรู้ความเข้าใจในอัตลักษณ์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้รับการถ่ายทอดและพัฒนา

สาขาย่อย 1.3.1.6 วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์

การเจริญเติบโตของการติดต่อสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม เกิดมีประเภทใหม่ ๆ ในด้านความสำนึกและเอกลักษณ์ เช่น “โลกาภิวัตน์นิยม” ซึ่งครอบคลุมการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและการได้บริโภคผลิตภัณฑ์และความคิดจากต่างประเทศ การรับเทคโนโลยีใหม่มาใช้และการเข้าร่วมใน “วัฒนธรรมโลก”

ในการวิเคราะห์สาขาย่อยนี้ ได้พยายามค้นข้อมูลส่วนใหญ่จากกระทรวงวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถหาข้อมูลได้ จึงจำเป็นต้องละเว้นไว้

สาขาย่อย 1.3.1.7 สถาปัตยกรรม ประติมากรรมพื้นเมือง

ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ใช้วิเคราะห์นำมาจากกรมศิลปากร องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีงบประมาณในการศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อมีการเพิ่มมูลค่าบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์กับต่างประเทศได้รับการพัฒนาโดยใช้มิติทางวัฒนธรรม ประชาชนได้รับความรู้และบริการที่ดีจากแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเอกภาพและบูรณาการ พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและภายในประเทศเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษได้รับการคุ้มครอง อนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคและภูมิภาค แหล่งศิลปวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาเพื่อท่องเที่ยว จัดให้มีการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างมาตรฐานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

พื้นที่พิเศษ เผยแพร่กระบวนการเพื่อสร้างมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว

สาขาย่อย 1.3.1.8 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สาขาย่อย 1.3.1.9 การวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

สาขาย่อย 1.3.1.8 และ 1.3.1.9 ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณ
เพื่อศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้องละเว้น

สาขาย่อย 1.3.2 ศาสนา

สาขาย่อย 1.3.2.1 พุทธ สงฆ์ และสังคมไทย

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ห้ นำมาจากกรมการศาสนา สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งมีงบประมาณในการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้
ประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้ในการ
ดำรงชีวิต ประชาชนได้รับความรู้เรื่องศาสนาและธรรมาภิบาลเพื่อนำมาใช้ในการ
ดำรงชีวิต พระภิกษุ-สามเณร และประชาชนได้รับการศึกษาพระปริยัติธรรม
ส่งเสริมประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับความรู้เรื่องหลักธรรมทางศาสนาและ
อุปถัมภ์ศาสนสถาน

สาขาย่อย 1.3.2.2 พุทธ ธรรมะศึกษา

ข้อมูลส่วนใหญ่ นำมาจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี พระพุทธศาสนาได้รับการ
ส่งเสริมและเผยแพร่หลักธรรม

สาขาย่อย 1.3.2.3 พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรვაท

สาขาย่อย 1.3.2.4 ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย

สาขาย่อย 1.3.2.3 - 1.3.2.4 ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณเพื่อ
ศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้องละเว้น

สาขาย่อย 1.3.2.5 อิสลามศึกษา ข้อมูลส่วนใหญ่ก็นำมาจาก
กองทุนและกองทุนหมุนเวียน กองทุนสำหรับผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์
สาขาย่อย 1.3.2.6 พระเครื่อง ความเชื่อ โหราศาสตร์
สาขาย่อย 1.3.2.7 การศึกษาศาสนาอื่น
สาขาย่อย 1.3.2.8 ปรัชญา สังคม และศาสนา
สาขาย่อย 1.3.2.6 - 1.3.2.8 ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณเพื่อ
ศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้องละเว้น

สาขาย่อย 1.3.2.9 พุทธศาสนากับการบริหาร
ข้อมูลส่วนใหญ่ก็นำมาจากสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งดำเนินงานด้านระบบบริหารจัดการด้าน
ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ พัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมและ
ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการบริหารจัดการอย่างมีระบบเพื่อนำไปเผยแพร่
สู่ประชาชนและชุมชน พระพุทธศาสนาได้รับการทำนุบำรุงส่งเสริม เจ้าคณะ
ผู้ปกครองสงฆ์และวัดมีความเข้มแข็งในด้านการบริหารจัดการที่ดี เป็น
ศูนย์กลางชุมชน ส่งเสริมเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งด้านปริยัติและ
ปฏิบัติรวมทั้งการจัดการศาสนสมบัติ

สาขาย่อย 1.3.2.10 ศาสนา ชุมชนวิเคราะห์
ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณเพื่อศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้อง
ละเว้น

สาขาย่อย 1.3.3 ศิลปะ
สาขาย่อย 1.3.3.1 ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี
สาขาย่อย 1.3.3.2 โบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ
ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

สาขาย่อย 1.3.3.3 สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมพื้นเมือง
สาขาย่อย 1.3.3.4 ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและ

วิจารณ์

สาขาย่อย 1.3.3.5 ศิลปกรรมไทย

สาขาย่อย 1.3.3.6 นาฏศิลป์ การแสดง

สาขาย่อย 1.3.3.7 จิตรกรรมไทย จิตรกรรมฝาผนัง

สาขาย่อย 1.3.3.8 ประติมากรรม

สาขาย่อย 1.3.3.9 วรรณกรรม วรรณคดี

สาขาย่อย 1.3.3.1 - 1.3.3.9 ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณเพื่อ
ศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้องละเว้น

สาขาย่อย 1.3.4 เอกลักษณ์ของชาติ/การอนุรักษ์

สาขาย่อย 1.3.4.1 ประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณคดี และ

ชาติพันธุ์

สาขาย่อย 1.3.4.2 ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติ

ไทย

สาขาย่อย 1.3.4.3 สถาปัตยกรรมชุมชน

สาขาย่อย 1.3.4.1 - 1.3.4.3 ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณเพื่อ
ศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้องละเว้น

สาขาย่อย 1.3.4.4 การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อม
ดั้งเดิมของชุมชน

การวิเคราะห์ได้ใช้ข้อมูลจากกรมศิลปากร ที่รับผิดชอบในการ
สืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ จัดให้ได้รับการอนุรักษ์

สถานที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

ภาค	จำนวน
ภาคเหนือ	264
ภาคกลาง	1,071
ภาคใต้	256
ภาคอีสาน	501
รวมทั้งประเทศ	2,092

ที่มา : สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

สาขาย่อย 1.3.4.5 วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณะชุมชน

การวิเคราะห์ที่ได้นำข้อมูลส่วนใหญ่จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมศิลปากร กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน กองทุนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายทางวัฒนธรรมได้รับการพัฒนา จัดให้มีผลงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดั่งงาม ประชาชนได้รับความรู้เรื่องศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต ประชาชนไทยมีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมและมีค่านิยมที่ดี บ่มเพาะให้ประชาชนคนไทยมีค่านิยม จิตสำนึก และภาคภูมิใจในความเป็นไทย ประชาชนได้รับความรู้ในเรื่องศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต ประชาชนได้รับความรู้และบริการที่ดีจากแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้และเครือข่ายทางวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาศักยภาพ ร่างนโยบายและแผนตามพันธกิจของรัฐบาลด้านการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ศาสนสถานได้รับการอนุรักษ์ การสนองงานพระราชพิธี พระราชกุศลและรัฐพิธี แหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับการพัฒนา

สาขาย่อย 1.3.4.6 การเมือง วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย

สาขาย่อย 1.3.4.7 นาฏศิลป์ การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน

สาขาย่อย 1.3.4.8 บรรพชน สิ้นค้าหัตถกรรมไทย

สาขาย่อย 1.3.4.9 ศิลปกรรมไทย

สาขาย่อย 1.3.4.6 - 1.3.4.9 ไม่ปรากฏว่ามีงบประมาณเพื่อ
ศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จึงต้องละเว้น

การวิเคราะห์ผลตอบแทน มูลค่า ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

สาขา 1.1 การปฏิรูปการศึกษา

ตารางแสดงมูลค่ารวมทางเศรษฐศาสตร์ สาขาย่อย 1.1 การปฏิรูป
การศึกษา

รายละเอียด	2551	2552	Growth Rate (%)	2553	2554	NPV 51-54 I=2%	NPV 51-54 I=9%
1.1 รวมมูลค่าการปฏิรูป การศึกษา	49,033.00	51,484.00	4.9%	54,006.00	56,652.00	155,767.84	136,434.54
1.1 รวมงบประมาณภาครัฐ การปฏิรูปการศึกษา	3,976.68	4,849.47	1.2%	5,284.45	5,759.97	15,261.37	13,344.62

ที่มา : Budget มาจากข้อมูลงบประมาณปี 51 - 52 สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

Benefit มาจาก NESDB

- มูลค่าหรือผลประโยชน์ (Benefit) ที่ได้รับด้านการปฏิรูปการศึกษา
ในปี 2550 มีมูลค่ารวม 46,699 ล้านบาท จากข้อมูล NESDB Consumption Expen-
diture สาขาการศึกษา (Education) ในปี 2551 มีมูลค่า 49,033 ล้านบาท และ
เพิ่มเป็น 51,484 ล้านบาทในปี 2552 โดยใช้อัตราเติบโตเฉลี่ยของปี 2551 - 2552
เท่ากับ 4.9% เป็นหลัก ใช้การพยากรณ์มูลค่าในปี 2553 และ 2554 จะมีค่าเท่ากับ
54,006 และ 56,652 ล้านบาท เมื่อกำหนดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (ปี 2551) มูลค่าจาก
ปี 2552 - 2554 ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% เท่ากับ 155,767.84 ล้านบาท และ
136,434.54 ล้านบาท ตามลำดับ

- งบประมาณซึ่งถือเป็นต้นทุน (Cost) ที่ได้รับจากสำนักงานงบประมาณ สำนักงานกฤษฎีกา รวมทั้งสิ้นของปี 2551 เท่ากับ 3,976.68 ล้านบาท ของปี 2552 เท่ากับ 4,849.47 ล้านบาท คำนวณค่าการเติบโตเฉลี่ยเท่ากับ 1.2% ใช้พยากรณ์ค่างบประมาณในปี 2553 เท่ากับ 5,284.45 ล้านบาท และปี 2554 เท่ากับ 5,759.97 ล้านบาท ตามลำดับ
- มูลค่าปัจจุบัน (NPV) ของต้นทุนงบประมาณทั้งหมดสาขาการปฏิรูปการศึกษา คำนวณกลับมายังปีปัจจุบัน (2551) ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% มีค่าเท่ากับ 15,261.37 ล้านบาท และ 13,344.62 ล้านบาท ตามลำดับ

สาขา 1.2 การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น

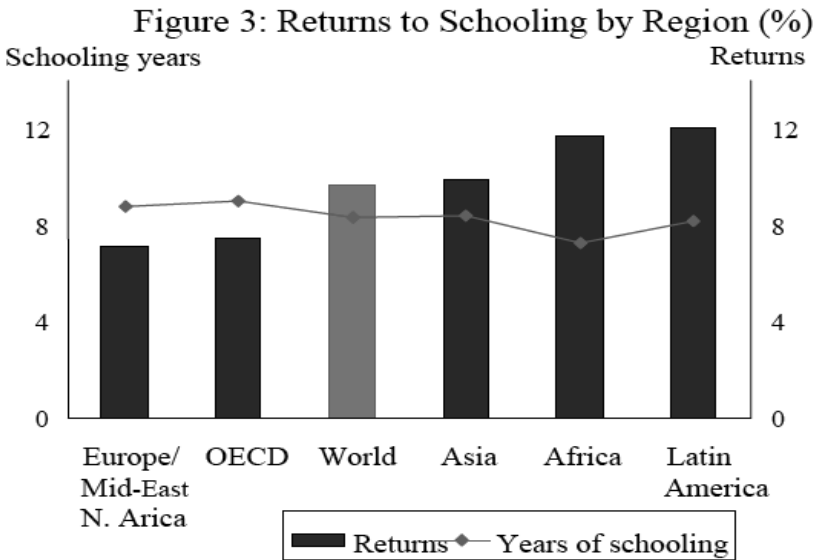
ตารางแสดงมูลค่ารวมทางเศรษฐศาสตร์ สาขาย่อย 1.2 การศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น

รายละเอียด	2551	2552	Growth Rate (%)	2553	2554	NPV 51-54 I=2%	NPV 51-54 I=9%
1.2 รวมมูลค่าการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น	52,553.37	53,251.71	1.0%	54,601.96	56,343.89	157,783.35	138,319.97
1.2 รวมงบประมาณภาครัฐการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น	47,775.79	48,410.64	1.3%	49,638.14	51,221.71	143,439.41	125,745.42

ที่มา : Budget มาจากข้อมูลงบประมาณปี 51 – 52 สำนักงานงบประมาณ สำนักงานกฤษฎีกา

Benefit มาจาก Psacharopoulos and Patrinos 2004:Return to Schooling by Region และ www.economist.com

- มูลค่าหรือผลประโยชน์ (Benefit) ที่ได้รับด้านการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้สมมติฐานว่า Benefit ที่ได้จากงบประมาณการศึกษาของประเทศไทย มีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยของประเทศในทวีปเอเชีย คือ ประมาณ 10% ของงบประมาณการศึกษา จากข้อมูลวิจัยของ Psacharopoulos and Patrinos 2004

Source: Psacharopoulos and Patrinos 2004

ดังนั้น ตัวเลขของ Benefit จากการคำนวณในปี 2551 มีมูลค่า 52,553.37 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 53,251.71 ล้านบาทในปี 2552 เมื่อคำนวณโดยใช้อัตราเติบโตเฉลี่ยของปี 2551 - 2552 ซึ่งเท่ากับ 1.0% เป็นหลัก ได้ค่าจากการพยากรณ์ในปี 2553 และ 2554 จะมีค่าเท่ากับ 54,601.96 และ 56,343.89 ล้านบาท เมื่อคำนวณมูลค่าปัจจุบันปี 2551 มูลค่าจากปี 2552 - 2554 ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% อยู่ที่ 157,783.35 ล้านบาท และ 138,319.97 ล้านบาท ตามลำดับ

- งบประมาณ (Budget) ที่ได้รับจากหน่วยงานหลักด้านการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ กองทุนส่งเสริมครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน รวมทั้งสิ้นของปี 2551 เท่ากับ 47,775.79 ล้านบาท ของปี 2552 เท่ากับ 48,410.64 ล้านบาท โดยคำนวณอัตราเติบโตเฉลี่ยของปี 2551 - 2552 จากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเท่ากับ 1.3% เป็นหลัก ใช้พยากรณ์มูลค่าของงบประมาณนี้ในปี 2553 เท่ากับ 49,638.14 ล้านบาท งบประมาณในปี 2554 เท่ากับ 51,221.71 ล้านบาท ตามลำดับ

- มูลค่าปัจจุบัน (NPV) ของต้นทุนงบประมาณทั้งหมดสาขาการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น คำนวณกลับมาถึงปีปัจจุบัน (2551) ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% มีค่าเท่ากับ 143,439.41 ล้านบาท และ 125,745.42 ล้านบาท ตามลำดับ

สาขา 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี

ตารางแสดงมูลค่ารวมทางเศรษฐศาสตร์ สาขาย่อย 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี

รายละเอียด	2551	2552	Growth Rate (%)	2553	2554	NPV 51-54 I=2%	NPV 51-54 I=9%
1.3 รวมมูลค่าวัฒนธรรมและประเพณี	132,609.00	137,913.00	3.9%	143,430.00	149,167.00	413,632.66	362,432.14
1.3 รวมงบประมาณภาครัฐ วัฒนธรรมและประเพณี	8,386.49	9,240.51	1.1%	9,480.43	9,786.37	27,393.52	24,013.89

ที่มา : Budget มาจากข้อมูลงบประมาณปี 51 – 52 สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

Benefit มาจาก Consumption Expenditure สาขาวัฒนธรรมและประเพณี

- มูลค่าหรือผลประโยชน์ (Benefit) ที่ได้รับด้านวัฒนธรรมและประเพณี ในปี 2551 มีมูลค่า 132,609 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 137,913 ล้านบาทในปี 2552 โดยใช้อัตราเติบโตเฉลี่ยของปี 2551 - 2552 จากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเท่ากับ 3.9% เป็นหลัก สามารถคำนวณค่าพยากรณ์ในปี 2553 และ 2554 จะมีค่าเท่ากับ 143,430 ล้านบาท และ 149,167 ล้านบาท เมื่อคำนวณมูลค่าปัจจุบันปี 2551 คำนวณจากปี 2552 - 2554 ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% มีค่าเท่ากับ 413,632.66 ล้านบาท และ 362,432.14 ล้านบาท ตามลำดับ

- งบประมาณ (Budget) ที่ได้รับจากหน่วยงานหลักด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองทุนส่งเสริมเผยแผ่พระพุทธศาสนาเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมจังหวัด เงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิชาการสงเคราะห์สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ รวมทั้งสิ้นของปี 2551 เท่ากับ 8,386.49 ล้านบาท ของปี 2552 เท่ากับ 9,240.51 ล้านบาท โดยใช้อัตราเติบโตเฉลี่ยของปี 2551 - 2552 จากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเท่ากับ 1.1% เป็นหลัก สามารถคำนวณค่าพยากรณ์ของงบประมาณนี้ในปี 2553 เท่ากับ 9,480.43 ล้านบาท งบประมาณในปี 2554 เท่ากับ 9,786.37 ล้านบาท ตามลำดับ

- มูลค่าปัจจุบัน (NPV) ของต้นทุนงบประมาณทั้งหมดสาขาวัฒนธรรมและประเพณี คำนวณกลับมายังปีปัจจุบัน (2551) ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% มีค่าเท่ากับ 27,393.52 ล้านบาท และ 24,013.89 ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางแสดงสรุปมูลค่ารวมทางเศรษฐศาสตร์สาขาศึกษา (Education)

รายละเอียด	2551	2552	2553	2554	NPV 51-54 I=2%	NPV 51-54 I=9%
1.1 รวมมูลค่าการศึกษา ¹	49,033.00	51,484.00	54,006.00	56,652.00	155,767.84	136,434.54
1.2 รวมมูลค่าการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น ²	52,553.37	53,251.71	54,601.96	56,343.89	157,783.35	138,319.97
1.3 รวมมูลค่าวัฒนธรรมและประเพณี ³	132,609.00	137,913.00	143,430.00	149,167.00	413,632.66	362,432.14
Total Benefit	234,195.37	242,648.71	252,037.96	262,162.89	727,183.84	637,186.65
1.1 รวมงบประมาณภาครัฐกับการศึกษา	3,976.68	4,849.47	5,284.45	5,759.97	15,261.37	13,344.62
1.2 รวมงบประมาณภาครัฐการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น	47,775.79	48,410.64	49,638.14	51,221.71	143,439.41	125,745.42
1.3 รวมงบประมาณภาครัฐวัฒนธรรมและประเพณี	8,386.49	9,240.51	9,480.43	9,786.37	27,393.52	24,013.89
Total Budget	60,138.96	62,500.62	64,403.01	66,768.05	186,094.31	163,103.93
BCR มูลค่างบประมาณภาครัฐ					3.9	3.9
รวมงบประมาณวิจัยสาขาการศึกษา	1,000.0	1,000.0	1,000.0	1,000.0	2,883.88	2,531.29
Attribution Value สาขาการศึกษา					11,667.54	10,239.08
BCR มูลค่าต้องประมาณวิจัยทั้งสิ้น					4.0	4.0

ที่มา : Budget มาจากข้อมูลงบประมาณปี 51 – 52 ส่วนงบประมาณ สำนักงานกองทุนวิจัย

¹.Benefit มาจาก NESDB

². Benefit มาจาก Psacharopoulos and Patrinos 2004;Return to Schooling by Region และ www.economist.com

³. Benefit มาจาก Consumption Expenditure สาขาวัฒนธรรมและประเพณี

- คำนวณรวมมูลค่าปัจจุบันปี 2551 ของงบประมาณตั้งแต่ ปี 2552 - 2554 ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% คือ 2,883.88 ล้านบาท และ 2,531.29 ล้านบาท ตามลำดับ และมีอัตราส่วนผลประโยชน์ที่ได้รับต่องบประมาณภาครัฐ BCR อยู่ที่ 3.9 เท่า สำหรับอัตราส่วนลดทั้งที่ 2% และ 9%
- คำนวณ Attribution Value คือ มูลค่าที่งานวิจัยส่งผล เมื่อเทียบกับงบประมาณภาครัฐทั้งหมดของสาขาการศึกษาทั้งหมด เท่ากับสัดส่วนงบประมาณวิจัยหารด้วยงบประมาณภาครัฐทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจในปีถัด ๆ ไป Lag Factor = 1 ปี ซึ่งคูณด้วยมูลค่าเศรษฐกิจในปีถัดไป จะได้ Attribution Value ปีถัดไป เช่น Attribution Value ปี 2552 จะได้จากงานวิจัยปี 2551 หารงบประมาณภาครัฐปี 2551 โดยเทียบงบประมาณภาครัฐทั้งสิ้นในปี 2551 จะส่งผลให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจปี 2552 เต็ม 100% หากสัดส่วนงานวิจัย 2551 ต่องบประมาณทั้งหมดภาครัฐของสาขาการปฏิรูปการศึกษา จะเป็นส่วนแบ่งที่ทำให้เกิดมูลค่าเศรษฐกิจในปี 2552 สัดส่วนนี้เมื่อคูณกับมูลค่าเศรษฐกิจ ปี 2552 จะได้ Attribution Value ปี 2552 ได้มาอยู่ที่ 4,034.80 ล้านบาท และ 4,032.57 ล้านบาท และ 4,070.66 ล้านบาทในปี 2552 - 2554 ตามลำดับ
- คำนวณค่าปัจจุบัน หรือ NPV ปี 2551 ของมูลค่า Attribution Value ที่อัตราส่วนลด 2% และ 9% ได้ที่ 11,667.54 ล้านบาท และ 10,239.08 ล้านบาท ตามลำดับ
- คำนวณค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการวิจัยที่เป็นงบประมาณตามยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ (BCR ต่องบประมาณตามยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ) มีค่าเท่ากับ 4 เท่า ที่อัตราส่วนลดเท่ากับ 2% และ 9%

3

แนวโน้มงานวิจัย (Research Trend)

1.1 สาขาย่อยการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร, นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา, การประเมินผลการศึกษา โครงการวิจัยมีทั้งสิ้น 187 โครงการ

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐานข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
1.1	การปฏิรูปการศึกษา							
	การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	23	77	1	2	0	103	จากฐานการศึกษา
	การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร	17	28	10	4	0	59	นโยบายการศึกษา
	นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา	5	5	3	1	0	14	การปฏิรูป
	การประเมินผลการศึกษา	2	7	1	1	0	11	แก้ไขการศึกษา
	รวมสาขา 1.1	47	117	15	8	0	187	System (ระบบ) การศึกษาแนวใหม่

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.1

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 - 2550 มี 187 โครงการ แบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อย ดังนี้

1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีงานวิจัย 103 โครงการ แยกเป็น การศึกษาระบบการเรียนทางไกล 23 โครงการ การพัฒนาผู้บริหาร 20 โครงการ การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนและคุณภาพการศึกษา มีอย่างละ 13 โครงการ การพัฒนาหลักสูตร 10 โครงการ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน 9 โครงการ การศึกษาและการเรียนการสอน 7 โครงการ การศึกษากิจกรรมการเรียนในและนอกสถานที่ 5 โครงการ สารสนเทศทางการศึกษา 2 โครงการ และการจัดการการเรียนรู้ 1 โครงการ

1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร มีงานวิจัย 59 โครงการ แยกเป็น การศึกษา-วิจัย ซึ่งมากที่สุด 21 โครงการ รองลงมาคือ ทักษะคิดและผลกระทบ มีอย่างละ 9 โครงการ, การเรียนรู้ การจัดการ มีอย่างละ 8 โครงการ, การมีส่วนร่วม, การผลิตบทเรียน มี 3 และ 1 โครงการตามลำดับ

1.1.3 นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา มีงานวิจัย 14 โครงการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินตามนโยบายการศึกษา

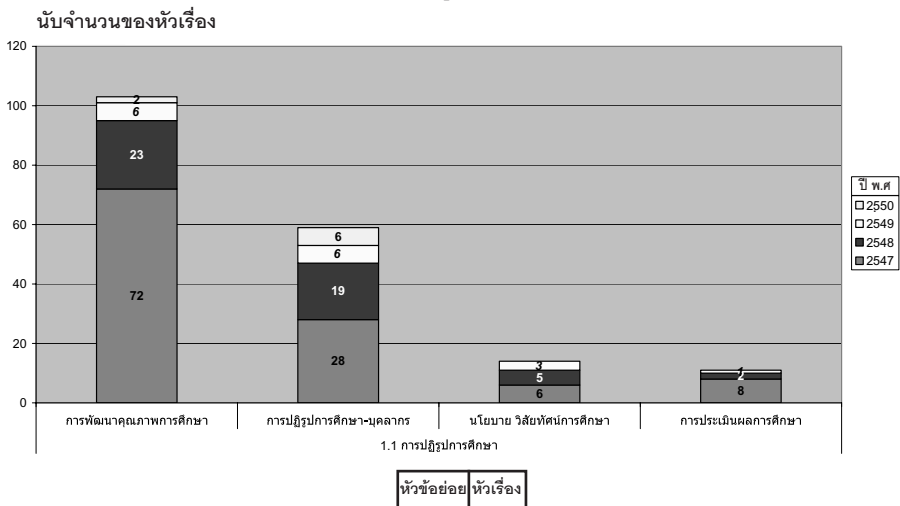
1.1.4 การประเมินผลการศึกษา มีงานวิจัย 11 โครงการ เป็นเรื่องการประเมิน วิเคราะห์ ความต้องการ และความคิดเห็น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิรูปการศึกษา

โดยทั้ง 4 กลุ่มย่อย ได้สรุปตามลำดับจากมากไปน้อยของโครงการวิจัยที่ทำ ดังตารางสรุป 1.1a และกราฟ 1.1a

ตาราง 1.1a การปฏิรูปการศึกษา (System)

นับจำนวนของหัวเรื่อง		พ.ศ.				
หัวข้อย่อย	หัวเรื่อง	2547	2548	2549	2550	ผลรวมทั้งหมด
1.1 การปฏิรูปการศึกษา	การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	72	23	6	2	103
	การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร	28	19	6	6	59
	นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา	6	5	3		14
	การประเมินผลการศึกษา	8	2	1		11
1.1 การปฏิรูปการศึกษา ผลรวม		114	49	16	8	187
ผลรวมทั้งหมด		114	49	16	8	187

กราฟ 1.1a การปฏิรูปการศึกษา (System)

1.2 สาขาย่อยการศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค ได้แก่ การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค โครงการวิจัยมีทั้งสิ้น 428 โครงการ

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐานข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
1.2	การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค							
	การปฏิรูปแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร	40	38	0	0	0	78	
	การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน	7	61	0	1	1	70	การศึกษา
	การวัดและประเมินผลการศึกษา	12	50	2	0	0	64	การศึกษามิติภาค
	การพัฒนาการเรียนการสอน	24	26	1	3	0	54	การศึกษาทางไกล
	การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน	24	17	0	0	0	41	การสอน
	การป้องกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา	4	31	0	2	0	37	การเรียนรู้
	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	1	12	1	2	1	17	ท้องถิ่น
	การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา	5	11	0	0	0	16	
	การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา	3	12	0	0	0	15	
	แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคตินักศึกษา ผู้ปกครอง	6	8	0	0	0	14	
	การบริหารงานการศึกษา	2	7	0	0	0	9	
	การพัฒนากระบวนการระบบการเรียนรู้	3	0	0	2	0	5	
	การพัฒนาสื่อการสอน	4	0	0	0	0	4	
	การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ	1	0	0	1	0	2	
	การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน	2	0	0	0	0	2	
	รวมสาขา 1.2	138	273	4	11	2	428	

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.2

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ ย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 - 2550 มี 428 โครงการ ได้แก่

1.2.1 การปฏิรูปแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร มีการทำวิจัยมากที่สุด 78 โครงการ

1.2.2 การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน มีงานวิจัย 70 โครงการ

1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา มีงานวิจัย 64 โครงการ

1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน มีงานวิจัย 54 โครงการ

1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน มีงานวิจัย 41 โครงการ

1.2.6 การป้องกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา มีงานวิจัย 37 โครงการ

1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีงานวิจัย 17 โครงการ

1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา มีงานวิจัย 16 โครงการ

1.2.9 การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา มีงานวิจัย 15 โครงการ

1.2.10 แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทักษะคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง มีงานวิจัย 14 โครงการ

1.2.11 การบริหารงานการศึกษา มีงานวิจัย 9 โครงการ

1.2.12 การพัฒนาสื่อการสอน มีงานวิจัย 4 โครงการ

1.2.13 พัฒนากระบวนการ ระบบการเรียนรู้ มีงานวิจัย 5 โครงการ

1.2.14 การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ มีงานวิจัย 2 โครงการ

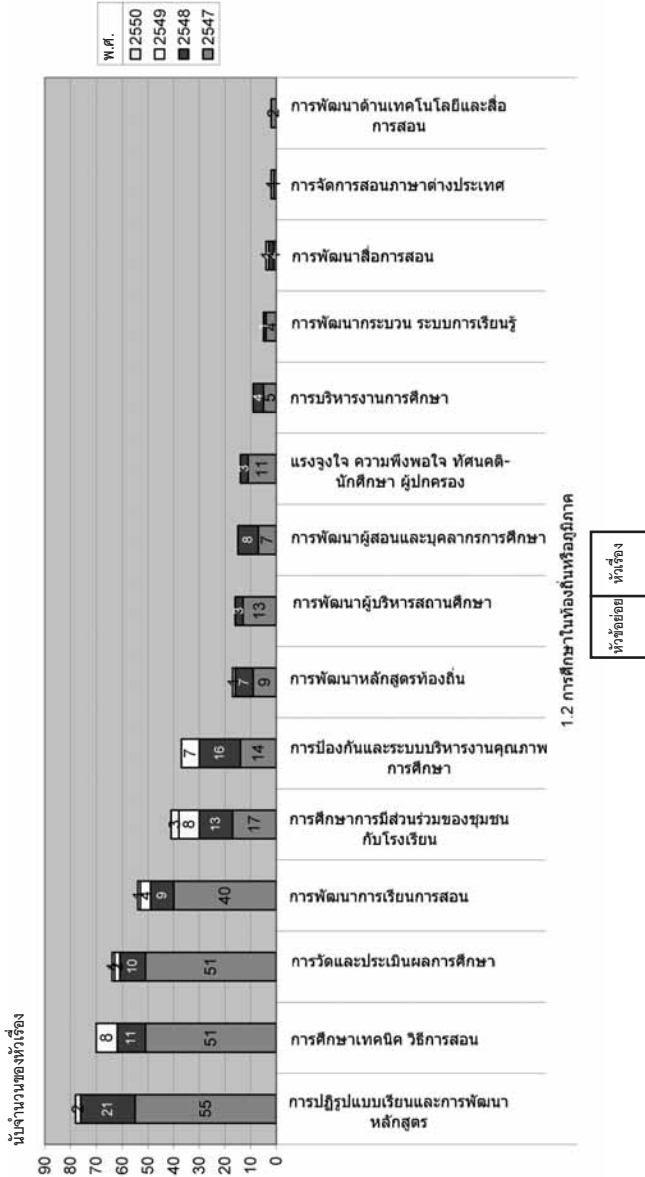
1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน มีงานวิจัย 2 โครงการ

โดยทั้ง 15 กลุ่มย่อย ได้สรุปตามลำดับมากไปน้อยของโครงการวิจัยที่ทำ มีดังตารางสรุป 1.2a และกราฟ 1.2a

ตาราง 1.2a การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

นับจำนวนหัวข้อซึ่ง หัวข้อย่อย	หัวข้อ	พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	ผลรวมทั้งหมด
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค	การปฏิรูปรูปแบบโรงเรียนและการพัฒนาหลักสูตร		55	21	2		78
	การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน		51	11	8		70
	การวัดและประเมินผลการศึกษา		51	10	2	1	64
	การพัฒนาการเรียนการสอน		40	9	4	1	54
	การศึกษาการมีส่วนรวมของชุมชนกับโรงเรียน		17	13	8	3	41
	การป้องกันและระงับบริหารงานคุณภาพการศึกษา		14	16	7		37
	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น		9	7	1		17
	การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา		13	3			16
	การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา		7	8			15
	แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทัศนคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง		11	3			14
	การบริหารงานการศึกษา		5	4			9
	การพัฒนากระบวนการ ระบบการเรียนรู้		4	1			5
	การพัฒนาสื่อการสอน		1	2	1		4
	การจัดการสอนภาษาต่างประเทศ		1			1	2
การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน		2				2	
1.2 การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค ผลรวม		281	108	33	6	428	
ผลรวมทั้งหมด		281	108	33	6	428	

กราฟ 1.2a การศึกษาในท้องถิ่นหรือภูมิภาค

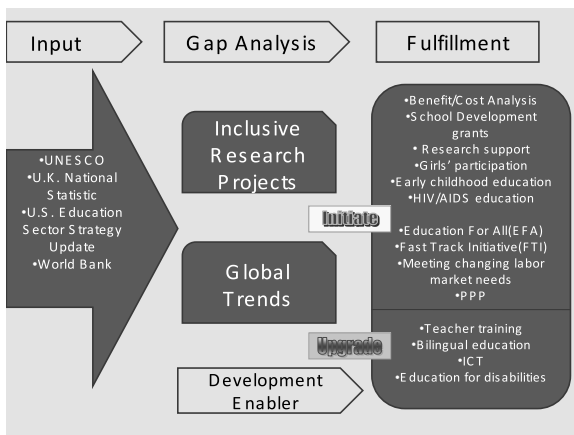

การวิเคราะห์แนวโน้ม ส่วนสนับสนุน (Supportive) ตัวการ ในการสร้างความเปลี่ยนแปลง (Change Driver) และข้อเสนอแนะ

1.1 การปฏิรูปการศึกษา

สาขา 1.1 การปฏิรูปการศึกษาและสาขา 1.2 การศึกษาและ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น

จากการศึกษาข้อมูลต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสาขาการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ทั้งจากองค์ระดับโลก เช่น UNESCO (หัวข้อ Global Education Digest 2007), องค์การการศึกษาของประเทศอังกฤษ เช่น U.K. National Statistics และสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Education Sector Strategy Update (ESSU) รวมทั้งสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืมเพื่อพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ธนาคารโลก (World Bank) เพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยเร่งแห่งการเปลี่ยนแปลง ข้อจำกัด ปัญหาและช่องว่างทางการศึกษา ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ซึ่งจากการวิเคราะห์จะทำให้ทราบถึงช่องว่าง (Gap) ที่เกิดขึ้นระหว่างระดับพัฒนาการของระบบการศึกษาไทยกับสิ่งที่ได้เกิดขึ้นและกำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นแนวโน้มอันใกล้ ผลจากการวิเคราะห์ที่ได้ถูกนำมาสรุปเพื่อเป็นคำแนะนำแก่นักวิจัยสาขาการปฏิรูปการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางเสนอหัวข้อวิจัยในอนาคต

แนวโน้มของการปฏิรูปการศึกษา

การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาปัจจุบันได้นำปัญหาระดับโลกที่เกิดขึ้นโดยรวมมาวิเคราะห์แยกแยะระดับ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นปัญหาของประเทศที่กำลังพัฒนา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีแนวโน้ม ช่องว่าง ปัญหาพร้อมหลายประเด็นที่องค์กรระดับโลก เช่น UNESCO และ World Bank และหน่วยงานการพัฒนาการศึกษาอื่น ๆ ที่ได้กล่าวไปแล้ว วิเคราะห์ให้เห็นว่า สามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนาไปพร้อมกัน โดยตั้งมั่นว่าการศึกษาของโลกในปัจจุบันให้ถือเป็นหนึ่งเดียว (Education is One) แนวโน้มดังกล่าว ได้แก่

Trends of Education Development

Education For All (EFA)

- Living better
 - Solving enroll but learn less
 - Lifelong learning
 - Adult Education
 - Pre-School Education
 - Everyone completes a basic Ed: Adequate quality and Foundation skills
- ➔
- Further opportunities to learning advance
 - Reduce dropout rate
 - Improve low quality teaching (for children)
- Literacy
 - Numeracy
 - Reasoning
 - Social skills

➤ พัฒนาให้เกิดการศึกษากับทุกระดับ ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย (Education For All หรือ EFA)

เป็นนโยบายที่ต้องการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปพัฒนาการศึกษาให้เกิดโดยรวม ไม่แยกชนชาติ ศาสนา เชื้อชาติ GDP ภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Living Better) เพราะการศึกษาช่วยให้อัตราอายุได้สูงขึ้น พัฒนาสภาพความเป็นอยู่ มีโอกาสในการประกอบอาชีพ ช่วยในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจส่วนตัวและส่วนรวมให้มีมาตรฐานขึ้นทุกเพศ ทุกวัย

- เร่งรีบแก้ปัญหาในการให้คนเข้าเรียนก็จริงแต่ไม่ต่อเนื่อง ไม่ครบเกณฑ์การศึกษาขั้นต่ำ (Solving enroll but learn less) ซึ่งเป็นปัญหาจากความจำเป็นด้านค่าใช้จ่าย ระดับฐานะ การต้องออกมาประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ขาดความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและระดับสติปัญญา จนไม่สามารถทำการเรียนจนครบกำหนดได้

- สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ทำลายข้อจำกัดทางอายุ สถานที่ ความพร้อม อุปสรรคด้านเวลาโดยเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เช่น หลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่ ผู้ที่ทำงานแล้ว สนับสนุนให้มีสื่อการเรียน วิธีการสอน สื่อการสอนที่เปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นเรื่องเวลาการเรียน เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาสามารถสมัครเข้าเรียนได้ภายใต้หัวข้อนี้ รวมถึงการศึกษาแบบไม่เป็นทางการด้วย เช่น การเพิ่มอัตราการอ่าน เพิ่มสื่อการเรียนทางอินเทอร์เน็ต สื่อการเรียนสมัยใหม่ที่นำระบบ ICT มาใช้

- การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ (Adult Education) ซึ่งรวมทั้งการศึกษาคือเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มทักษะ (Skill Development) ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านอายุเวลา ของผู้ต้องการเรียน

- การศึกษาก่อนเข้าเรียน (Pre-School Education) ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมด้านพื้นฐานสติปัญญา พัฒนาการทางสังคมอย่างถูกต้อง สุขลักษณะ ผู้ปกครองและผู้เตรียมความพร้อมมีความเข้าใจหลักวิชาการ ซึ่งปัจจุบันได้รับการศึกษาด้านนี้จำนวนมาก มาปรับใช้ให้เหมาะกับพฤติกรรมของเด็กก่อนวัยเรียน รวมทั้งพื้นฐานด้านโภชนาการ จิตวิทยา สันทนทางการ

สื่อการเรียนรู้ การสอนที่เหมาะสม ไม่ได้ใช้ความเคยชินหรือความเชื่อที่ปฏิบัติตามกัน อีกทั้งปลูกฝังแนวความคิดใหม่ของการศึกษาก่อนวัยเรียนซึ่งไม่ใช่เพียงแต่การฝากเลี้ยง

- เร่งผลักดันให้ประชาชนทุกคนจบการศึกษาในขั้นพื้นฐาน (Everyone completes a basic education) ไม่เพียงแค่วัดแต่ปริมาณเท่านั้น แต่ต้องได้มาตรฐานคุณภาพด้วย นโยบายของ UNESCO คือต้องการสร้างทักษะพื้นฐานให้เกิดขึ้นในระดับนี้ ได้แก่

- การอ่านออก การเขียน (Literacy)
- การคำนวณตัวเลข (Numeric)
- การใช้หลักเหตุและผล (Reasoning)
- มีทักษะทางสังคม (Social Skills)

- เพิ่มโอกาสในการศึกษาขั้นสูงขึ้นไป (Further opportunities to advanced learning) โดยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาขั้นต้นให้สูงเพียงพอในการเข้าศึกษาต่อและเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อ ได้แก่ สนับสนุนให้มีการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา สามารถเลือกศึกษาตามสถานที่ศึกษาที่สะดวกใกล้ชุมชนที่อยู่อาศัย มีค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่เหมาะสม ผู้เข้าเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่เป็นภาระแก่ตนเองและครอบครัว

- ลดอัตราการเลิกเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา (Reduce drop out rate) การเลิกเรียนก่อนสำเร็จการศึกษานี้ถือเป็นการสูญเสียเปล่าทางเศรษฐกิจ อันมีสาเหตุหลักมาจากระดับความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนเอง และการขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเรียน ในประเด็นหลังนี้ World Bank ได้มีนโยบายสนับสนุนทางการเงิน และขอความร่วมมือแก่สถาบันทางการเงินในแต่ละประเทศเพื่อเพิ่มความสำคัญแก่การให้กู้ยืมเงินสำหรับการศึกษาในจำนวนที่สูงขึ้น

- ปรับปรุงการสอนที่มีคุณภาพต่ำ (โดยเฉพาะกับเด็ก) โดยชี้ให้เห็นว่าในหลายประเทศยังขาดการให้ความสำคัญแก่การศึกษาของเด็ก ทำให้มาตรฐานการสอนในระดับนี้อยู่ในขั้นต่ำ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อตัวเด็กเองในการเชื่อมต่อกับหลักสูตรในขั้นที่สูงขึ้น ปัญหาเกิดขึ้นจากการต้องการลดต้นทุน

จ้างผู้สอนที่มีคุณภาพ การพัฒนาเนื้อหาแบบเรียน การวัดผลโภชนาการ
สุขภาพลักษณะ

Trends of Education Development

- Fast Track Initiative (FTI): to accelerate children of low - income to EFA
- Meet changing labor market needs
- Teacher training
- Bilingual Education
- ICT
- Education for Disabilities (Children)
- PPP

➤ การใช้มาตรการอย่างเร่งรีบ (Fast Track Initiative หรือ FTI) เล็ง
เป้าหมายไปที่เด็กที่มีฐานะยากจนไม่มีโอกาสในการศึกษา เข้าศึกษาในอายุสูง
กว่าเกณฑ์เฉลี่ย ในมาตรการนี้พยายามสนับสนุนเพิ่มโอกาสแก่เด็กเล็กฐานะ
ยากจน เข้าสู่โครงการศึกษากับทุกระดับ ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย (EFA) โดยมี
สมมติฐานว่าเมื่อสนับสนุนให้มาตรการ FTI ลุล่วงแล้ว โครงการ EFA, Life long
learning, Adult Education, Reduce drop out rate จะสามารถสานต่อไปได้

➤ ปฏิรูปการศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงาน (Meeting changing labor market needs) โดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้ม ความเปลี่ยนแปลง ระดับการแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ อีกทั้งปรับหลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน ทักษะผู้สอน สื่อการสอน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดแรงงานในภูมิภาคนั้น ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน และตรงความต้องการตามสาขา ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ช่วยยกระดับเศรษฐกิจสังคมโดยรวม

➤ การพัฒนาอบรมผู้สอน (Teacher training) โดยเน้นการฝึกอบรมต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันเน้นกระจายอำนาจ ให้แต่ละสถานศึกษาสามารถนำเสนอเพื่อปรับปรุงเข้ามายังส่วนกลาง ทำให้เกิดการฝึกอบรมที่ตรงกับทักษะที่ผู้สอนต้องการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อชุมชน ตรงตามความต้องการในการศึกษาต่อหรือตลาดแรงงานในชุมชนนั้น

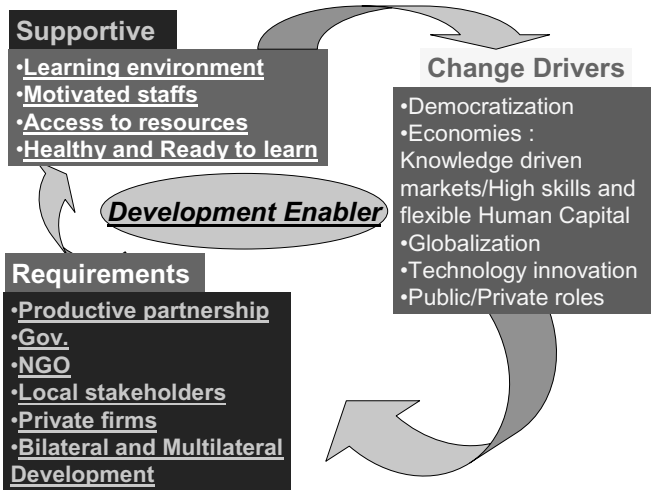
➤ Bilingual Education ปัจจุบันแนวโน้มในการเรียนการสอนต้องการให้นำภาษาแทรกเข้าไปในหลักสูตรด้วย จัดว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องทำให้เกิดอย่างเร่งรีบ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพราะในสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่แบบ ICT ผู้เรียนจะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาส่วนใหญ่ที่เป็นภาษาอังกฤษได้เลย ถ้าขาดพื้นฐานภาษาอังกฤษ จึงจัดให้มีการส่งผู้สอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักเข้าไปสอนแก่ผู้เรียนโดยตรง หรือเข้าไปสอนเพื่อฝึกผู้สอนเอง รวมทั้งมีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อให้ผู้สอนมีโอกาสดำเนินไปเพิ่มขีดความสามารถทางภาษาอังกฤษสูงขึ้น

➤ ICT สนับสนุนให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบบ ICT ที่สามารถนำมาใช้อย่างเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาทั้งแก่ผู้เรียนและตัวผู้สอนเอง โดยสร้างความคุ้นเคยขั้นพื้นฐานทั้งตัวฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ เพื่อไม่ให้ ICT กลายเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เสียเอง

➤ การให้การศึกษแก่ผู้ด้อยโอกาส (Education for Disabilities) เน้นที่เป็นเด็กพิเศษโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ฐานะยากจน ซึ่งเด็กประเภทนี้จะถูกทอดทิ้งไว้ให้เป็นภาระทางสังคมตลอดชีวิต เพราะไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ กลุ่มเป้าหมายมีตั้งแต่เด็กที่มีความผิดปกติทางสติปัญญา การรับรู้ที่ต่ำเกินมาตรฐาน แล้วยังรวมถึงการหาช่องทางการเรียนที่เหมาะสมแก่เด็กที่มีความพิเศษทางสติปัญญา เด็กที่มีความถนัด พรสวรรค์พิเศษกว่าปกติด้วย ซึ่งในประเทศกำลังพัฒนา เด็กเหล่านี้ยังไม่ถูกนำมาพัฒนาในเรื่องนี้ต่ออย่างที่ควรจะเป็น

➤ การร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชนและภาคเอกชน (Public-Private Partnership หรือ PPP) เป็นแนวโน้มใหม่ทางเศรษฐกิจการค้า และสังคมการเมือง คือ ความร่วมมือกันระหว่างสองภาคหลักของสังคม ได้แก่ ภาคประชาชนและภาคเอกชน ให้สามารถเข้ามาร่วมพัฒนา นำความเจริญสู่สังคมได้ มิใช่เป็นภาระหน้าที่ของภาครัฐเป็นหลักอีกต่อไป

ปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการพัฒนา (Development Enabler)

หัวข้อนี้พิจารณาถึงปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดพัฒนาการทางการศึกษา ได้แก่

- ปัจจัยสนับสนุน (Supportive)
- ปัจจัยด้านตัวเกื้อหนุน (Requirements)
- ตัวเร่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Driver)

ซึ่งจะอธิบายในรายละเอียดดังนี้

■ ปัจจัยสนับสนุน (Supportive)

ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดพัฒนาการการศึกษา ได้แก่

- สภาพแวดล้อมของการเรียน (Learning environment) ที่เอื้ออำนวย มีอัตราส่วนของสิ่งปลูกสร้างและภูมิทัศน์พอเหมาะ (Building & Landscape Ratio) มีการออกแบบที่คำนึงถึงการระบายอากาศ ระดับอุณหภูมิ ความเข้มของแสงสว่าง มีการขจัดของเสีย ขยะมูลฝอย มีการควบคุมสัตว์รบกวนและเป็น

พาหะโรคภัย เช่น ฝุ่น แผลงสาบ หนู สุนัข มีอัตราส่วนผู้สอน อุปกรณ์การสอน ต่อผู้เรียนเหมาะสม ทั้งนี้รวมถึงสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน สังคมของการเรียนรู้ด้วย ซึ่งต้องมีบรรยากาศเอื้ออำนวยมิใช่เชิงทำลาย

- บุคลากรที่มีแรงจูงใจ (Motivated staffs) บุคลากรทางการศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาจัดเป็นแรงงานที่มีผลตอบแทนต่ำเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น และมีโอกาสในการเปลี่ยนย้ายงานไปประกอบอาชีพอื่นน้อยกว่าสาขาอื่น อีกลักษณะมาจากการมิได้มีแรงจูงใจที่เกิดจากความตั้งใจจริงที่จะมาประกอบอาชีพในสาขานี้เป็นหลัก แต่เกิดจากความจำเป็น ขาดโอกาส ไม่สามารถเข้าไปเลือกเรียนในสาขาที่ตัวเองต้องการได้ นอกจากนี้การที่โรงเรียนไม่สามารถสร้างรายได้โดยเพิ่มค่าเล่าเรียนให้สูงขึ้นได้ดังที่ต้องการจึงส่งผลให้รายได้ครู อาจารย์ ต่ำกว่าสาขาอาชีพอื่น ๆ จึงควรสนับสนุนสวัสดิการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย เงินกู้ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเลี้ยงดูบุตร บุพการี เพื่อสร้างแรงจูงใจในวิชาชีพนี้ การสร้างแรงจูงใจที่วัดไม่ได้ทางผลตอบแทน มักจะอยู่ที่ความพึงพอใจ ความพอเพียง คุณดมการณ์ในการผลิตผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพต่อสังคม

- การเข้าถึงทรัพยากร (Access to resources) การเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาในที่นี้ หมายถึง แหล่งความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ศิลปกรรมภายในชุมชน อุตสาหกรรมชุมชน เพื่อเกื้อหนุนกับแนวโน้มหัวข้อการจัดการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน การยกมาตรฐานความเป็นอยู่ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตร เพราะปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมถือเป็นตัวผลักดันหลักในการปฏิรูปการเรียนการสอนในปัจจุบันที่เน้นลักษณะความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพในแต่ละชุมชนเป็นแกนหลัก

- การมีสุขภาพที่ดีและความพร้อมในการศึกษา นโยบายด้านสุขภาพการศึกษาของ UNESCO มีความคาบเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุขภาพของ World Health Organization (WHO) เป็นการพัฒนาที่จำเป็นต้องทำคู่กัน เพราะสุขภาพที่ดีทำให้เกิดความพร้อมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเต็มประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญด้านสุขภาพถือเป็นนโยบายที่ได้ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังมาเป็นเวลานาน และได้ถูกนำมาเน้นอย่างจริงจังมากขึ้นอีกในปัจจุบัน

■ ปัจจัยด้านตัวเกื้อหนุน (Requirements)

ปัจจุบันได้มีผู้เกี่ยวข้องและเห็นความจำเป็นทางการศึกษาร่วมกัน ผลักดันสนับสนุน ร่วมปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้าไปในทิศทางการพัฒนาของชุมชนและสังคมที่แตกต่างไปจากเดิมที่เน้นปฏิบัติตามนโยบายส่วนกลาง ปัจจัยและความจำเป็นดังกล่าว ได้แก่

- การร่วมกันอย่างมีผลผลิต (Productive Partnership) มีการเสริมกันที่ต่างก็ได้รับประโยชน์ ยกตัวอย่าง สถานศึกษากับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น/เกษตรกรรม/บริการ บทบาทของสถานศึกษา คือ การนำทรัพยากรชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงเนื้อหาการสอนเพื่อป้อนบุคลากร/องค์ความรู้แก่ชุมชน ในขณะที่หน่วยผลิตชุมชนจะเอื้ออำนวยด้านรายได้แก่สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเช่นกัน

- ภาครัฐ (Government) ปัจจุบันปรับสู่การนำข้อมูลจากสถานศึกษาในแต่ละชุมชน มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียนของแต่ละชุมชนมากขึ้น

- องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ (NGO) ที่มีส่วนร่วมรักษาผลประโยชน์ชุมชนและสถานศึกษา ทั้งด้านเนื้อหา สภาพแวดล้อม มลภาวะ สุขภาพ การสนับสนุนทางการเงิน ฯลฯ เช่น สื่อมวลชนกับปัญหามลพิษกับโรงเรียนอำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นต้น

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน (Local Stakeholders) ซึ่งมีบทบาทในลักษณะเดียวกันกับ NGO ในหัวข้อก่อนนี้
- กิจกรรมภาคเอกชน (Private Firms) กระแสการตลาด CSR (Corporate Social Responsibility) เท่ากับเพิ่มการสนับสนุนในปัจจุบันที่จำเป็นต่อสถานศึกษา ด้านการเงิน อุปกรณ์ วัสดุ กีฬา อาหาร ฯลฯ มีตั้งแต่ระดับชุมชน เช่น ร้านค้าวัสดุก่อสร้าง บริจาคกระบือ ถังน้ำ จนถึงระดับประเทศ เช่น โรงเรียนไทยรัฐวิทยา และยังมีส่วนช่วยในการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมากตามหลักการ PPP ที่ได้กล่าวไปแล้ว เช่น โครงการรณรงค์การใช้เคมีเกษตร/โครงการประกวดสภาพแวดล้อมของบ้านดิน ระหว่าง บริษัท Dupont (Thailand) ชุมชนเกษตรบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และโรงเรียนในเขตบ้านแพ้ว เป็นต้น
- การพัฒนาร่วมกันระหว่างสองฝ่ายและหลายฝ่าย โดยหลักการแล้วคล้ายคลึงกับหัวข้อ PPP และ Local Stakeholders แต่ในกรณีนี้เป็นการพัฒนาที่ถึงขั้นสุดยอด คือ สถานศึกษาสามารถตอบแทนคืนให้กับฝ่ายอื่นได้ในจำนวนสูงขึ้น เช่น โรงเรียนเทคนิคประจำอำเภอสามารถพัฒนาเครื่องอัดเม็ดอาหารสัตว์แก่สหกรณ์การเกษตรอำเภอ คณะคหกรรมศาสตร์สามารถคิดกระบวนการเก็บรักษา พัฒนาหีบห่อบรรจุภัณฑ์แก่ผู้ประกอบการ OTOP ผู้ผลิตอาหารแช่แข็ง เป็นต้น

■ ตัวเร่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Driver)

เป็นตัวกระตุ้นเร่งสนับสนุนผลักดันในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบในจำนวนมากรวดเร็วขึ้น ได้แก่

- ความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ในแง่การศึกษา ความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง การสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจากระดับล่าง ความทัดเทียมทางการศึกษา นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นสู่การเรียนแบบ “Child-Centered”

- ระบบเศรษฐกิจที่ต้องการทรัพยากรมนุษย์ทักษะสูงมีตลาดความรู้เป็นตัวผลักดัน (Economies: Knowledge driven market /High skills and flexible human capital)

การพัฒนาทางเศรษฐกิจย่อมต้องไปควบคู่กับทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ทักษะสูง เพื่อให้สามารถต่อสู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ หน้าที่หลักของสถานศึกษา คือ ความสามารถในการป้อนทรัพยากรนี้ให้ถูกต้องตรงความต้องการ ในจำนวนและเวลาที่เหมาะสม

- โลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารที่สามารถก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันถูกต้อง รวมถึงทรัพยากรมนุษย์จากการศึกษาที่มีความสามารถ ทักษะรอบด้าน มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เข้าใจและติดตามนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิรูปโดยรวม ตั้งแต่ อุปกรณ์ เครื่องช่วยในการสอน เทคโนโลยี เนื้อหาหลักสูตร สภาพแวดล้อม ทัศนคติทางการศึกษาที่ทันสมัย

- ความก้าวหน้า นวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological innovation) อธิบายได้ในลักษณะเดียวกันกับ Globalization และหัวข้อ ICT ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

- บทบาทของประชาชนและภาคเอกชน ดังในรายละเอียดเกี่ยวกับ PPP ในหัวข้อก่อนหน้า

ตารางการจัดอันดับการให้กู้ยืมเงินของ World Bank ด้านการศึกษา
ปี 2002 - 2004

	Number of Projects	%
Teacher training	53	10.0
Learning materials	49	9.2
Communities participation	43	8.1
Curriculum reform	41	7.7
Equipment	41	7.7
Learning assessment	37	7.0
Classroom	34	6.4
School development grants	32	6.0
Research support	30	5.7
Education management information	30	5.7
Decentralization	25	4.7
Girl's participation	24	4.5
Benefit/Cost Analysis	22	4.2
Distance education	21	4.0
Policy reform	16	3.0
Adult education	11	2.1
Early Childhood education	11	2.1
HIV/AIDS education	10	1.9
Total	530	100

ตารางแสดงจำนวนโครงการวิจัยของประเทศไทยด้านการศึกษา สาขาย่อย 1.1 การปฏิรูปการศึกษา

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐานข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	%
1.1	การปฏิรูปการศึกษา							
1.1.1	การพัฒนาคุณภาพการศึกษา	23	77	1	2	0	103	55.1
1.1.2	การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร	17	28	10	4	0	59	31.6
1.1.3	นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา	5	5	3	1	0	14	7.5
1.1.4	การประเมินผลการศึกษา	2	7	1	1	0	11	5.9
	รวมสาขา 1.1 การปฏิรูป การศึกษา	47	117	15	8	0	187	100

สาขาย่อย 1.2 การศึกษาในห้องถิ่นหรือภูมิภาค

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐานข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	%
1.2	การศึกษาในห้องถิ่นหรือภูมิภาค							
1.2.1	การปฏิรูปแบบเรียนและการ พัฒนาหลักสูตร	40	38	0	0	0	78	18.2
1.2.2	การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน	7	61	0	1	1	70	16.4
1.2.3	การวัดและประเมินผลการศึกษา	12	50	2	0	0	64	15.0
1.2.4	การพัฒนาการเรียนการสอน	24	26	1	3	0	54	12.6
1.2.5	การศึกษการมีส่วนร่วมของ ชุมชนกับโรงเรียน	24	17	0	0	0	41	9.6
1.2.6	การป้องกันและระบบบริหาร งานคุณภาพการศึกษา	4	31	0	2	0	37	8.6
1.2.7	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	1	12	1	2	1	17	4.0
1.2.8	การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา	5	11	0	0	0	16	3.7
1.2.9	การพัฒนาผู้สอนและบุคลากร การศึกษา	3	12	0	0	0	15	3.5
1.2.10	แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ทัศนคติ-นักศึกษา ผู้ปกครอง	6	8	0	0	0	14	3.3

ลำดับ	รายละเอียดโครงการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น	ฐาน ข้อมูลอื่นๆ	ไม่มี สังกัด	Total	%
1.2.11	การบริหารงานการศึกษา	2	7	0	0	0	9	2.1
1.2.12	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3	0	0	2	0	5	1.2
1.2.13	การพัฒนาสื่อการสอน	4	0	0	0	0	4	0.9
1.2.14	การจัดการสอนภาษา ต่างประเทศ	1	0	0	1	0	2	0.5
1.2.15	การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและ สื่อการสอน	2	0	0	0	0	2	0.5
	รวมสาขา 1.2 การศึกษา ในท้องถิ่นหรือภูมิภาค	138	273	4	11	2	428	100

ตารางเปรียบเทียบการศึกษาวิจัยทางด้านการศึกษาระหว่างต่าง
ประเทศ (World Bank) กับประเทศไทย

Content of World Bank education lending, Fiscal 2002-2004	โครงการวิจัยของไทยที่เกี่ยวกับการศึกษา
Teacher training	1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร 1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา 1.2.9 การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรการศึกษา
Learning materials	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน
Communities participation	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน 1.2.7 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
Curriculum reform	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร 1.2.1 การปฏิรูปแบบเรียนและการพัฒนาหลักสูตร
Equipment	1.2.2 การศึกษาเทคนิค วิธีการสอน 1.2.4 การพัฒนาการเรียนการสอน 1.2.13 การพัฒนาสื่อการสอน 1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน
Learning assessment	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.1.4 การประเมินผลการศึกษา 1.2.3 การวัดและประเมินผลการศึกษา 1.2.6 การป้องกันและระบบบริหารงานคุณภาพการศึกษา
Classroom	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
School development grants	
Research support	
Education management information	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร 1.1.3 นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา 1.2.12 การพัฒนาระบบงาน ระบบการเรียนรู้อัจฉริยะ
Decentralization	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.1.2 การปฏิรูปการศึกษา-บุคลากร 1.2.5 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน 1.2.8 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางเปรียบเทียบการศึกษาวิจัยทางด้านการศึกษาระหว่างต่างประเทศ (World Bank) กับประเทศไทย (ต่อ)

Content of World Bank education lending, Fiscal 2002-2004	โครงการวิจัยของไทยที่เกี่ยวกับการศึกษา
Girls' participation	
Benefit/Cost Analysis	
Distance education	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.2.15 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสื่อการสอน
Policy reform	1.1.3 นโยบาย วิสัยทัศน์การศึกษา
Adult education	1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
Early childhood education	
HIV/AIDS education	

ข้อเสนอแนะสาขา 1.1 การปฏิรูปการศึกษา และสาขา 1.2 การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น

เมื่อวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) สถานการณ์ปัจจุบันของโครงการวิจัยของประเทศไทย เทียบกับแนวโน้มสถานการณ์ปัจจุบันของ UNESCO และ World Bank และสถาบันพัฒนาการศึกษาอื่น ๆ พบว่ามี 3 ประเด็นที่ควรพิจารณาเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ดังนี้

- **ประเด็นแรก** เพื่อเติมเต็มในหัวข้อที่ประเทศไทยยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจังโดยใช้แนวทางของ World Bank จากตารางเปรียบเทียบ ได้แก่

Benefit/Cost Analysis จากการไล่ตามหัวข้อโครงการศึกษาวิจัยของประเทศไทย ไม่พบว่ามีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ในรูปผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่าย (Benefit/Cost Analysis) อย่างเป็นจริงเป็นจัง เนื่องจากการวิเคราะห์ดังกล่าวจัดว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อความคุ้มค่า สามารถใช้ในการเลือกพิจารณาอนุมัติโครงการที่เสนอเข้ามา เมื่อมีทรัพยากรตัวงบประมาณจำกัดโดยเฉพาะถ้าสามารถวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบแต่ละสาขาย่อย จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจอย่างมาก

School development grants เป็นการศึกษาวิจัยถึงมาตรการที่
ใช้ตัดสินใจอนุมัติงบประมาณแก่สถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาตามประเด็นต่าง ๆ
ที่เสนอขออนุมัติ การพิจารณาเพื่อตัดสินใจดังกล่าวจำเป็นต้องใช้มาตรการหลายมิติ
หลายปัจจัย เพื่อพิจารณาดัดสินใจให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุดในการ
พัฒนาสถานศึกษา จากการศึกษาหัวข้อโครงการวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังไม่มี
การศึกษาย่างจริงจังในหัวข้อนี้ จึงเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความ
สำคัญกับการศึกษาวิจัยด้านนี้

Research support แม้จะมีการศึกษาวิจัยเพื่อสนับสนุนข้อมูล
ให้แก่ละสถาบันการศึกษา หน่วยงาน กรม ทบวง กระทรวงต้นสังกัดที่รับ
ผิดชอบดูแลการศึกษาของประเทศ แต่ควรมีการพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

- ผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้น ตรงตามความต้องการสอดคล้อง
กับยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษาของประเทศหรือไม่
- สถาบันการศึกษา บุคลากรการศึกษา สามารถนำไปใช้
ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด
- มีการพิจารณาถึงแนวโน้มของการปฏิรูปการศึกษาตาม
ทิศทางแนวโน้มที่ได้วิเคราะห์จากหน่วยงานที่ได้รับความเชื่อมั่น เช่น UNESCO
เพียงใด เช่น ประเด็น EFA, FTI, Pre-School Education, Education for Disabilities, PPP

Girls' participation โครงการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาส นำความ
คิดเห็นของเด็กหญิงมาใช้ในการออกแบบเนื้อหาหลักสูตร พฤติกรรม ค่านิยม
ทักษะ แนวทางศึกษาต่อการประกอบอาชีพของเพศหญิง

Early childhood education โดยเฉพาะหัวข้อ Pre-School Educa-
tion ซึ่งยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจัง ทั้งขาดการดูแลจากหน่วยงานรับ
ผิดชอบอย่างเป็นทางการ เป็นกิจจะลักษณะ ในประเทศไทยยังคงค่อนข้างหละหลวมในการ
ควบคุมคุณภาพของการเรียนก่อนปฐมวัยในสถานเลี้ยงดู (Nursery)

HIV/AIDS education เรื่องดังกล่าวในประเทศไทยอยู่ในความ
รับผิดชอบของหน่วยงานด้านสาธารณสุขในการศึกษา วรรณคดีแต่ไม่มีในการ
ศึกษาเพื่อใช้ในการปรับปรุง เพิ่มเติมเนื้อหาแก่เด็กนักเรียนในหลักสูตรกระทรวง

ศึกษาธิการอย่างเป็นทางการชัดเจน ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการรณรงค์เรื่องโรค HIV (AIDS) ให้ถึงตัวเด็กนักเรียน และให้ตระหนักถึงภัยร้ายแรง เพื่อหาทางป้องกัน รณรงค์ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ

- **ประเด็นที่สอง** ทำการศึกษาวิจัยตามแนวโน้มการพัฒนา การศึกษาระดับโลกโดยใช้แนวทางจาก UNESCO ได้แก่

Education For All (EFA) เพื่อเพิ่มโอกาส ความทัดเทียมทางการ ศึกษา ไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ ฐานะ สถานที่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีพัฒนาการที่ดีครบทุกมิติ อ่านออกเขียนได้ มีทักษะคณิตศาสตร์ การใช้เหตุ และผล และทักษะทางสังคม

Fast Track Initiative (FTI) เด็กที่มีฐานะยากจนไม่มีโอกาสใน การศึกษา เข้าศึกษาในอายุสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ในมาตรการนี้พยายามสนับสนุน เพิ่มโอกาสแก่เด็กเล็กฐานะยากจน เข้าสู่โครงการศึกษากับทุกระดับ ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย (EFA) โดยมีสมมติฐานว่าเมื่อสนับสนุนให้มาตรการ FTI ลุล่วงแล้ว โครงการ EFA, Life long learning, Adult Education, Reduce dropout rate จะ สามารถสานต่อไปได้

Meeting changing labor market needs โดยมีการวิเคราะห์ สถานการณ์ แนวโน้ม ความเปลี่ยนแปลง ระดับการแข่งขัน ในตลาดแรงงานที่ รองรับ ท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ อีกทั้งการปรับหลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน ทักษะผู้สอน สื่อการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดแรงงานใน ภูมิภาคนั้น ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ตรงความต้องการตาม สาขา ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ช่วยยกระดับเศรษฐกิจสังคมโดยรวม

Public-Private Partnership (PPP) เป็นแนวโน้มใหม่ทาง เศรษฐกิจการค้าและสังคมการเมือง คือ ความร่วมมือกันระหว่างสองภาคหลัก ของสังคมได้แก่ ภาคประชาชนและภาคเอกชน ให้สามารถเข้ามาร่วมมือ ร่วมพัฒนา และร่วมกันนำความเจริญสู่สังคม

- **ประเด็นที่สาม** เสริมต่อโครงการศึกษาวิจัยที่ได้ดำเนินการตาม แนวโน้มโลกแล้ว ได้แก่

Teacher training โดยเน้นการฝึกอบรมต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันเน้นกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา สามารถนำเสนอเพื่อปรับปรุงเข้ามายังส่วนกลาง ทำให้เกิดการฝึกอบรมที่ตรงกับทักษะที่ผู้สอนต้องการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อชุมชน ตรงความต้องการในการศึกษาต่อหรือตลาดแรงงานในชุมชนนั้น

Bilingual Education ปัจจุบันแนวโน้มในการเรียนการสอนที่ควบคู่ภาษาที่ต้องเข้าไปในหลักสูตร จัดว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องทำให้เกิดอย่างเร่งรีบ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพราะในสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่แบบ ICT ผู้เรียนจะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาส่วนใหญ่ที่เป็นภาษาอังกฤษได้เลย ถ้าขาดพื้นฐานภาษาอังกฤษ จึงจัดให้มีการส่งผู้สอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักเข้าไปสอนแก่ผู้เรียนโดยตรงหรือเข้าไปสอนเพื่อฝึกผู้สอนเองรวมทั้งมีการสนับสนุนเงินทุนเพื่อให้ผู้สอนมีโอกาสได้ไปเพิ่มขีดความสามารถทางภาษาอังกฤษสูงขึ้น

ICT สนับสนุนให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบบ ICT ที่สามารถนำมาใช้อย่างเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการการศึกษาทั้งแก่ผู้เรียนเองและตัวผู้สอน โดยสร้างความคุ้นเคยขั้นพื้นฐานในตัวฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ เพื่อไม่ให้ ICT กลายเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เสียเอง

Education for Disabilities เน้นที่เด็กพิเศษโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ฐานะยากจน ซึ่งเด็กประเภทนี้จะถูกทอดทิ้งไว้ให้เป็นภาระทางสังคมตลอดชีวิต เพราะไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ กลุ่มเป้าหมายมีตั้งแต่ เด็กที่มีความผิดปกติทางสติปัญญา การรับรู้ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แล้วยังรวมถึงการหาช่องทางการเรียนที่เหมาะสมแก่เด็กที่มีความพิเศษทางสติปัญญา เด็กที่มีความถนัดพรสวรรค์พิเศษกว่าปกติด้วย ซึ่งในประเทศกำลังพัฒนา ยังไม่มีการพัฒนาในเรื่องนี้ต่ออย่างที่ควรจะเป็น

1.3 สาขาย่อยวัฒนธรรม และศาสนา ได้แก่ การศึกษา
วัฒนธรรมและประเพณี, ศาสนา, ศิลปะ, เอกลักษณ์ของชาติ/การอนุรักษ์
โครงการวิจัยมีทั้งสิ้น 546 โครงการ

ลำดับ	รายการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น ๆ	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
1.3	วัฒนธรรม และ ศาสนา							
1.3.1	การศึกษาวัฒนธรรม และประเพณี							
	วัฒนธรรมศึกษา	16	30	4	3	0	53	กิจกรรม พื้นเมือง
	การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทักษะการ หัตถกรรมแต่ละ วัฒนธรรมท้องถิ่น	22	14	1	1	0	38	การเล่น อนุรักษ์
	การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน	10	8	1	2	0	21	พิธีกรรม
	การพัฒนาเพื่อการ สืบเนื่องต่อยอดของ ประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน	6	2	0	11	0	19	การต่อยอด วัฒนธรรม
	วัฒนธรรม การแสดง การเล่น การบริโภค	3	6	1	3	0	13	ประเพณี
	วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์	2	7	4	0	0	13	พื้นเมือง
	สถาปัตยกรรม	1	8	1	0	0	10	บรรทัดฐาน
	ประติมากรรมพื้นเมือง การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	2	2	0	2	0	6	สถาปัตยกรรม
	การวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	1	1	0	2	0	4	วัฒนธรรม กิจกรรม- พื้นเมือง
	รวมสาขา 1.3.1	63	78	12	24	0	177	

ลำดับ	รายการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น ๆ	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
1.3.2	ศาสนา							
	พุทธ สงฆ์ และสังคมไทย	13	20	1	1	0	35	ศาสนา
	พุทธ ธรรมะศึกษา	12	12	0	0	0	24	(พุทธ, คริสต์ อิสลาม, ฮินดู)
	พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรบาท	1	18	1	1	0	21	ความเชื่อ
	ความเชื่อ ศาสนาท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย	6	15	0	0	0	21	จิตวิญญาณ
	อิสลามศึกษา	8	7	3	0	0	18	ลัทธิ
	พระเครื่อง ความเชื่อ โหราศาสตร์	2	4	0	0	0	6	ผู้นำศาสนา
	การศึกษาศาสนาอื่น	0	4	1	0	0	5	ลัทธิ
	ปรัชญา สังคม และศาสนา	0	3	0	2	0	5	ความเชื่อ
	พุทธศาสนากับการบริหาร	1	3	0	0	0	4	ผู้นำศาสนา
	ศาสนา ชุมชน วิเคราะห์	3	0	0	1	0	4	
	รวมสาขา 1.3.2	46	86	6	5	0	143	
1.3.3	ศิลปะ							
	ดนตรี สังคีตศิลป์	11	19	2	1	0	33	จิตรกรรม
	วัฒนธรรมดนตรี							
	โบราณคดี โบราณสถาน	11	16	5	1	0	33	ดนตรี
	โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ							
	พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น							
	สถาปัตยกรรมไทย	3	16	2	1	0	22	ศิลปกรรม
	สถาปัตยกรรมพื้นเมือง							
	ศิลปะ การศึกษาและการ สอน ประวัติ และวิจารณ์	3	13	2	2	0	20	ศิลปะ
	ศิลปกรรมไทย	2	18	0	0	0	20	โบราณสถาน
	นาฏศิลป์ การแสดง	3	11	0	2	0	16	ประติมากรรม
	จิตรกรรมไทย จิตรกรรม	1	12	0	0	0	13	โบราณวัตถุ
	ผ้าผืน							

ลำดับ	รายการ	วิจัย	วิทยานิพนธ์	เอกสาร อื่น ๆ	ฐาน ข้อมูล อื่น ๆ	ไม่มี สังกัด	Total	Keyword
	ประติมากรรม	1	10	0	0	0	11	
	วรรณกรรม วรรณคดี	0	8	1	1	0	10	
	รวมสาขา 1.3.3	35	123	12	8	0	178	
1.3.4	เอกลักษณ์ของชาติ/ การอนุรักษ์							
	ประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์	0	8	0	2	0	10	ดำรงไว้
	ประวัติศาสตร์สังคมและ วัฒนธรรมชนชาติไทย	5	3	0	1	0	9	เอกลักษณ์
	สถาปัตยกรรมชุมชน	0	7	0	0	0	7	คงไว้
	การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของ ชุมชน	0	6	0	0	0	6	การอนุรักษ์
	วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณ์ชุมชน	0	5	0	1	0	6	
	การเมือง วัฒนธรรมของ ชนกลุ่มน้อย	0	2	0	1	0	3	
	นาฏศิลป์ การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน	2	1	0	0	0	3	
	บรรจภัณฑ์ สิ้นค้าหัตถกรรม- ไทย	1	1	0	0	0	2	
	ศิลปกรรมไทย	0	2	0	0	0	2	
	รวมสาขา 1.3.4	8	3	0	5	0	48	

ภาพรวมการแบ่งกลุ่ม สาขา 1.3

❖ ภาพรวมสรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ทำในสาขานี้ ย้อนหลังตั้งแต่ปี 2547 - 2551 มี 546 โครงการ แบ่งเป็น 4 สาขาย่อย ดังตารางที่ 1.3a

1.3.1 การศึกษาวัฒนธรรมและประเพณี มี 177 โครงการ แยกเป็น วัฒนธรรมศึกษา มีการทำวิจัยมากที่สุด 53 โครงการ รองลงมาได้แก่ การพัฒนาผลผลิต เกษตร เศรษฐกิจ ทรัพยากร หัตถกรรมแต่ละวัฒนธรรม ห้องถิ่น 38 โครงการ, การเรียนรู้ ตำนาน ความเชื่อชุมชน 21 โครงการ, การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ต่อยอดของประวัติศาสตร์ชุมชน 19 โครงการ, ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง การละเล่น การบริโภค, วัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์ อย่างละ 13 โครงการ, สถาปัตยกรรม ประติมากรรมพื้นเมือง มี 10 โครงการ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ ห้องถิ่น มี 6 และ 4 โครงการ ตามลำดับ

1.3.2 ศาสนา มี 143 โครงการ แยกเป็น พุทธ สังฆ และ สังคมไทย มีการทำวิจัยมากที่สุด 35 โครงการ รองลงมาได้แก่ พุทธ ธรรมะศึกษา 24 โครงการ, พุทธประวัติ พุทธสถาน เถรวาท, ความเชื่อ ศาสนา ห้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย มีอย่างละ 21 โครงการ, อิสลามศึกษา 18 โครงการ, พระเครื่อง ความเชื่อ ไหราวศาสตร์ 6 โครงการ, การศึกษาศาสนาอื่น ปรัชญา สังคม และ ศาสนา มีอย่างละ 5 โครงการ, พุทธศาสนากับการบริหารและศาสนา ชุมชน วิเคราะห์ มีงานวิจัยอย่างละ 4 โครงการ

1.3.3 ศิลปะ มี 178 โครงการ แยกเป็น ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี และโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องถิ่น มีการทำวิจัยมากที่สุด 33 โครงการ รองลงมาได้แก่ สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมพื้นเมือง 22 โครงการ, ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและวิจารณ์, ศิลปกรรมไทย อย่างละ 20 โครงการ, นาฏศิลป์ การแสดง 16 โครงการ, จิตรกรรมไทย จิตรกรรมฝาผนัง 13 โครงการ, ประติมากรรมและวรรณกรรม วรรณคดีที่ 11 และ 10 โครงการ ตามลำดับ

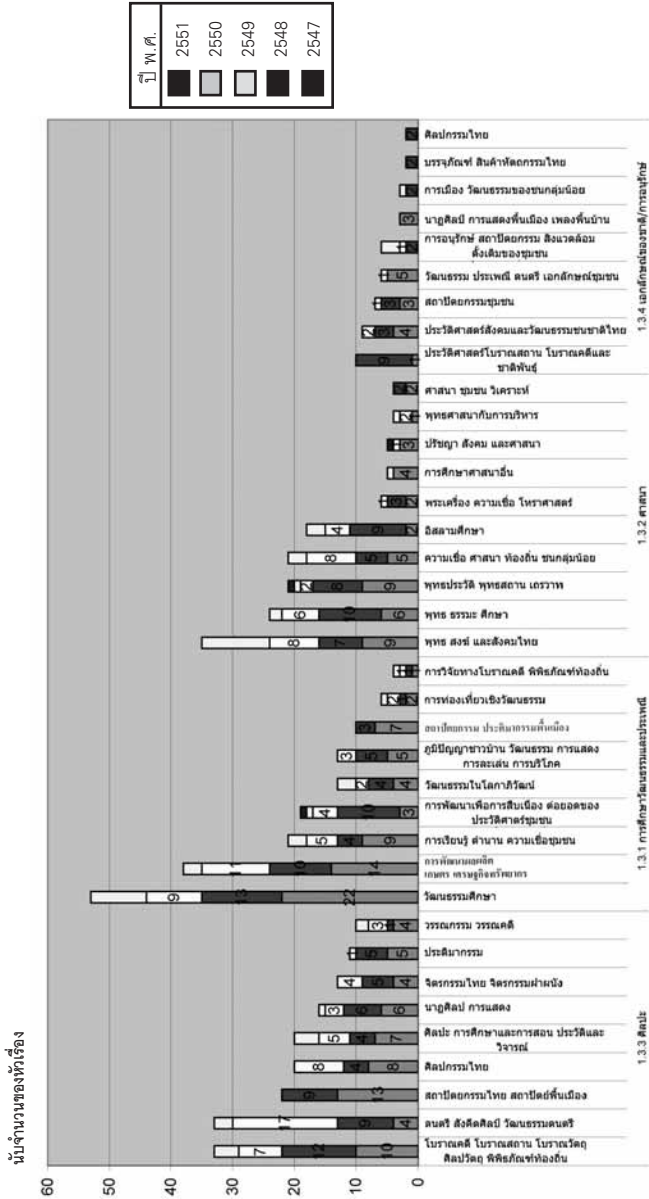
1.3.4 เอกลักษณะของชาติ/การอนุรักษ์ มี 48 โครงการ แยกเป็น ประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์ มีการทำวิจัยมากที่สุด 10 โครงการ รองลงมาได้แก่ ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทย 9 โครงการ, สถาปัตยกรรมชุมชน 7 โครงการ, การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของชุมชน, วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณะชุมชน อย่างละ 6 โครงการ, การเมือง วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย, นาฏศิลป์ การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน อย่างละ 3 โครงการ, บรรพชน สืบค้นหัตถกรรมไทย และศิลปกรรมไทย มีงานวิจัยอย่างละ 2 โครงการ

โดยทั้ง 4 กลุ่มย่อย ได้สรุปตามลำดับมากไปน้อยของโครงการวิจัยที่ทำมีดังตารางสรุป 1.3a และกราฟ 1.3b

ตาราง 1.3a วัฒนธรรม และศาสนา

ชั้นจุ่มชนหัวเชื้อ		พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	2551	รวมทั้งหมด
1.3.3 ศิลปะ	โบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน		10	12	7	4		33
	ดนตรี สังคีตศิลป์ วัฒนธรรมดนตรี		4	9	17	3		33
	สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมเมือง		13	9				22
	ศิลปกรรมไทย		8	4	8			20
	ศิลปะ การศึกษาและการสอน ประวัติและจารึก		7	4	5	4		20
	นาฏศิลป์ การแสดง		6	6	3	1		16
	กิจกรรม โขน กิจกรรมผ้าไหม		4	5	4			13
	ประติมากรรม		5	5	1			11
	วรรณกรรม วรรณคดี		4	1	3	2		10
		รวม		61	55	48	14	
1.3.3 ศิลปะ ผสมรวม	วัฒนธรรมศึกษา		22	13	9	9		53
	การพัฒนาเมล็ด เกษตร เศรษฐกิจ ทักษะการ ท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น		14	10	11	3		38
	การเรียนรู้ ด้านาน ความเชี่ยวชาญ		9	4	5	3		21
	การพัฒนาเพื่อการสืบเนื่อง ตลอดของประวัติศาสตร์ชุมชน		3	10	4	1	1	19
	วัฒนธรรมไปโลกาภิวัตน์		4	4	2	3		13
	ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม การแสดง การละเล่น การเดินไกล		5	5	3	3		13
	สายสัมพันธ์ ประเด็นการเขียนถึง		7	3				10
	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม		2	1	2	1		6
	การวิจัยทางโบราณคดี พิพิธภัณฑสถาน		1	1	1	1		4
		รวม		67	51	37	21	1
1.3.2 ศาสนา	พุทธ สงฆ์ และสังคมไทย		9	7	8	11		35
	พุทธ ธรรม ศึกษา		6	10	6	2		24
	พุทธประวัติ พุทธสถาน เกียรติ		9	8	2	1	1	21
	ความเชื่อ ศาสนา ท้องถิ่น ชนกลุ่มน้อย		5	5	8	3		21
	อิสลามศึกษา		2	9	4	3		18
	พระเครื่อง ความเชื่อ โหราศาสตร์		2	3	1			6
	การศึกษาศาสนาอื่น		4			1		5
	ปรัชญา สังคม และศาสนา		3		1		1	5
	เพศศึกษา/การบริการ		1		2	1		4
	ศาสนา ชุมชน วัฒนธรรม		2	2				4
	รวม		43	44	32	22	2	143
1.3.2 ศาสนา ผสมรวม	ประวัติศาสตร์โบราณสถาน โบราณคดีและชาติพันธุ์		1	9				10
	ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติไทย		4	3	2			9
	สถาปัตยกรรมชุมชน		3	3	1			7
	วัฒนธรรม ประเพณี ดนตรี เอกลักษณะชุมชน		5		1			6
	การเมือง สังคม สถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของชุมชน		3	2	1	3		6
	นาฏศิลป์ การแสดงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน		2					2
	การเมือง วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย		2		1			3
	บรรพชน สืบค้นหัตถกรรมไทย		2					2
	ศิลปกรรมไทย		2					2
		รวม		16	23	5	4	
1.3.4 เอกลักษณะของชาติ/การอนุรักษ์ ผสมรวม			16	23	5	4		48
	ผลรวมทั้งหมด		187	173	122	61	3	546

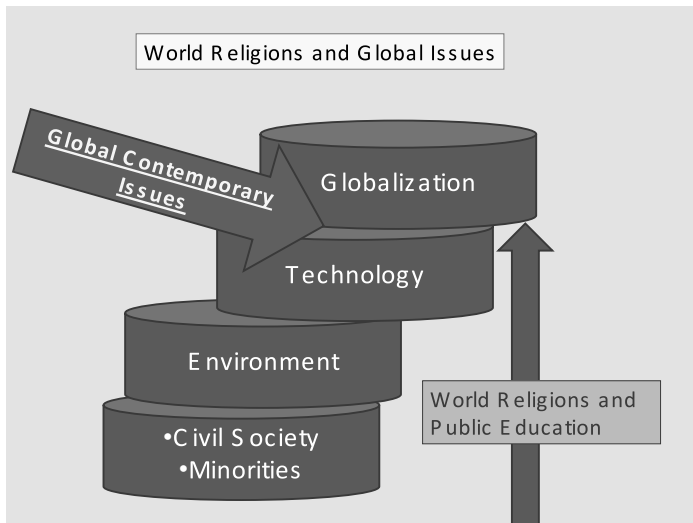
กราฟ 1.3a วัฒนธรรม และ ศาสนา

การวิเคราะห์แนวโน้มของสาขา 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี

แนวโน้มสาขาย่อย 1.3.2 การศึกษาด้านศาสนา

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาเรื่องศาสนาโดยอาศัยการค้นคว้าข้อมูลจากสถาบันการศึกษาทางศาสนานานาชาติ เช่น The Religious and Public Education Resource Center, U.S.A. และ The Buddha Dharma Education Association Inc., Worldview Education-Teaching about Religious (www.teachingaboutreligion.org), Religious Education จาก Wikipedia, The Religious Education Association (www.religiouseducation.net), Religious Education and the Globalized Economy, Religious Education Research in British Universities ระดับโลกพบว่ามีประเด็นสำคัญ ณ ปัจจุบัน (Contemporary Issues) ที่เกิดขึ้นกับแวดวงศาสนาดังนี้

World Religions and Public Education

Contemporary Issues

- Technology
- Globalization
- Environment
- Religion Vs. Development and Civil Society
- Development of new religion
- Religion and Minorities
- Inter-religious and Cross-Cultural
- World Religion and Global Issues

- ผลกระทบของศาสนาจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี (Technology)
- ผลกระทบของศาสนาจากการเปลี่ยนแปลงด้านโลกาภิวัตน์ และเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization/Globalized Economy)
- ผลกระทบของศาสนาจากการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)
- ผลกระทบของศาสนาจากการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและพัฒนาการทางสังคม (Religion VS Development and Civil Society)
- การถือกำเนิดของศาสนาใหม่ (Development of New Religion)
- ศาสนาและชนกลุ่มน้อย (Religion and Minorities)
- การปฏิสัมพันธ์ต่างศาสนาต่างวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษา (Inter-Religious and Cross-Cultural)
- บทบาทของศาสนาต่อประเด็นสำคัญระดับโลก (World Religion and Global Issues)

นอกจากนี้ยังพบว่าที่ต่างประเทศมีสถาบันการศึกษาที่ทำการศึกษาวិเคราะห์ ทำการวิจัยเปรียบเทียบเชิงกว้างและเชิงลึก ของศาสนาหลักทุกศาสนาในโลก ทั้งคริสเตียน พุทธ อิสลาม รวมทั้งศาสนา ความเชื่อของชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มที่มีบทบาท อิทธิพลในชาติของตน โดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก

ส่วนประเทศไทยนั้นยังเป็นการศึกษาเชิงลึกเฉพาะศาสนาพุทธเกือบทั้งสิ้น สำหรับสถาบันการศึกษาต่างประเทศนั้นเมื่อเข้าไปศึกษาเฉพาะศาสนาพุทธ พบว่ามีการศึกษาอย่างลึกซึ้งมาก ตั้งแต่พุทธประวัติ หลักศาสนา มรรค 8 อริยสัจ 4 หีนยาน มหายาน การจุดธูป สิ่งก่อสร้างทางพุทธ สัญลักษณ์ที่ใช้บูชา การทำสมาธิ e-Library, e-Learning, e-Donation สามารถทำบุญออนไลน์ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับสาขาย่อย 1.3.2 การศึกษาศาสนา

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อการปรับตัวทางศาสนาที่ได้ทำการศึกษา (ไม่ว่าพุทธหรือศาสนาอื่น) ให้สามารถปรับตัวเข้าหาได้กับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนี้

- Technology ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผลกระทบของการนำเทคโนโลยี ICT เข้ามาใช้ การกำหนดบทบาทใหม่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม อาชญากรรม จิตเวช ศึกษาว่าศาสนาจะปรับตัวอย่างไร

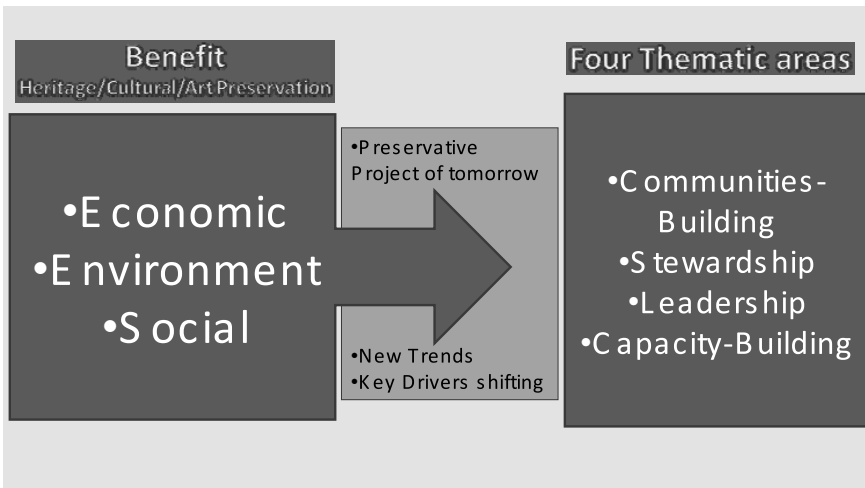
- Globalization/Globalized Economy ผลกระทบของศาสนา จากการเปลี่ยนแปลงด้านโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจโลกยุคโลกาภิวัตน์ ควรศึกษาถึงปัญหาทางสังคมที่เกิดจากช่องว่างทางฐานะการเงิน ความเครียด ชนชั้น เพื่อให้ศาสนาสามารถเข้ามาช่วยเหลือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ได้ การยกระดับการเรียนรู้ของนักบวช ทั้งด้าน ICT และการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อให้เชื่อมต่อกับโลกาภิวัตน์อย่างมีประสิทธิภาพ

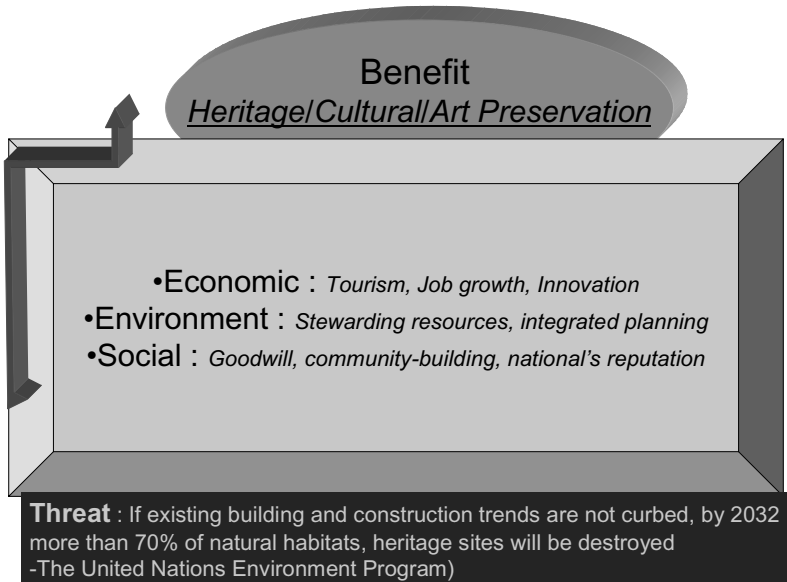
- Environment ผลกระทบของศาสนาจากการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม การปรับบทบาท คำสอนเนื้อหาของศาสนาที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการรักษา อนุรักษ์สภาพแวดล้อม

- Religion VS Development and Civil Society ผลกระทบของศาสนาจากการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและพัฒนาการทางสังคม ความุ่นวาย การแข่งขัน ความเครียด การเบี่ยงเบนทางจิตวิทยา การเบี่ยงเบนทางเพศ การยึดถือวัตถุนิยม ซึ่งควรมีการศึกษาเพื่อนำศาสนาเข้ามาช่วยในการพัฒนาทางสังคมและสามารถนำศาสนาเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิตในสังคม
- Development of New Religion การถือกำเนิดของศาสนาใหม่ เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงย่อมมีการกำหนดการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไปตามแนวทางความเชื่อของแต่ละกลุ่มซึ่งมักจะมีการถือกำเนิดของศาสนาใหม่ลัทธิความเชื่อเฉพาะกลุ่ม รวมถึงการไม่นับถือศาสนาได้เลย จึงควรศึกษาว่าศาสนาเดิมจะปรับตัวอย่างไร
- Religion and Minorities ศาสนาและชนกลุ่มน้อย ศึกษาการเสื่อมสลายของความเชื่อศาสนาของชนกลุ่มน้อย การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนาของชนกลุ่มน้อย การอนุรักษ์ความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนาของชนกลุ่มน้อย การเผยแพร่ศาสนาเข้าสู่ชนกลุ่มน้อย ปัญหาและทางแก้ความขัดแย้งจากศาสนาของชนกลุ่มน้อย
- Inter-Religious and Cross-Cultural การปฏิสัมพันธ์ต่างศาสนาต่างวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษา ปัจจุบันได้มีความเจริญทางเทคโนโลยี การแข่งขัน การเร่งรีบในการดำเนินชีวิต เมื่อมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องย่อมเกิดความขัดแย้งเพิ่มขึ้นตามมาทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ ศาสนา ชนชาติ ภาษา จึงควรมีการศึกษาเชิงลึกของแต่ละศาสนาอย่างจริงจัง เพื่อหาจุดเชื่อมโยงและพัฒนาการปฏิสัมพันธ์เพื่อลดความขัดแย้งในสังคมปัจจุบันและศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้ง เพื่อใช้หลักศาสนาในการลดความขัดแย้งและผลกระทบ
- World Religion and Global Issues บทบาทของศาสนาต่อประเด็นสำคัญระดับโลกควรมีการศึกษาวិเคราะห์เนื้อหา คำสอน วิธีการสอนเผยแพร่เชิงเปรียบเทียบ ให้ศาสนาที่กำลังทำการศึกษามีสามารถถึงประเด็นสำคัญมาปรับตัวเพื่อให้ทันกับสถานการณ์โลก

แนวโน้มสาขาย่อย 1.3.3 ศิลปะ สถาปัตยกรรม (Heritage/Cultural Art Preservation) และ สาขาย่อย 1.3.4 การอนุรักษ์สถานที่ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ วัฒนธรรม

ในหัวข้อนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการอนุรักษ์ ปฏิบัติการคงสภาพ พื้นฟูทางวัฒนธรรม ศิลปะ เอกลักษณะ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ความเชื่อ ศาสนา เพื่อหาแนวโน้มและสถานการณ์ขององค์ระดับโลก เช่น UNESCO, มหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐอเมริกา เช่น วารสาร The Journal of Heritage Stewardship, National Trust Historic Site Web log, www.culturalpolicies.net, United Nations Environment Program (UNEP), สหราชอาณาจักรอังกฤษและประเทศย่าน EU เช่น Council of Europe เช่น U.K. : Statistics U.K. reviewing uiltural expenditure data / ERI Carts, Compendium of Culture Policies and Trends in Europe, 2008 เพื่อหาช่องว่างและติดตามกระแสในการ ทำโครงการศึกษาวิจัยที่สามารถเกาะติดทิศทางผลวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

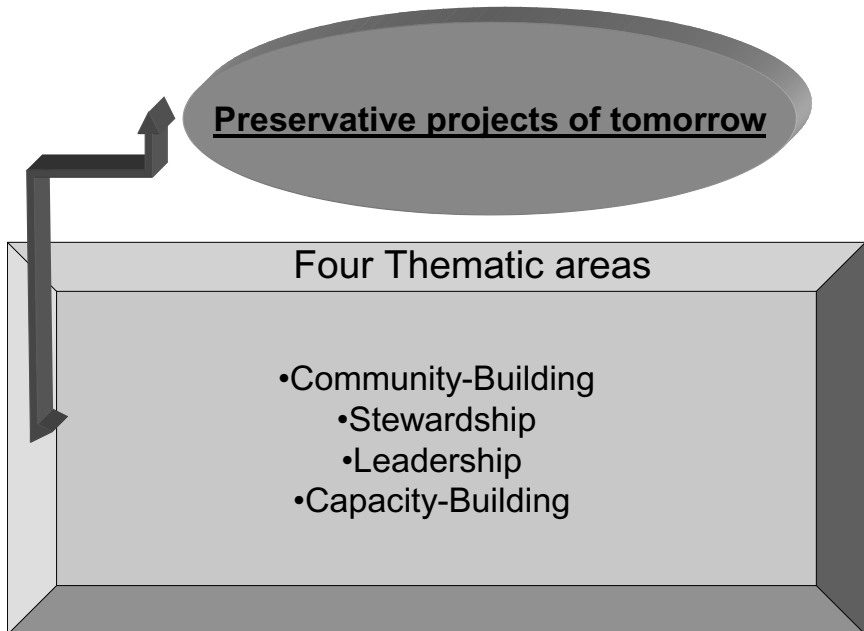
ปัจจุบันได้มีการคำนวณผลตอบแทน ประโยชน์ที่ได้รับหรือ Benefit ออกเป็น 3 แกน คือ

1. ด้านเศรษฐศาสตร์ (Economics) คือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจตัวเงินที่ได้จากการมีนักท่องเที่ยว การจ้างแรงงาน การสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ
 2. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) หรือผลประโยชน์ในแง่สิ่งแวดล้อม การรักษาควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเก็บรักษาทรัพยากรไว้เพื่อใช้ในอนาคต สันถนาการ การลดค่ารักษาพยาบาล
 3. ด้านสังคมท้องถิ่น (Localization) ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีชื่อเสียงของชุมชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่สังคม ภาพลักษณ์ของชาติ
- สาเหตุที่จำเป็นต้องมีการรักษา อนุรักษ์ พื้นฟูสิ่งเหล่านี้เนื่องจากอนาคตในปี 2032 มีการคาดการณ์จาก The United Nations Environment Program ไว้ว่า ภัยคุกคามจากการก่อสร้าง อาคารต่าง ๆ จะทำลายสภาพความดั้งเดิมแหล่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ไปถึง 70%

เมื่อรวบรวมโครงการอนุรักษ์เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต สามารถ
จำแนกออกเป็น 4 ด้านที่ควรพิจารณาเป็นอย่างยิ่งในโครงการศึกษาวิจัยของ
ประเทศไทย เพื่อรณรงค์ให้เกิดการอนุรักษ์ ได้แก่

1. การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน (Community Building)
2. การพัฒนาผู้กำหนดมาตรฐานในการปกป้อง อนุรักษ์ (Stewardship)
3. การปลูกฝังความเป็นผู้นำ ผู้ริเริ่มด้วยตนเอง (Leadership)
4. การสร้างความเข้มแข็งในขีดความสามารถ (Capacity Building)

ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ดังรายละเอียดของแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน (Community Building) พบว่าควรพิจารณากระแสของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทิศทาง ดังนี้

- พัฒนาทุกแง่มุมโดยรวมทั้งแง่สิ่งก่อสร้าง วัตถุ ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ชุมชน ผลผลิต การบริหาร เศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับ Heritage/Culture/Art นั้น ๆ ทั้งนี้จะทำให้เกิดรายได้สำคัญจากนักท่องเที่ยวต่างชาติและจากนักท่องเที่ยวในประเทศ

- ศึกษาแนวทางอนุรักษ์ปรับปรุงมาตรฐานเพื่อเป็นที่ยอมรับและสามารถเข้าร่วมโครงการ World Heritage Program และ UNESCO เพื่อเกาะกระแสสามารถกระจายข่าวสาร สามารถระดมเงินทุนช่วยเหลือจากองค์กรเหล่านี้ รวมทั้ง NGO, NPO ที่มีเจตจำนงด้านการอนุรักษ์ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมาตรฐาน การอนุรักษ์ของประเทศให้ได้ตามมาตรฐานข้อกำหนดระดับโลก

- ในขณะที่ประเทศไทยต้องการเงินทุนและสร้างรายได้แบบ Out-In ก็ควรศึกษาการให้ความช่วยเหลือในการอนุรักษ์และประสานร่วมมือก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศรอบข้างที่มีความจำเป็นเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น สาธารณรัฐประชาชนลาว, กัมพูชา ฯลฯ ซึ่งเป็นแบบ In-Out เช่นกัน

- ทำการส่งเสริม สร้างความตระหนักในระดับชุมชน (Promote Public Awareness) เพื่อเป็นตัวช่วยรักษาหวงแหนสิ่งมีค่าทางวัฒนธรรม ตำนาน ประวัติศาสตร์ ศิลปะของชุมชนตนเอง

2. พัฒนาสู่การกำหนดมาตรฐานในการปกป้อง อนุรักษ์ (Stewardship) โดยศึกษาเพื่อปฏิบัติตามมาตรฐานสากลที่มีหลักวิชาการ เช่น ร่วมอนุรักษ์จับมือกับภาครัฐหน่วยงานของประเทศที่เจริญแล้ว ซึ่งมักจะทำให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ การร่วมรณรงค์กับภาคเอกชนภายในประเทศ ยกตัวอย่าง การอนุรักษ์ตลาดสามชุก อัมพวา อยุธยา อุทยานประวัติศาสตร์โลก ฯลฯ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากพ่อค้านักธุรกิจท้องถิ่น ปูนซีเมนต์ไทย เอสซี (ประเทศไทย) เป็นต้น

3. การปลูกฝังความเป็นผู้นำ ผู้ริเริ่มด้วยตนเอง (Leadership) ทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาหนทางเพิ่มบทบาทของประเทศไทย เช่น เข้าร่วมในองค์กร ร่วมการประชุม แสดงความคิดเห็นต่อนานาชาติในการอนุรักษ์ เพื่อสามารถยืนหยัดและพัฒนาตนเองจนสามารถริเริ่มโครงการอันเป็นประโยชน์ได้ในอนาคตซึ่งจะมีผลต่อการสนับสนุนทางการเงินหรือสามารถสร้างรายได้จากองค์กรต่างชาติที่เกี่ยวข้อง

4. การสร้างความเข้มแข็งในขีดความสามารถ (Capacity Building) จัดให้มีการศึกษา รวบรวม จำแนก หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนข้อมูล เผยแพร่ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการที่ยั่งยืน มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่ชัดเจน

การเปลี่ยนแปลง แนวโน้มด้านการอนุรักษ์

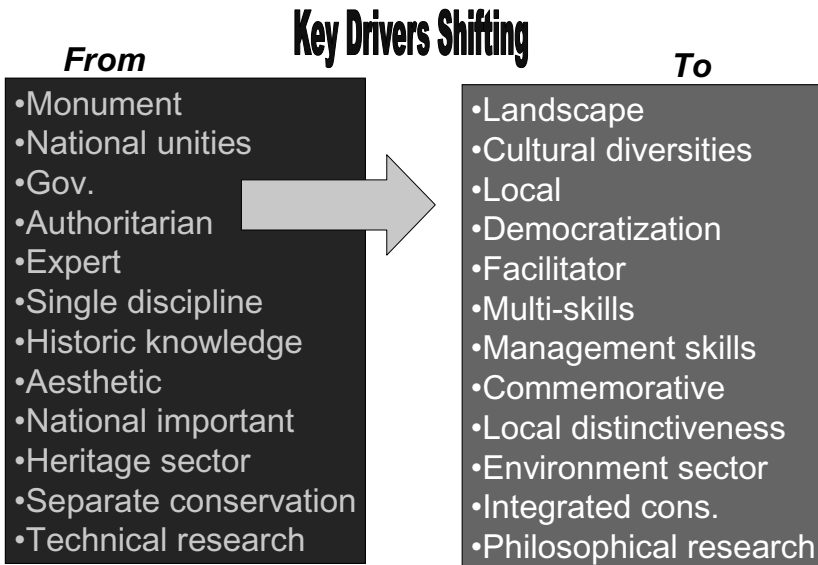

แนวโน้มด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ได้เปลี่ยนสู่การประนีประนอม ผลประโยชน์ของหลาย ๆ ฝ่ายเข้าหากัน ความจำเป็นในการพัฒนาต้องสามารถ ทำควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ เช่น ขยายถนน สร้างอาคารโดยหลีกเลี่ยงการถม ดินเมื่อค้นกำแพงโบราณการหยุดการก่อสร้างเพื่อแจ้งแก่ทางการเมื่อค้นพบแหล่ง โบราณสถาน การเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุแหล่งศิลปกรรมไปสู่สถานที่ ๆ เหมาะสม เช่น พิพิธภัณฑ์

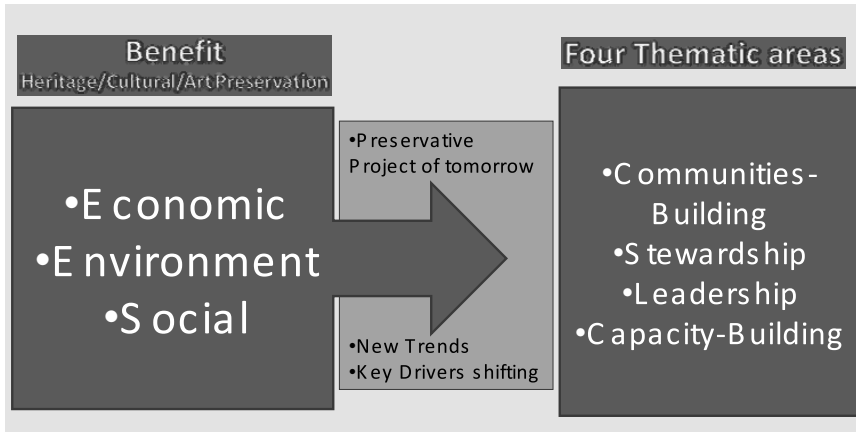
(ทั้งหมดนี้คือแนวโน้มใหม่ : Adding without replacing them, Reconcile development and conservation)

แนวโน้มสุดท้ายอยู่ที่การปลูกฝังชักชวนสร้างความหวังเหนให้เกิดขึ้น ชุมชน กระตุ้นให้เกิดการเสนอแนะ หาข้อสรุปจากทุก ๆ ฝ่ายในลักษณะเปิด กว้างเป็นประชาธิปไตย

การเปลี่ยนแปลงของตัวเร่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Key Drivers Shifting)

- เปลี่ยนจากการพิจารณาเพื่ออนุรักษ์ตัววัตถุ สิ่งที่ยับต้องได้ (Monument) สู่อารสร้างภูมิทัศน์องค์รวม (Landscape)
- การอนุรักษ์ พื้นฟูวัฒนธรรมย่อย ชนกลุ่มน้อย ต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา มิได้ถือว่าเป็นการทำลายเอกภาพของชาติ (From National Unities to Cultural Diversities)
- นโยบายการปฏิบัติ กระจายสู่ชุมชน (From Government to Local)
- เปลี่ยนการควบคุมการสั่งการแบบรวบอำนาจ สู่อารรับฟังทุกความคิดเห็นเท่าเทียมกัน (From Authoritarian to Democracy)
- เปลี่ยนจากผู้เชี่ยวชาญ รู้ลึกเฉพาะด้าน สู่อารสานผลประโยชน์รอบด้าน ต้องใช้ทักษะต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการ (From Expert to Facilitator, From Single Discipline to Multi-skills, From History Knowledge to Management Skills) ต้องสามารถจินตนาการถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ สภาพการณ์ย้อนหลังสู่สภาพที่แท้จริงได้ โดยศาสตร์และศิลป์ โดยการสืบเสาะศึกษาย้อนหลังจากสภาพปัจจุบัน มิใช่ทำการอนุรักษ์ พื้นฟูตามความนิยมทางสุนทรีย์ภาพปัจจุบัน ทั้งนี้ยังต้องสามารถทำให้เกิดการอนุรักษ์แบบองค์รวมด้วย ยกตัวอย่าง แบบจำลองกรุงศรีอยุธยา ณ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์อยุธยา ที่แสดงถึงสภาพเมืองพระราชวัง วัด คลอง กำแพงเมือง เครื่องประดับ ทรงผม การแต่งกาย สภาพชุมชน บ้านเรือน การประกอบอาชีพ พาหนะที่ใช้ จัดแสดง Animation, 3-D ฯลฯ ทำให้สามารถนำเสนอได้เห็นอกว่าสุนทรีย์ภาพ (Aesthetic) สู่อารสืบเสาะย้อนยุคแบบมีหลักฐานเอกสารอ้างอิงจากการศึกษาประกอบ จนได้ความสมบูรณ์แบบ ให้เคารพแก่ประวัติศาสตร์ที่แท้จริง (Commemorative) แบบองค์รวม (Integrated Conservation) โดยอาศัยการศึกษาวิจัยลึกซึ้งรอบด้านที่แท้จริง (Philosophical Research)

ข้อเสนอแนะสาขา 1.3 วัฒนธรรมและประเพณี

1. การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน (Community-Building/Integral Sustainable Development)

- โครงการศึกษาวิจัยแบบ Bottom up ชี้แหล่ง แนะนำจากชาวบ้านท้องถิ่น
- โครงการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการ วิธีการ กฎบัตร ของสถาบันระดับชาติ ภูมิภาค ทวีป โลก - UNESCO, World Heritage Program และอื่น ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นเพื่อปรับทิศทางยุทธศาสตร์
- โครงการศึกษาวิจัยกระบวนการ วิธีการ กฎบัตร ในการขอรับสนับสนุนทางการเงินการสร้างรายได้เพื่อการวิจัยตามแผนยุทธศาสตร์สากล
- ปรับปรุงและเพิ่มเนื้อหาวิชาการระดับชุมชน ท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรม ศิลปะ โบราณวัตถุ ในวิชาพื้นฐานของแต่ละชุมชน เขตการศึกษา
- ศึกษาวิจัยโดยพิจารณาผลประโยชน์ปลายทางได้นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติ

- พัฒนาทุกแง่มุมโดยรวม ทั้งแง่สิ่งก่อสร้าง วัตถุ ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ชุมชน ผลผลิต การบริหาร เศรษฐกิจและสังคม ที่เกี่ยวข้องกับ Heritage/Culture/Art นั้น ๆ

- ประเทศไทยต้องการเงินทุนและสร้างรายได้แบบ Out-In ก็ควรศึกษาการให้ความช่วยเหลือในการอนุรักษ์และประสานร่วมมือก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศรอบข้างที่มีความจำเป็นเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น สาธารณรัฐประชาชนลาว, กัมพูชา ฯลฯ ซึ่งเป็นแบบ In-Out

- ทำการส่งเสริมสร้างความตระหนักในระดับชุมชน

2. พัฒนาสู่การกำหนดมาตรฐานในการปกป้อง อนุรักษ์ (Stewardship)

- ศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบ หาจุดเด่น ความแตกต่างของชุมชนชาติ เพื่อคัดเอกลักษณ์ ข้อได้เปรียบ ในการนำเสนอแผนงาน กรรณวิธีที่มีหลักวิชาการและกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์ ปกป้อง แหล่งศิลปวัฒนธรรมของชาติ

3. การปลูกฝังความเป็นผู้นำ ผู้ริเริ่มด้วยตนเอง (Leadership)

- ให้สอดคล้องกับองค์กร หน่วยงานการศึกษา แหล่งเงินทุน แผนการท่องเที่ยวอย่างได้มาตรฐานสากล

- เพิ่มบทบาทของประเทศไทย เช่น เข้าร่วมในองค์กร ร่วมการประชุม แสดงความคิดเห็นต่อนานาชาติ

- สามารถริเริ่มโครงการอันเป็นประโยชน์ได้ในอนาคต

4. การสร้างเสริมความเข้มแข็งในขีดความสามารถ (Capacity Building)

- จัดให้มีการศึกษา รวบรวม จำแนก หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ร่วมมือ และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน มีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการที่ยั่งยืน มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

5. Promote public awareness and education

- จัดให้มีการศึกษาวิจัย ปรับปรุง และเพิ่มเนื้อหาวิชาการระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ศิลปะ โบราณวัตถุ ในวิชาพื้นฐานของแต่ละชุมชน แต่ละเขตการศึกษา

6. Reconcile Development and Conservation

- จัดให้มีการศึกษาวิจัยถึงวิธีการในการจูงใจ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนอนุรักษ์วัฒนธรรม โบราณสถาน ท้องถิ่น

- จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้ต้นตัวในการแจ้งเบาะแส รายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงโบราณสถาน สถาปัตยกรรม ที่ยังไม่ได้รับการแจ้งขึ้นทะเบียน

- จัดให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจกับภาคเอกชนซึ่งมีส่วนสำคัญในการทำลายสภาพ (Destruct) โบราณสถาน แหล่งวัฒนธรรม มีการกำหนด วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง (Code of Conduct) ตามมาตรฐานสากลเพื่อขอความร่วมมือตามแนวทางการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ (Development and Conservative)

7. Cultural diversities

- เผยแพร่และปลูกฝังความคิดในการรักษา สนับสนุนเพื่ออนุรักษ์ประเพณี ความเชื่อ โบราณวัตถุ ภาษา ของชนกลุ่มน้อย ชนต่างเชื้อชาติ โดยปลูกฝังความจริงที่ว่าต่างคือส่วนผสมที่สำคัญของความเป็นชาติ

8. Communities led, heritage to environment

- มีการปรับปรุง และเพิ่มการศึกษาวิจัยแบบองค์รวม ที่มองโดยรอบตั้งแต่การอนุรักษ์ตัววัตถุจนถึงสภาพความสวยงาม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม

- ชุมชนสามารถมีบทบาทเป็นผู้นำในการอนุรักษ์

9. Technical to Philosophical research

- ศึกษาโดยพิจารณาปัจจัยโดยรวมนอกจากตัววัตถุเพิ่ม ความเข้าใจตัวการอนุรักษ์ พื้นฟูแบบคำนึงถึงเค้าโครงเดิม (Commemorative) ซึ่งมีคุณค่ากว่าการทำตามกระแสแห่งสุนทรียภาพ (Aesthetic)

ภาคผนวก

ภาพการประชุมวิชาการ

เรื่อง Foresight Research โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์

จากผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์

วันศุกร์ที่ 28 สิงหาคม 2552 เวลา 13.30 - 16.30 น.

ณ ห้อง Lotus Suite 9

ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์

คณะผู้จัดทำหนังสือ
Foresight Research
โดยการสังเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์จากผลงานวิจัย
สาขาที่ 3 : การศึกษา
กลุ่มกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

1. นางสาวเพชร	สังขะวร	หัวหน้ากลุ่มกิจการพิเศษ
2. นางสาวรัชฎา	เสนอคำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
3. นายอนันต์	เกตุวิวัฒน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
4. นายสิงห์ไกรสร	ประสงค์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
5. นายธนภุต	สาร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ
6. นางอารีย์	เฟ่งไพฑูรย์	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ ปฏิบัติการ
7. นางสาวนาฏฤดี	ศรีแจ่ม	นักจัดการงานทั่วไป ปฏิบัติการ
8. นางสาวสุกัญญา	สุวรรณโณ	นักจัดการงานทั่วไป ปฏิบัติการ
9. นางสาวกนกวรรณ	โสภางค์	นักจัดการงานทั่วไป ปฏิบัติการ

